

Angelus Politianus Laurentio Me-
dici Patrono suo .S. Sapienter (ut
cetera) Laurenti facis: qui sanctos
istos extremae quadragesimae dies consu-
mere in Agnano tuo malueris / q̄ Florētia.
¶ Quis .n. tutior portus: in quem de tantis
occupationum fluctibus enates: q̄ tyrthe-
nilitonis amoenissimus iste sinus atq; seces-
sus: ubi quasi quoddā nature certamen sit:
& gratia? Sed ego quoq; imitatus exēplū
(ceu fugitiuus urbis) assiduus in Fesulano
fui: cum Pico Mirādula meo: Coenobiūq;
illud ambo regularium Canonicoꝝ fre-
quentauimus / aui tui sumptibus extractū.
¶ Quin Abbas in eo Mattheus Bossus Vero-
nēsis / homo sāctis moribus! integerrimaq;
uita! sed & litteris politionibus mire cultus /
ita nos humanitate sua quadam tenuit / &
suauitate sermonis / ut ab eo digressi mox /
Ego & Pico / soli ppemodū relictī (quod
antea fere non accidebat) nec esse alter alte-
ri iam satis uideremur. Hoc ille arbitror sen-
tiēs / Dialogum nobis a se compositum de leuis ac
salutanibus animi gaudiis optulit / quasi ui-
cariū; cuius materia / stilusq; nos ita cepit:
ut q̄ diu quidem legebamus / facile auctoris

presentia careremus, Eum igitur ego Dialo-
gum mitto ad te quoque Laurēti: quem sub
ter pineta ista legas ad aquę caput. Delecta-
beris arbitror argumento: sensibus: indole:
nitore: uarietate: copia: nec in eo tamen do-
mesticas quoque laudes desiderabis, Ac si
tuis huc etiam accesserit ¹¹ calculus: dabitur
opera protinus: ut in multa liber ¹¹ exemplaria
transfundatur. Vale. *f. felix i. q. p. nob. p. e. d. r.*



MATTHAEI BOSSI VERONENSIS CA-
NONICI REGVLARIS/AD TIMO-
THEVM VERON. CANON. RE-
GVL. PRAECONEM DEI SVM-
MVM DE VERIS/AC SALVTA-
RIBVS ANIMI GAVDIIS. li. 5.

PROHOEMIUM FOELICITER
INCIPIT,

SI QVIS EST VTI SA-
pientem/ac christianum uirum
oportet; qui uel de sua/uel de
comuni hominū uita cogitet
aliquādo! illum equidem plu-
rimum non admirari nō posse
existimo Thimothee pater/ mortales ipsos
maiore ex numero/ i tantā cæcitatē errorum
esse deductos: ut quod ab iis deberet curari
maxime: uideatur negligi maxime. Id autē
ipsum/ quod est omnino spemendum/ ac fu-
giēdū/ totis uotis/ atq; animis appeti. Quis
nobis his tēporibus dabitur: qui non in tan-
ta opinionis puerfirate uersetur: ut sese pro-
sternat/ uel saltem incuruet honoribus/ insa-
nis uoluptatibus/ imperiis/ ac populari glo-
ria? qui nō trudat naturā suam/ uel inuitam

Naturæ cō
moditates

ad uitia: atq; illi p flagiciosam persuasionē
falsi nō illudat. Quam certe naturā omnes
si (ut optimā sortiti sumus: ita optime seque
remur: haud esset sane: q quisque minus: q̄
beatissime: atq; sanctissime uiueret. Sed accu
sare merito nos illa iam potest: & conquen.
9. no.

Quid miser: quos libero arbitrio genui: &
cum sublimi ore ad celi fulgorē erexi: effecti
estis mortiferarum uoluptatum foeda māci
pia? Quid prolapsi tam diu premitis ima?
quid certis falsa/ sempiternis fragilia/ opti
mis praua anteponitis? & non magis uirtu
rem sectamini: quæ uerā & egregiā laudem
uobis dabit: quæ trāquillitatem uitæ pariet:
que nulla incōmoda/ nulla infesta/ sed neq;
ipsum mortis terrorem formidabit? Hæc ita
cōsideranti mihi sæpenumero/ ac mecum ta
cito animo uoluēti/ multa sane se offerunt:
ex quibus impius procedat hic error: & tan
ta omnium feruescat insania. Sed præter cę
tera/ unum illud potissimum: q̄ popularis
opinio/ ac omnis semp̄ erroribus fauēs mul
tudo efficit/ ut sine rationis delectu passim
singuli ruant in uitia: ducāq; nihil præstan
tius/ atq; eminetius in homine esse: q̄ quod
uidetur: simulq; esse nihil in uita iucūdius:
1.
2.
3.

• Cā errorū
popularis
fauorabilis
multitudo

proinde
p̄ pessios
q̄ istis
lectis popularis opinio
sēp̄ erroribus fauens mult.
estātus
inuentus

cundis

nihil amabilius: nihil deniq; expetibilius / q̄
cumulari his uanis honoribus / diuitiis / cete
nisq; fortunę bonis tanq̄ saginati: his sūmū
bonum constare / summa gaudia / sūmas de
licias: quibus qui careat / aut miserū esse / aut
miserabilē: qui uero affluat / fortunatissimū.

Amabilius
Expetibilius

Quæ sane peruersitas (quoniā maxima est:
suisq; illecebris ad uerum illud / atq; eminēs
uirtutis decus homines ire non sinit; incur
sanda est a nobis saepe & impetēda: quibus
erudiēde concionis / & alende multitudinis
credērium cælestibus pabulis munus est cre
ditum.

... inuadēda atq; incusanda
conuenienda. q̄ est aggr
impeto in
conuenire
contaggre

Quod si nōnunq̄ cum publicis uo
cibus / tum priuatis conuen solitus sum: &
rāto stomacho succēdere huic morbo / q̄ ma
gna est læsio humani animi: cuius uigorem /
lumēq; corrūpit. nuper id maxime egi una
cum Seraphim meo apud eum triduo de ue
ris / ac salutaribus animi gaudiis / differens /
excludensq; quicq̄ in bonis esse ducēdum /
nisi excellentem uirtutem: quæ sola est / que
nos usq; ad beatam uitam / idest gloriosum
deum & immortalem perducatur. Illorūq; die
rum disputata / ac deinde in dialogos uerba
tibi inscripsi / atq; dicaui. Sic. n. uisū est mihi
laborem nostrum nulli gratiorem futurum

... latet ac
cū desidio succēde
huc morbo. Ad de
itione huius morbi

... et 2 m. huius li.

Successo is
libu & sda
tuz e

id e. f. q̄
oia p̄sent
p̄ amore
deuz. f
et q̄ sola
sola manet
p̄ manet
utq. sola nos
faciet beatus
causa p̄sent
q̄ o fidelis
deppuramg: q̄ p̄sent. bez.

a iiii

^{ro.}
quod tibi: quippe qui primus mihi & beneuolenti
formam & sacrarum litterarum ornamento
conrueris. Debet. n. siquid est in me uel
ingenii uel doctrine (quod certe per exiguum
esse sentio) id prope suo iure eo referri: unde
factum est ut nasceretur. Quare ex ipso in
genio nostro (tanquam ex agello arente ac tenui)
hos fructus accipies: munus certe tuo meri
to non satis dignum! sed debitum tamen
& grati animi mei idoneum (ut spero) apud
te testem: emendationem uero magis & casti
gationem (quam laudem) postulaturum. Quod
ut sane tibi gratius esset: effecti potissimum ut
idem Seraphim noster mecum querat & di
spuleret; quo inter omnes (quos tuis praedica
tionibus monitisque sanctissimis ad diuini cul
tus ritum & caerimonias illexisti) qui tibi ma
gis afficiatur: & in te deum sanctius adoret
noui neminem. Tu uero de re ipsa iam utriusque
cape sententiam: quam sic benigne atque au
de legere debebis: ac nos paterno quodam
amore complecteris.

PROHOEMIUM
F I N I T.

his
Dragma est quarta
era est et non. c. IIII

30. qd. Questio siue interrogatio

Unde dragnaticus laus & interrogatio. Unde quoddam
genus loquendi de dragnaticis. si quod sit inter interrogate
it respondentem. Et prope per personas introductas
ut interuentio uel huiusmodi.

Et papias dicit. qd. dragnaticum est qd. dicitur in q.
poeta nusquam loq. si plone introduce tm.

Unde dicitur genera per ta si dragnaticum. disputatio. it. dialectice
vide i. cathe. hinc dicitur. Di dragnaticum dialectice doctrinae est dicitur
et hermeneuticus. Narratio & oratio
vel ordine motus siue rhetorice narratio

Li. I. 19

INTER MATTHAEVUM VERON. ET
SERAPHIM PATAVVM CANONI-
COS REGVLARES DE VERIS/AC
SALVTARIBVS ANIMI GAVDIIS
DIALOGVS INCIPIT.

Li. 07. et excellentissimae

TOLLE GVSTA EXVLTATA
.MAT.

q VID CAVSAE EST QVOD
tā festiuus ad nos uenis mi sua-
uissime Seraphim ? SE. Quod
(quem diu absentem desiderauit)
nunc tādē præsēntem te complector/arq;
cōspicio, MA. Id etiā cum te intuerer sic
esse arbitrabar. Sed oro/affers ne aliquid no-
ui: an aliquid a me expetis ? SE. Mihi sane
nihil est noui: quod scire te uelle existimē:
Sed iucunda est mihi tua præsēntia: iucun-
dior sermo. Quāre (si ut cōuesti) pro tua hu-
manitate) de aliquo differueris: ent (ut spe-
ro) iucūdidissimus hic mihi dies, MA. Omnia
iam (ut uideo) iucunditatis plena sunt: neq;
possum existimare/nō mihi quoq; tanta ex
iucunditate fore letandum, SE. Letabere si
uoles: & quātum ipse uoles, MA. Bene est:
sed iam age quo laerer, SE. Id in te est: atq;
ex te nascentibus gaudiis, MAT. Hei que

oro - i. orat' quero

Ans
9. 5

intra me gaudia! qui inter religiosos hosce
& celestes pene uiros (tanq̄ inutilis) sic uiuo.

Me ifelicē! ut cū miser sum) puter posse gau-
dere. In tanto & tam crebro uitę naufragio
inualidus nauta/ & rei naualis ignarus/ qui
possum lætan/ si non amens sim? præsertim
cum Salomon/ uir omnium suo æuo atq; prio-
re sapiētissimus. Risum (inquat) reputau me
rorē; & gaudio dixi quid frustra deciperis?

SER. At quo modo non lætandum! cū iam
uix cepta tua ista me delectet oratio. Vox/
gestus/ uultus/ & oēs corporis motus iucū-
di mihi sint & uideantur. MA. Id accidere
tibi minime inficior/ uiro quidē innocētissi-
ma uita/ atq; suauū ingenio. Mea uero igna-
uia & i orro domini sterilitas/ nihil tale mihi
pmittit. Quod si tu tamē ex ipsis tuis gai-
diis non nihil nobis uales impartiri: & nos
continuo forsitan adgaudebimus. SE. De-
syderio meo hodie puto satisfactum iri: ut
ex his uerbis aliqua oriatur disputatio. Cū
ad te ueni/ incertus penitus erā/ de quo que-
rerem! sed iam (ut uideo) eo pductus est ser-
mo: ut de gaudiis animi possit disputari.

9. Quare/ si est tibi ocium: & te non pigeat: ut
in reliquis antea persæpe fecisti: ita nūc hac

†
Solomon Eccl. 2. a.

in re mihi gratificabere, MA. Utinā possim
 nedum quidem nō pigebit: sed erit res ipsa
 mihi pergrata, Oci uero tantum mihi erit: *antypō*
 quantum & tibi: cum utriq; par quies: parq;
 negotium sit: eadem uita: ædem studiorū
 uoluntates: eque ad uirtutē animus currēs,
SER. Me beant isthæc promissa. Sed si tibi
 uiderur/ petamus abdita, Hæc ampla porti
 cus/ & splendenti celo patula/ pratiq; amoe
 na uiriditas/ animum dissipat, MA. Est ut
 dicis. Nam opaca sensum continēt: apertio
ra dilacerant. Igitur secedamus, SE. I præ:
 te sequar, MA. Iam mihi intereundum suc
 currit mos ille socraticus puetus: & interdū
 a Cicerone suus i dialogis usurpatus: ut cū
 alter dixerit: alter nōnunq; cōtradicat: quo
 facilius ex utroq; (quod uerū est) elucescat,
SER. Mos iste nō modo Socraticus est: sed
 eorum etiam: quos theologos modo nūcu
 pamus. Afferunt. n. ad utranq; quæstionis
 partem rationes. & deniq; quid certum sit
 firmitus/ clariusq; diffiniunt, MA. Est ut di
 cis. Et quoniā iam de ratione differēdi inter
 nos conuenit: consedeamus. Hoc enim sa
 cellum nos inuitat, SER. Nusq; melius. Fa
 uebunt nobis sacra. Sed uis ne de uero gau

Mos socra
ticus

Cicero
ut cū fiat

Non p. bed.
et cōsent

Theologo
rū Argumē
rationes

Non p. bed.
logis

veniat hoi gaudium
 tripartito diuisionis ordine opus e nob. p. gaudiorum
 19. in bonorum a pp. 26.
 39. tale sanctorum i patria a pp. 27
 (et. 29.)

dio interrogem: an affers tu aliud i mediū.
 problema, MA. De gaudio si placet: quan-
 do nescio quomodo (ut ante dicebas) i illud
 sermo profluxit, SER. Primum igitur que-
 ro unde ueniat homini gaudium. MA. Nō
 potest tibi plene responderi: nisi tripartito
 ordine diuisionis: quonia bonorum/malo-
 rumq; hominum gaudia inter se differunt:
 itemq; sanctorum in patria. Ex quo triplex
 adhibenda disputatio. Sic. n. uidemus tria
 hęc genera hominū posse gaudere, SE. Si
 de singulis futura ē disputatio: de inani ac
 uoluptuoso gaudio oro incipiamus: sic. n.
 ordo exigit. Ex uoluptate praterea ingens
 adeo gaudium pcreari compertū est: ut in ea
 non nulli philosophorum summū bonum
 esse putauerint. Ex quo quidē numero fuit
 imprimis Anstippus: deinde Epicurus: quo-
 rum sectas (ut procliuor est quisq; in uitia;
 ita est popularis turba semper imitata; imi-
 raturq; adhuc, MA. Qui purat cum corpo-
 ribus animos simul interire: & suorum scele-
 rum impunitatem affectant: si fortasse sense-
 rint optimum bonum uoluptate constare:
 ex quorum genere uideto Epicurum ne di-
 xeris, SER. Miror q Epicurum excipias: de

7. 20
 50.
 quosdam p. fidos
 69 distines
 illatens placet
 gaudiorum hoi q. 3. f.
 1.
 2.
 3.
 in man ac uoluptuoso
 gaudium ut fiat exorat.
 19. in bonorum a pp. 26.
 39. tale sanctorum i patria a pp. 27
 (et. 29.)
 hinc impriet q. distilio
 hinc oportuna quid d
 isto tripartito ordine
 abut usq; ad pp. 16. ubi
 ut (unde dicitur) uenit
 Anstippus
 Epicurus
 ego loq
 in Argum
 19. in bonorum a pp. 26.
 39. tale sanctorum i patria a pp. 27
 (et. 29.)
 h. No. c.
 precedet
 seu com.
 113

quo etiam scurrę locuntur ad calicę: & eum
quisq; conuiciis incessit: cuiusq; obscenitas
uite peruenit ad probra uulgaris infamię:
& uentris ingluues iam tãto ludibrio est:
ut sit cuiq; turpissimum uocirari Epicureũ:

Antipa

Quod uero (ut dicis) uoluptatis affectores
immortalitatem animi negent: nihil dubius
sum. Verum quoq; (qui nũc uoluptuosam
uitã sibi prescribunt) eos ipsos scire nõ mul-
to secus (q̃ priores illos) arbitror. Sed age:
da primum (si lubet) cur Epicurum excipis.
Tum possit ne argumẽtatione comprehen-
di animi ppetuitas. Si. n. nulla ratione ostẽ-
ditur animum non posse dissolui! hos pro-
fecto sapientes appellemus: qui uoluptatẽ
corporis sibi proponunt. Sin autẽ perennis
ille demõstratur: uniuersi nimirum stultissi-
mi sũt: qui ex uoluptatibus / diuitiis / honori-
bus / ac reliquis fortunę bonis gaudia quæ-
rant) est necesse. MA. Quãuis copiosam
siue de Epicuro / siue de immortalitate animo-
rum orationẽ res postulet: tamen (ne nimiũ
a pposito digrediar: simulq; tibi satisfaciã:)
breuiter utrũq; perstringam. Ita dico mi Se-
raphim. Nõ audio eum qui Epicuro impu-
ritatem uitę / uentrisq; saturitatem obiiciat:

medit. de Epicuro
02. d. s.
de Ammonio
ff. 10.
de Epicuro
Not. p. s. de n. p.
epicuro p. 10.

cum siquidē fuerit ille philosophus singu-
 laris continentie & tenuissimi uictus: pane
 cibario duntaxat & aqua sit usus: & ad so-
 lenem interdum mēsam solum accederent
 orti: aut (si epulari pretiosius uoluisset) pau-
 lulum casei, ^{epicurius} Illum apud Diogenem Laertiū
 de se loquētem audi. Cum dicamus ^{epicurius} (inquit)
 uoluptatem finem esse: non luxuriosorum
 uoluptates: easq; quæ in gustu sunt positæ)
 dicimus: ut quidā ignorantes: aut a nostra
 sententia dissidentes: aut male accipientes
 arbitrātur. Sed nō dolere corpore: animoq;
 trāquillum esse: & Perturbatione uacare di-
 cimus. Non. n. cōuiuia & commessationes;
 non puerorum mulierumq; congressus: nō
 piscium æsus & cæterorū quæ affert pretio-
 sior mensa) suauem gignit uitam. Verum ra-
 tio sobria/ causasq; p̄scrutans/ cur queq; uel
 eligenda/ uel fugienda sint: opinionelq; ex-
 pellēs: p̄ quas animos (ut plurimum) tumul-
 tus occupat. Horum omnium iniciū/ maxi-
 mūq; bonum/ prudētia est. Quo circa philo-
 sophiā quoq; prudētia extimatione ātecel-
 lit: ex qua reliquæ uirtutes omnes oriūtur.
 docentes ut nō sit iucunde uiuere/ nisi pru-
 dēter/ honeste/ iusteq; uiuatur. Quippe uir-

Diogenes
 Laertius

Epicurius lo.

Epicurius de voluptate
 Quō acci-
 piendus est
 Epicurus

contra las confudias
 de nra pena et ad
 qd recta solba
 e nobis voluptati
 habenda.



Antipo

de la illa prudētia
 et uirtutibus.

No. 9

au

tutes / suavi / ac iucundæ uitæ cõiunctæ sunt:

Lucidæq; uita / seperari a uirtutibus nequit,

En cur Epicurum excipio: Cuius uerba / nō uoluptuosi & eneruati hominis sūt: sed animosa & profecto christiano Hercule digna.

Antipho

At uero quoniam de se ipso testatur: si res non satis fidem capit: Aneum Senecam audiamus / Virum sane splendidissimo ingenio / & ut Stoycum rigidissimo animo: qui illius continentissimam uitam / atq; frugalitatem / ad Lucilum scribēs / est his laudibus profecutus.

Seneca in laudē Epicuri.

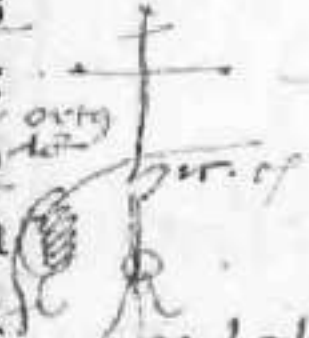
Se.

Egregia Epicuri dicra cōmemoro / ut isti (qui ad illa confugiūt) spe mala induci: (qui uelamenta se suorum uitiorū habituros esse existimant) probent quocunq; ierint: honeste esse uiuēdum. Cum adierint ista: audient ortulos & inscriptū ortulis: ho-

spēs hic bene manebis. Hic sūnum bonum uoluptas ē. Paratus erit istius domicilii custos / hospitalis humanus: & te polenta excipiet: & aquam quoq; large administrabit:

& dicet hic. Quid. Bene acceptus es? Non iritant inquit hi ortuli famē: sed extingūt. Nō maiorem ipsis potionibus sitim faciūt: sed naturali & gratuito remedio sedāt. Alia plerisq; suis i epistolis de hoc philosopho

Antipho
hic in se
can
Dilectus
exultat



Legimus vel cibus facilis et polenta...

pluribus gemet...

ad Lucilum suū in charissimā dicit

pene innumera magnifice & sanctissime dicta
commemoratur summa laude & ueneratione
dignissima. quibus non sicut humanis ser-
monibus: sed ppe diuinis oraculis) utitur:
suaq; scripta passim (ueluti margaritis qbus
dam flosculisq; suauissimis ac redolentibus)
ornat. Quae oia si psequi uelim: me potius
destituet dies: q̄ illorum copia: & (quod ni-
timur euitare) modum non habebit oratio.

Diuus Hieronimus

Eodem optima p̄ho Epica
liber 1 2 h. ad. 189

oumanus

Venio potius ad Hieronymum nostrum san-
ctissimum: cuius auctoritas apud nos sem-
per plurimum ualuit. In secundo .n. aduer-
sus Iouinianum libro. Epicurus (inquit) oēs
suos libros repleuit olenibus, pomis: ac uili-
bus cibis dicens esse utendum: quia carnes
& exquisitae epulae ingenti cura ac miseria
praeparantur: maioremq; penam habent i in-
quirendo: q̄ uoluptatem) in abutendo. Non
pergam plura de Epicuro referre. Nos .n. (q̄
sequimur ueritate) nec ultra id (quod sponte
se offert ueritati) disceptamus: tantis aucto-
ribus fidem oportet habeamus. SER. Gra-
uia sunt tantorum hominum testimonia: &
clarissimae ac firmissime uoces: quibus (auer-
rat Deus) ut ausim contradicere. Sed non par-
ua tamen adhuc me admiratio tenet: atq;

animū pulsat / cur cause est: ut non modo
 imperitū uulgus (a quo facile est dissentire)
 Verum & non nulli eorum / qui docti habē
 tur: illum cōtumeliis afficiunt & moribus
 lacerāt. Nā Cicero caput linguæ latine / græ
 ce uero eque peritissimus: sed præterea inda
 gator omnium rerum solertissimus / cū mul
 tis in locis / tum maxime i rufculanātū quæ
 stionum libris i festo aduersus eum animo
 acerrime pugnat. Illum irridet i Phalaridis
 rauto eam uocē emissurum. Suaue est: nihil
 curo. Et in suis se torminibus / atq; strāguria
 gloriantem: quasi constantius ista diceret:
 q̄ sequeretur. Oratius quoq; poeta non ob
 scurus i eius probrum his uersiculis utitur.

animus
 Polidius
 Cicero

Timocritus

Oratius

D. L. L. L.
 Ambrosius
 Florinus

Not.

X4

50

Me p̄guē & nitidū & bene curata cute uisef.
Cum ridere uoles epicuri de grege porcū,
MA. Versimillima & ad rem tua est admi
 ratio: & efficit / ut plunbus q̄ putarā de Epi
 curo loquamur. Sed dic: habes ne plura cō
 perta in eum: ut omnibus una opera possit
 responderi? **SER.** Habeo nihil / præter uul
 garem infamiam. Sed leuitatis ac pessimi er
 roris auctor semper est turba. **MA.** Adau
 gebimus autē. n̄. suspicionem. ne quid post
 hac tibi animum pulset: simulq; uniuersa re

b i

¹ Diotimus fellemus. Diotimus ac Possidonius Stoyci
² Possidōius in illum inuerti plurimum sūt. Alter quidē
 Leontia quinquaginta epistolas ipudicas & turpes
³ Epitetus ab eo scriptas referēs. Alter uero ipsū Leon-
 tia meretrici cōgredi solitū. Epitetus quoq;
 eundem (ut lasciuum loquacemq;) increpat:
⁴ Timocrates magnisq; cōuiciis insequitur. Timocrates
 item bis illum diebus singulis uomere soli-
 tum ex nimia crapula asserit. Multa quoq;
 peccare in oratione: ac in uita multo plura:
 minamq; quotidie in cibos cōsumere. Hæc *Epilo*
 sunt quæ Epicuro obiici solēt; quæ a nobis
 hoc ordine sunt refellenda. Primum (ut iis
 omnibus (quos modo commemorauimus) tum
 ut Ciceroni tuo / atq; Flacco respondeatur.)
 Atq; ut ab his incipiam; Diotimum Stoycū
possidonium Epiterum Timocratem: hos
D. Laertius omnes insanire & obloqui / testis ē Laertius -
 qui Epicuri uitam & diligēter / & ornare cō-
 scripsit: quam nostris temporibus latinam
Ambrosius fecit Ambrosius Florētinus / uir monasticæ
Florētinus p̄fessionis: atq; eloquens. Causas uero con- *Antip̄*
 tumelianum nullas repperi / præter inuidiā.:
 quæ inuidū quenq; suis semper stimulis cō-
 citat: ut in altero doleat. uel uirtutem eius:
 uel felicitatem: & ī propriam penam / bona



Defensio
Epicuri.

Synonyma Not.
 p̄ Inuidia inuidia
 Connodit inuidia et ex.

aliena conuertat. Nam uiri huius egregias
 laudes & presertim frugalitatem uite pmul-
 ti testantur. Summa praeterea illum i parentes
 pietate: i fratres praecipua beniuolentia: man-
 fuerudine in seruos: humanitate in credibi-
 li in omnes fuisse Laertius iterum testis est.
 Quid dicam de cultu ad deos? De amicitia
 ad patriam: in qua tanta modestia & pbitate
 se gessit: ut statuis aereis illum donare decre-
 uerit: atq; donarit: quod ulli philosophoru
 raro legimus accidisse. Schola eius ceteris
 ferme oibus deficientibus: quotidie numero-
 sior erat. Multi ad eum undiq; confluebant. Plu-
 rimis quidem maximisque philosophis carus
 extitit. Edidit uero tot librorum uolumina:
 ut in multitudine facile ei comparari non pos-
 sit alius. Talia atq; similia: quae multo plura
 in ipso fuere: quam dixerim. Illi inuidorum ma-
 ledicentiam: calumnias: similtates: odia pe-
 pererunt. Ciceroni uero ^{at tantis} tamen liuorem: aut
 maledicentiam ^{iniqua qualis} haud quam ascribo. Neque
 enim fas esse duco: tanti uiri: summiq; ora-
 toris maiestatem illibatam non relinquere.
 ubi maxime non uidetur aperte de uitio.
 Eum potius existimemus: ut qui erat Aca-
 demicus totus: ita facile ab aliis dissensisse.

bono. t.

Cicero

O. Flaccus

Restat ut Flaccum recte intelligamus: tum
omnis soluetur tibi dubitatio. Is namque non
(quasi suum) Epicurum obiurgat: sed in mor-
sum uoluptuosorum hominum ruit: eos no-
rans: qui legem Epicuri nequiter interpreta-
ti uoluptuosam uitam suisque simillimam si-
bi imitandam anteponunt. Quare ut iam tan-
dem tam multis ultro citroque habitis atque di-
scussis: reliqua breui narratione perstringam.

Aristippus

Epicurus noster summum bonum non in corpo-
ris uoluptate diffinit. Quod uel solus ex
philosophis omnibus fecit Aristippus: ui-
lissimum profecto carnis mancipium: quem
cum hominem natura genuisset: pecudem
electione se maluit. Sed in uoluptate animi
censet: quem non putauit posse aut esse feli-
cem: aut dici nisi per summam uirtutem. Ea-
que ob rem uirtuti seruiens: panem & aquam
polentam atque olera omnibus ubique praedi-
cabat publice atque priuatim: caste sobrie iu-
ste sancteque dicens esse uiuendum. Verum
illud fateor quoque illum fortasse non uidisse
quid mali posteris sua importaret assertio:
& quantum licentiae peccandi concederet:
cum moribus omnium congruentissimam
sectam apponeret: cum animum ipsum ui-

no In quo pec-
care potuit
Epicurus

3^o in Epicuri laudibus

deamus rã scelere/ q̄ p̄bitate idifferēter de-
lectari: eosq; raros esse/ quos uirtus alliciat:
• sed ferme ifinitos/ quos error iuoluat. Aut
certe mala ista si uidit/ iprobe dissimulasse:
• ut populari uoluptatis appellatione sua
disciplina esset multo celebrior: & ea ratio
ne ad se multitudinem traheret: ut certe cō-
traxit. **SE.** Quantū attinet ad epicuri sectā
fatis i presens per te mihi factum ē. Quod
reliquum est: si tibi uidetur: de immortali-
tate dic animorum: quod utinam quemad-
modum antedicta possim æque percipere.
MA. Cū. n. philosophi uniuersi/ qui aut de
monibus/ aut de natura rerū aliqd recte sen-
serūt: cū Astronomi: medici: hystorici: ora-
tores: poete: sibylle: oracula ipsa: & totius
pene orbis terræ consensus/ icorruptibiles
esse animos clara uoce pronuntiet: nihilq;
certius: ^{si} auctoritatibus sapientum fides
habenda est; teneatur. Quid est tandem:
cur uelis rem tam compertam; tamq; p̄spi-
ciam/ denuo confirmari. **SER.** Legi profē-
cto q̄ plurima tum ueterum/ tum nostrorū
hominū testimonia: & nuper quidē Fran-
ciscus Philelphus: uir summo ingenio: exi-
miaq; doctrina Mediolani librum edidit:

Antipō

Trinito.

CC. 2. p. d. a. 107. 11

Franciscus
philelphus

Aeneas so-
phista.

Ambrosius
florētinus
monachus

Socrates ^{no}

Plato: cyrus

Scipio: caro

Cicero: salu-

sius: Liuius

Valerius

Thomas

de aquo

in quo ea omnia (quæ dici posse de immor-
talitate animorum uisa sunt) est eleganter &
copiose complexus: quem eundem & te ui-
disse paucis ante diebus reor: cum ibi esses:

Et Aeneam sophistam per hæpe in manibus
habeo: quem transtulit ex græcis fontibus
ille Ambrosius Florētinus monachus: quē
ante cōmemorasti. Sed uellem præterea id
ipsum argumentationibus firmioribus di-
sputari: neq; tantum tribui auctoritatibus:

quantum rationibus: quæ hoc egregium in
se habent: ut eis animus acquiescat: & si qd
tribuendum est auctoritatibus: diuinæ illæ

sint. Socratem uero: Platonem: Cyrum ma-
iorem: Scipionem Africanum: Catonem: &
reliquam huiusmodi turbam: Cicero: Salu-
sius: Valerius: cæteriq; scriptores: sibi ha-
beant: quorum testimoniis omnia sua uo-
lumina immortalitate refererūt. Nos uero
sanctorum prophetarum uaticinia accipia-
mus. Thomam Aquinatē & uitæ sanctimo-
nia: & ingenii sublimitate præstantem: reli-
quosq; doctores catholicos imitemur. MA.

Recte sentis mi Seraphim: ut nobis / p̄fessio-
niq; nostræ innitēdū sit efficacibus argumē-
tis / sacrisq; sermonibus. Sed i hoc disserēdi

†
hic qd equum qd ne exat
nisi p̄tate in se rōes
abet magis q̄ auctores
hene a diuisis elogis.

qz p

genere nō eque splēdet oratio: contractior
 incultior: asperior sit ē necesse, SER. Assen-
 tor plane: sed non tam expectendus est no-
 bis orationis lepor: q̄ ueri maiestas: atq; fir-
 missimorum locorū uis, Quare (ut aliquid
 theologicæ dicas: quemadmodum dici po-
 test) expecto, MA. Faciam: & id quidem q̄
 breuiter ac dilucide potero, Negēt igitur im-
 mortalitatē animi: qui quadrupedum mo-
 re uiuentes sibi ipsis uoluptatem carnis de-
 ligūt: quiq; dedecore omni cōscientias pol-
 luerunt: dicantq; post mortem nullum infe-
 ris sensum esse: ac dissoluto corpore spiritū
 euanescere, SER. Nihil pfecto melius. Sed
 tu modo illis respondeas, MA. Id conten-
 dā atq; emoliar. Tu interim da mihi operā,
 SERA. Do sane, MA. Humanus animus si
 dissoluēdus esset: nullo modo dissolui pos-
 set: ut Theologi putāt: nisi quēadmodum
 dissoluuntur cætera omnia, Verū enim uero
 q̄cquid natura ipsa pducit: q̄cqd apparet
 in terris trifariam labefactari: extinguiq; po-
 test. Id enī oportebit: Aut fiat actione con-
traria: hoc est cū expugnāt se inuicē frigidū
 & calidū: humectū atq; aridū; aut pprio sub-
 acto & exterminato subiecto: q̄le pfecto est

do in autā

bestialium
hereticorum q
et cogitatione dig q

Rō theolo
gica

in de gnoce cor

Triplex
modus cor-
ruptionis.
i oibus corrup

vcc q

1

2

q̄ de gno
naturale
corrup p 3

at actione contraria
at ppo subacto et exterminato subiecto
at imbecillitate regentis / q̄ suat q̄ cause

b iiii

o & tbg mys
corruptionis
mby humani
vig nitates p
corrupti. p
si^a tphariaz.

2. ibi. Neqz qd e a nob 2^o dicendum e

3. 1. a uare qso ut p qus e

3. cum destructo ore destruitur uis eloquen
di, Aut certe postremo imbecillitate regen
tis cōseruantisq; causā. Id genus subtracto

Alus nō ex
tiguif actio
ne cōtraria

sole: qui est fulgoris origo: adimitur mox
omnis in aere fulgor. At uero animus ipse
primo illo modo (quē diximus) destrui ne
quaq̄ potest: cū contrariorū elementorum
lesione uacet omnino: nihilq; ī eo sit mix
tum/ atq; cōctetum: nihil igneū/ aut ex hu
more/ aut aere/ aut terra pductum: sed ex
trīsecus ex nullis seminibus: nullaq; mate
ria creatus/ ab opifice rerū deo optimo/ ma
ximo ueniat ad corpus: & simul infunden

Augustinus

do creetur: & creādo infundat̄/ ut Augusti
ni nostri terminis utar; Nulla certe corrup
tio ī eo inueniri potest: quod simplex est/

Rōtulo

& immixtum. Generatio autē omnis atq;
corruptio in cōpositis fiat est necesse/ atq;
ex cōtrariantibus inuicē. Quappter corpo
ra illa celestia (ī quibus est nullius elementi

Celi icor
raptibiles

cōmixtio/ nihilq; dissidēs:) sēpiterna omni
no esse dicimus. Quod (si superiores illos or
bes) q̄to magis animū sempiternū esse dice
mus: cuius gratia cōditi sunt: q̄ sacer est: q̄
diuinus: qui inuisibilis: & par ipsi Deo/ ma
iore sui parte: si dictu fas est: Quem deniq;

Tōlex
mores cor
mōm

.p.

M. Tullius ita diffinit: Singularis ē. n. que
dam natura/ atq; uis animi/ seiuncta ab his
usitatis/ notisq; naturis. Itaq; quicquid est
 illud/ quod sentit: quod sapit: quod uiuit:
 quod uiget: caeleste & diuinum ē. Ob eāq; ^{9. 9}
 rem eternum sit necesse est. Hęc igitur cum ^{9. 9}
 ita sint: extinguet nulla uis animum: siue
 illa sit ferrum: siue eculeus: siue ignis: siue
 gurges: siue humidū: siue flabile: siue etiā
 (ut poete dicerēt) apud Acheronta/ stygiāq;
 paludem tricipitis Cerberi faucibus glutia-
 tur. Quid ē uero animus ipse potissimum:
 nisi cuiusq; rei intelligendę principiu? Qui
 cum intelligit contrariorum rationem/ atq;
 uim: illum non tamen uidemus ullo pacto
 corrumpi/ quēadmodum corpora ipsa con-
 creta contrariis/ quādo cōtrariam uim sen-
 tiunt? Neq; quod ē a nobis secundo dicen-
dum/ cū emonē corpus/ potest & animas
emonē. Exui ē. n. corpore instar operimēti:
 quo tegebat: & ab illo diuellit/ ac sepe-
 rat: tanq̄ diuinum quiddam & sempiternum a
 corruptibili/ & crassiore quadam massa ea-
 tenus destructioni ac putredini obnoxia:
 quoad in fine seculorum omnis caro repa-
 ret ad uitam. Cū uero ex corpore animus

M. Tullius

Cerberus

Animus qd

Quod ani-
 mus p cor-
 poris mor-
 te nō extin-
 guit

no.

at quatenus



nullatenus pendeat: magis autem ex animo
 corpus: ipseque animus corpus informet: uiui-
 ficet: ageret: regat: conseruet ut sua forma ma-
 teriem: fieri nullo modo potest: ut extermi-
 nato cadauere: exterminetur & aius SER.
 Recte tu quidem ista prosequeris: & ex theo-
 logia philosophiaque fontibus tua dicta con-
 stituis: qua quidem re admodum laetor. Sed
 licet ne ad ista respondeam? MAT. Licet ue-
 ro: atque ut facias oro. Nulla enim ueri inue-
niendi facilius ratio: quam ut refellas: uel obiicias
saepe. SERA: Si quae attingisti uera sunt: con-
 sequens est: ut brutorum animas sempiter-
 nas esse dicamus: quia inuisibiles sunt: nul-
 laque ex materia compositae: & corpora sua in-
 formant: uiuificant: agitant: regunt: & ex cor-
 poribus quasi tenues aurae uidentur exire.
MAT. Argutius nihil potuit per te dubita-
 ri. Sed tamen in promptu est: quod tibi respon-
 deam: quod cum acceperis: fies tu quidem
 statim ingentis certitudinis plenus. Brutorum
 & enim animas post corpora manere non di-
 cimus: quoniam materiam ex qua ortae sunt ha-
 bent. Educuntur enim ex uirtute ipsa: poten-
 tiaque materiae: estque illis ex crassa & destructi-
 bili concretionem terrenam: mortali que natura ori-

p. bene
 honeste
 iucunde
 p. fidei dicitur
 putare. o. q. p. q. quos
 disputab. 2. 7
 6. 2.

Brutorum
 aie cur sunt
 imortales

go atque principium. Quod satis diuino testimonio a conditione rerum est declaratum: cum in principio libri Geneseos quantum ad hæc animantia dixerit deus: Producat terra animam uiuentem, Quantum autem ad hominem (qui particeps quodammodo diuinitatis futurus erat) Faciamus hominem ad imaginem & similitudinē nostram, Quibus rationibus adductus Salomon Reueratur (inquit) puluis ī terram suam: unde erat, & spiritus ad eum: qui dedit illum, Quæ uerba catholici interpretes sic intelligenda censent: ut puluis referatur ad mata; sed ad hominem spiritus. Ergo si hæc formæ brutorum materiales sunt: ut certe sunt; utique necesse est adgenerentur adgenerata materia: & intereant interempta materia. SERA: Liquec iam mihi res: atq; eo amplius: q̄ tam magnū est dei testimonium (quod induxisti); ut illi fidem nedū habeam: uerum quoq; nudato uertice reuerēter assurgā. MA. Letor q̄ cū homine magnæ pietatis & fidei ē mihi res. SE. Me tenet eadē parq; uoluptas: ut nactus sim q̄ pie & fideliter doceat. Quare te quaeso ut pergas absoluerē quod tertio loco restat absoluedum: utrum ne scilicet impotentia sue

ab hōu
Genesis. 1. c.

Salomon eccl. 12. c.
et eccl. 3. d. terra facta
et i. tra. p. itez reu. ut

Expō catho.
Sēp spūitū.

9^o

9^o 9^o (cc. 3^m m3 et l)

99' Quod de
fectu suae
causae aius
iterite non
potest

ac pprie causae humanus animus possit in
terire. MA. Nihil pfecto minus: nisi orbis
ipse rector de caelo labar & cōcidat: quod
tam absurdum ē dictu: ut absurdius nihil
possit humana ratio cogitare. Vniuersam
.n. mundi machinam (quae tractu celi ambi
tur) cunctaq; creata (quae cernimus) finxit sa
pientissimus ille: ac potentissimus artifex
deus hominis causa: & illa iperio eius sub
stravit. Hominē uero suum uoluit esse cul
torem. illum ppter se condidit: illum inten
to ad se ore figurauit. illum ad caelum (un
de ortum habet) erexit: atq; cōstituit. Cum
igitur ex hac uita (tanq̄ ex lōga pegrinatio
ne atq; naufragio) ad suum factorem: caele
steq; illud domicilium (unde decerptus ē)
euolauerit: sibi ppetuo cōquiescat oportet:
quoniam ibi eius est finis felix: atq; perpe
tuus: idest glonofus deus & immortalis.
SER. Perpulchre q̄rum ad sanctos hoies
attinet. Sed quid de reprobis: quorū finis
nequaq̄ est deus: cū a deo sint p̄sus auer
si. MA. Idem de quibuscūq; mortalibus
sentias. Pares siquidem uniuersos natura
generauit: & unius eiusdemq; rei gratia:
• quanq̄ i meritis dispares efficiat uirtus. &

quoad Repbas.

Aie dāna
torū ē i
morrales

ille, s.

Epil. 9.

uiriū: & dignus sit malo ppetuo: qui cōtra
 se reclamante natura bonum (quod erat per-
 petuū) paruifecit: cōtēplir: abiecit. SE. Tri-
 partito ordine perpulchre hactenus est a re
 mōstratum. animos haud interire: uel q̄ eā
 cōpositionē non habent: quę corruptionis
 est causa; uel nulla (in quæ resoluantur) prin-
 cipia: cū sint ex nullo creati; uel q̄ deniq; 3.
 nequeunt ab suo fine diuelli: qui Deus est
 uita/ gloria/ imperio/ & maiestate sempiter-
 nus. Ceterum supest quod iterum moueat
 possint ne extinguī: & in nihilum redigi.

Epil. 9. pti. r. s. q. i. p. partiti.

1. p̄icularis
epilogus

Intez Dicit. C.

MA. Acute me iterrogas: atq; etiam urges.

.So.

At sine parumper occiput fricem, SER: Fri-
 cato q̄ diu lubet, MA. Sed & subrides? SE.

Id efficit tua ista fricatio, MAT. Eia age.

Quā tantā uim putas: quæ stirpitis animū
 queat extinguere. SER. Mors fortasse: sed
 deus ipse certo imēsus ac prepotens, MA.

Cum est sermo de aliquo: quod fieri nō po-
 test/ sublimem illam/ diuinamq; maiestatem
 semper excipio: quæ nihil agit difficulter.

Si uero morrem dicis: certum ē unde respō-
 deam, SER. Sat id mihi erit, MAT. Nulla
 est enim uirtus tam firma: tam ualida: tāq;
 cumulata: quæcunq; quotaq; illa sit: neq; si

Aīa rōnalis
nō pōt ad
nihilari.

Aura cōcipe
aīalia q̄dā

Not.

tantum dixeris morrē: sed sydera etiā/ aut
angelos/ aut demones/ aut aliud/ quod ma-
ius his cogitari possit: quæ se se eo usq; pro-
tēdat: ut facere queat siue ex nihilo aliqd:
siue ex aliquo nihil. Reluctatur utriq; natu-
ra. Non conflat artifex statuam/ nisi ex præ-
existente materia. Sed neq; partum generat
aliquod animal/ nisi p semē: si illis forrasse
non consenserimus: qui scripserunt anima-
lia quædam aura cōcipere solere: quod qui-
dem etiam in nostrā sententiam uenit: cum
aura non nihil existat. Similiter dico nec ua-
let rē quisq; que iam sit/ i nihilum uertere: si-
ue illam laniet: siue suffocet: siue comburat:
siue aliquid eiusmodi inferat: Deterior sa-
ne fieri potest: alterari quoq; uariis uicibus
atq; mutari/ sed i nihilum ueri ac euanesce-
re minime potest. Nulli. n. data sunt arma
tam fortia: quæ naturam expugnent: nulli
telum tam pernix: quod necem animis infe-
rat. Dei est. Dei inq; ista facultas: qui tam &
si potētissimus in omnibus est: non tam ui-
ribus tamen: q̄ æquitate moderatur uniuersa.
Nec certe quantum potest/ sed quantum
decet/ exequitur. Perindignum sane esset:
non solum Deo/ sed etiam homine uel me

diocriter instituto decertare aduersus natu-
ram: quæ paret Deo ipsi/ & ancillatur: si nõ
est ipsa deus. Animaduertendum præterea
illud est/ qd si animũ deus uoluisset esse mor-
talem: nunquam dixisset id (quod paulo an-
te tetigimus.) Hominem faciamus: qui præ
se ferat imaginem & similitudinẽ nostram.

Alia imor-
talitatis rō

Cum similitudo hæc atq; imago/ nõ ad cor-
pus/ sed ad animum tota referenda sit: qui
cum nullo alio magis (q̃ cū Deo ipso) com-
parari potest. Cum enĩ noscat & intelligat:
præteritorum reminiscatur: futuris consu-
lat: complectatur præsentia: meditetur: con-
templetur: administret: imperet: doceat: ac-
cipiat: & quicquid eiusmodi est: an aliud
dici potest q̃ diuinum quiddam? Quod si
diuinum etiam/ & immortale/ planeq; sempi-
ternũ. Sed neq; in ueteri testamẽto se deum
esse patriarcharũ tam sepe dixisset: si illorum
animæ cū corporibus interissent: Ego sũ (in-
quit) deus Abraã: deus Isaac: & deus Iacob.

Alia rō immortalitatis
et nũqd e deo mortuo
sive eoz q sup nichil.
q d e non e.

Testimonio dei maius non est. Idcirco ait.
Ego sum deus: ut tanto testimonio ille cre-
datur uiuere. Ostẽditur insuper Abraam ex
euãgelio eo in loco quem appellant Theo-
logi limbum/ & in eius sinu perinde atq; in

Alia rō.
Limbus

Alia rō

hospitio tranquillitatis/ & pacis amoenissi-
mo Lazarum sanctum & pauperē exceptū:
qui ābo plane nisi uiuerēt: non potuissent
sine mendacio alter conspiciendus demon-
strari: alter ī tūtissimo illo excipi sinu. Illud
etiam satis declarat: humanos aīos necessi-
tate esse immortales: q̄ deus ipse hac ī uita
suis electis sanctissimisq; hoībus aut nunq̄
aut certe rarissime ulla premia reddit tantis
digna uirtutibus. Sed neq; ī malos infurgit
quoniam peccant. Magis uero iustitia ipsa:
æquitas: innocencia: fides: pietas: conculca-
tur/ præualente utiq; atq; dominante libidi-
ne: hisq; facilius prospera cuncta eueniunt:
qui īprobe/ nepharie/ ac turpiter uitā agūt:
q̄ iuste/ sancte/ casteq; uiuentibus. Quod sa-
ne ita esse apprime Iuuenalis his uersibus
docet.

Iuuenalis.

Aude aliqd breuibus gyaris & carcere dignū.
Si uis esse aliqd. p̄bitas laudaŕ: & alget.
Criminibus debēt ortos: prætoriam: mēŕas:
Argentū uetus: & stārē extra pocula caprū.
Enī uero (si recta/ si iusta/ si benefica natura
illa diuina cēŕenda est: oportet profecto- ut
ex rectitudine sua/ atq; beneficētia/ & bona
p̄ meritis: & mala pro īpietatibus aliquādo

nobis redditura sit, quod alia nulla ratione
 fieri potest: quod sit animus immortalis. Sed
 quid opus est tam multa congerere? Si mo-
 rituri simul cum corporibus animi erant? pu-
 tamus ne Christum dei filium / & humani ge-
 neris saluatorem deuenisse in terram? carnem in-
 duisse mortalem? uaguisse? exuriisse? aluisse?
 sudasse? An proposuisset futuro æuo regnum
 cælorum? & decoram illam gloriosamque im-
 mortalitatem? An minitatus fuisset æternos
 cruciatus / & tartareas umbras? An tradidisset
 precepta illa iustitię: de quibus apud Mat-
 theum est ita locutus. Si uis ad uitam ingre-
di: serua mandata. Aut ioco fortasse tot / tan-
 tisque sermonibus / atque legibus uertisset ini-
 qua? Cur quoque dedisset in Mattheo iterum
 magnifica illa saluberrima ac certa consilia?
Si uis perfectus esse: uade / & uende quæ pos-
sides: & da pauperibus: & sequere me: & in cæ-
lo thesaurum habebis. Cur denique genus hu-
 manum tot / tantisque beneficiis: donis: reme-
 diisque cumulasset? Nascitur quidem hyeme: &
 inuisibile dei uerbum / sublimemque maiesta-
 tem capit tugurium uile / & congestum cespi-
 re culmen. Datur femine. Creditur fabro ligna-
 rio. Prædicat penitentiam: moritur crucis horri-

Alia effi-
 cax ratio

do turpissimoq; supplicio. Resurgit: lega-
 tos mittit disseminare euangelium: ac spar-
 gere Dei archana ab ortu solis usq; ad occa-
 lum in communem orbis terræ publicamq;
 salutē. Taceo sacratissimas uisiones: & mul-
 tis reuelata mysteria. Taceo pphetarum uo-
 ces: sibyllarumq; uaticinia. Taceo responsa
 idolorum: ipsa portenta: atq; pdigia: aliaq;
 innumerabilia tum hominum/ tum signorū
 testimonia: quibus liquet sole ipso clarius
 9.º humanos animos nūq̄ morituros. Videor
 mihi effecisse hactenus/ ^{ut tu te iā possis ex}
 paucis his & enarratis pbreuiter/ multa col-
 ligere. SER. Reliquum nihil mihi fecisti:
 quod aut dubitem: aut nisi uelim curiosius
 cauillari) putem amplius pquirendū. Quod
 omnium sane mihi difficillimum uidebat̄:
 id potissimū sum assecutus: ^{ut catholice de}
 immortalitate animorum differeres. Iam ue-
 ro (si placet) difficultatibus his tanq̄ scopu-
 lis superatis/ planum æquor/ & tranquillū na-
 uigenus. MA. Admodum lætor q̄ re quie-
 tum ista dimittant/ quæ disputauimus. Sed
 (ut unde discessit) reuertat̄ oratio: illud puto
 pfacile demonstrari iam posse. Cum sit ani-
mus immortalis: homini malo ac uoluptuo

actō isto firmissimo
 uelto q; firmitate fida to

Demonstrada 9.º q.



9.º q.

fo/ex rapinis/ atq; pditionibus/ delictis/ la-
 sciuis/ aliisq; foede/ nequiterq; commissis :
 nullum gaudium/ nō diuturnum dico: sed
 uix diurnum posse contingere. Inter cetera
 mala hoc grauissimum habet omnis praua
 uoluntas/ & male institutus affectus. Semp
 laborat occulto/ atq; intestino supplicio: &
 aculeis pungit suis. Gemit intra nos ratio/
 cognitioq; peccati ea: quam sinderesim uo-
 cant. & dies atq; noctes stimulis nescio qui-
 bus mentē increpat/ atq; admonet p stultis
 libidimbus: p caducis/ fluxisq; rebus: p ter-
 renis illecebris: quæ omnia æque fragilia/ &
 peritura sunt: ac uenter: (cui exhibet uolup-
 tatem) non esse posthabendam uirtutem: ac
 aiorum uerā/ sempiternāq; salutē. sed aduer-
 sus pessimas cupiditates instructa acie tanq̄
 aduersus hostes/ esse magnifice/ aioleq; di-
 micādū. Latrat istar domestici canis cōsciē-
 tia: morsus atq; vulnera sētēs sua. Scelus illa
 benigne nō accipit: nec uitia sine murmure
 atq; querela. Morder ubiq; eternūq; morde-
 bit uermis ille edax: q̄ nūq̄ morit̄: Recordā-
 tio receptarū uoluptatū mētē ipsā cit: & ma-
 gno torquet metu. Pulsat illā cōtinue ange-
 lus sacer: q̄ apud nos ē: imo itra nos resider

Infelix con-
 ditio ini-
 quonū
 Sinderesis

Conscia

Vermis.
 Memoria.

Angelus.

No.

bonorum omniū inspirator & custos: malo
rū uero dissuasor & restis. Defluūt exiguo
spatio atq; breuissimo: & singulis momētis
(quasi fluēta) decurrūt hę corporis fedæ/dā
nosq; libidines: neq; finem alium habent:
q̄ dolorem: ignominiam: luctum: interitū.
¶ Quis ergo satis sanę mētis eiusmodi uitis
delinitos / & luxuriis inquinatos diu tuto
ac perfecte gauisuros affirmabit: cum mor
dentem intus conscientiam sentiāt? Deum
in scripturis animaduersionē minitantē ex
timeſcant: cum deniq; post se ^{no}relinquat nisi
penitentiam / amaritudinem / pauorē uolup
tas empra dolore? Quo. n. cōmento: q̄bus
iocis: quibusue ludis hosce mihi dabis ple
ne exultantes: ut non sit acrior sollicitudo /
q̄ suauis libido? Erit ne cithara? an simpho
nia? an saltatio? an cantus? an noui concubi
tus? an lautiora cōuiuia? an insignia / hono
resq; delati? an deniq; ouationes / trūphiq;
ipsi: qui in n̄sū illos soluant: in intrepidāq;
læntiam? aut somnus talibus / cibusue pote
rit esse iucundus? Suspirabunt itaq; sepe: &
ingemiscunt / ut diximus / etiam inuiti occul
to quatiēte animum tortore flagello. Sed
(ne omittamus extrema) oro des mihi homi

nem omnibus affluentem diuitiis / muniē
 busq; fortunæ: quem frequens puerorū / an
 cillarumq; turba circundet: Setica & purpu
 ræ uari coloris: ac uictæ / gematæq; omēt.
 Nō desint calices: sciphi: uasa cælata argen
 ti auriq; fului: & qcquid eiusmodi ars ulla
 effingere / conflareq; potest. Habeat ingētia
 palatia: ortos consitos: ubiq; domos: ubiq;
 uillas: Iugera uero in diuerso solo tot: ut ea
 singula uix centum uertat aratris. Iungātur
 nauigia: quæ maria sibi omīa sulcēt: Aedes
 marmoribus: statuis: tabulis: ære: picturaq;
 resplēdeant. Cū pficiat: eum equonū mul
 tudo comiteē. Præcedant impedimēta: se
 quant quadrige onuste ingētib; sarcinis.
 Sit admirabilis magnificētia. & sūptus epu
 larum. Subiice illi populos: urbes: puītiā.
 Imperet Regibus / atq; Terrarchis. Hæc oīa
 fortunæ bona (quæ in unum congesimus):
 si uni tribuant: tangeret ne hūc perfecta soli
 daq; lætitia? aut felix censendus erit? SER.
 Nihil certe minus dicturū te existimo. Ego
 tamen nondum satis uideo: cur lætabūdis
 futurus non sit. etiam si felicem non dixe
 rim. MA: Ego uero existimo utrunq; faci
 lius negari: q̄ alterum posse defendi. SER.

In bōis for
 tunæ nulla
 felicitas

ow?
 Diff
 1. Letabūda eē
 2. let. foelice

Paulus.

1. Tim. 6
1. Tim. 6
1. Tim. 6

No.

Cōtra aua
ritiam

Diogenes

Aueo te cur ita sit p̄sequi, MA. Quoniam
(ut constat grauiſſimo atq; ſanctiſſimo testi
monio Pauli nimia quadā anxietate & ani
mi ſimul & corporis discrimine iſta querun
tur. Qui uolūt inquit diuites fieri: incidūt
in tentationem: & laqueum diaboli: & ī de
ſideria multa / & inutilia & nociua: que mer
gunt homines in interitum & p̄ditionem.
Malorum inſup̄ omnium radicem cupidita
tem appellat: quā quosdam appetētes nau
fragaffe inq̄t a fide: & ſe ſe multis iſeruiſſe
doloribus. Diſcurre per ſingula uitia: recū
cogita omēs ſuggeſtiones / & irritamēta dia
boli: nihil inuenies / quo mortalium mētes
facilius uincat. ^{q̄t. q̄d. cupiditate} Quis animus tā rectus / tāq;
bene inſtitutus: in quem cupiditas non do
minetur? Que uirtus tam p̄cipua / tāq; di
uina / in quam auaritia non frequēter incur
ſet? Quod deniq; p̄poſitū tam firmū: tāq;
continentiſſimum: quod nō aries iſte pecu
nię de gradu dimoueat: incuruet: ſibiq; ſub
mittat? Aptiſſime quidem Diogenes ille cy
nicus rerum omnium contemptor. Arcem
omnium malorum / pauli noſtri more cupi
ditatem nominauit; atq; cur aurū ctoceum
eſſet & pallens interrogatus ferē reſpōdiſſe

illud ideo pallere: q̄ se cerneret obsideri a
multa turba prædonū: nunquāq; careret in
sidiis. Non potuit quicq; facetius ac uerius
responderi. Prædones sane passim intuet̄:
qui fraudibus: mēdaciis: piuriis: furtis: usu
ris: circūventionibus: pditionibus: rapinis
ipsū inuadunt: Quotidie a nouis sicariis:
nouis artibus capiē: Occulit̄ tantisper. Sed
ecce prōtinus alius alius arripit: nullo præſi
dio: nulla arce: nullis ppugnaculis septū de
fēdi potest: etiā si illud medio ī capitolio /
ac collina turte reponas / aut ī phanis: secre
tionibusq; delubris Deo suisq; sup̄is dices,
Pallet igiē ubiq; ac crepidat: eo q̄ ubiq; ab
oībus petiē quasi ap̄tis hianibus: nusquāq;
habet pfugium: quietem: inducias. Sed ubi
omnes idem queritant: idem suspirant: idē
anhelāt: queſo in queſu deſyderia: sollicitudi
nes: curas: molestias: supplicia icidūt cōpeti
tores: queſu mergūt eos ī interitū & pditionē
ut Paulus rite uidebat. Cetera. n. uitia & lo
corū & tēponū sunt: ac mēſura q̄dā: certoq;
fine cōtinē. Cupiditas uero & domi & fo
ris: & terra & mari: & pace & bello: & ī ocio
& negotio dn̄atur ac regnat. Luxuria cessat
in ſene: hęc tūc ita iualeſcit: ut nulla libido

Facete
Nunq̄ tute
diuitiæ

Auaritia in
infatiabile
malū.

maior: nulla rabies acrior, Superbia non ca-
pit abiectum & inopē: hęc illum excruciat.
Iniuria modum habet in mora: hęc nullum
terminum habet, Post feritatem homicidii
paricida ingemiscit, Blasphemus post furorē
se cogit. Iracundus dimisso stomacho con-
quiescit, Avaritiæ uero neminem uideas pe-
nitere, Iuge est. n. & semp̄ ex crescēs / ac sine
fine peccatum: cui possit quisq̄ nulla ratio-
ne mederi. Ex quo illud horrendum est in
euāgelio dictum. Facilius est camelum trāsi-
re per foramen acus: q̄ diuitem intrare in re-
gnum cęlorū, SER. Ita esse ut dicis) censeo:
cū de auaro, ac cupido loquimur, Sed esto
qs bono, & quoq; iā parta possideat: nihilq;
lit: quod præterea quærat: aut cupiat: hunc
non beatum aspicias: & uberius exultantē;
MA. Minime ueto, SER. Ede cur. MAT.
Quoniam nō minoris negotii est ista quæ-
rere: q̄ quæsitā tueri. Bona. n. fortunæ eius
modi omnia philosophi idcirco nuncupa-
tunt: q̄ nulla ratione comparari posside-
riq; possint: q̄ casu & temeritate fortunæ,
Quam obrem diuinum honorem eidē ipsi
fortunæ Romani tribuerunt: arāq; dicarunt
cum simulacro dextera gubernaculū tenen-

facere
 quod p̄uul
 diuina

. 05. 19.
 et Luc. 18.

Qo

†

N. Exteriora

q̄te dicūt

bona for

tunę

shidstuloi

illem

297

v. sinistra

re: leua aurem cornu plenū: quasi orbis re-
 gimen obtineat: solaq; sit: quæ opem precā-
 tibus mutuet. Isti p̄fecto errauerūt ex parte:
 ut fortunam deam facerent: cęloq; locarēt.
 Sed monuerūt simul (quod uenissimū erat)
 non esse confidendū uis rebus: quas nobis
 mutuatas tantum cerneremus: & tanq̄ ara-
 neo filo) p̄dentes: ac paruis sp̄atiis breuissi-
 misq; cutriculis p̄terfluere: labi: & ex aliis
 ad alios demigrare suap̄tenatura deoq; si-
 nente constaret: quæsi quando usq; ad ex-
 tremum nobiscum maneat; incertis postre-
 mo hæredibus omnino sunt relinquenda:
 ut quippe qui uenientes in hunc mundum
 nihil intulimus; æque & exeuntes nobiscū
 nihil feramus. Adde cum talibus quis spo-
 lia: & ex illustri loco sūmisq; diuitis in ob-
 scurum gradum remq; deuenit angustam:
 quæ uulnera excipiat: quę tormēta: quę ma-
 la. Huius uita p̄fecto est morte deterior. Vi-
 deas quosdam pudore suffusos amatā pa-
 triam carosq; deserere. Alios p̄ furorem sibi
 ipsis manus iniicere. Non nullos (proh ne-
 phas) aīas demonibus dedere. Omitto ma-
 ledicta: blasphemias: p̄fidias: prædas: dire-
 ptiones: sacnlegia: in quę q̄ plurimos egit

Confuta
 ex parte
 confis. ex parte
 x. m. 9. q.

Ex 27

2
3
4

Abbas
 Iacob: Moys
 Ier: David

for^{ne}

bonorū amissorū dolor: & imēsus q̄dā nō

tā inopiē q̄ erubescētia: pauor. Poterit ne

igiť q̄sq̄ (qui recte sapiat) uniuersa hęc terre

bona letis oculis / ac comi frōte cōspicere: ni

si aciē mētis excecauerit oīo falsis erroribus:

atq; aīum a ueri cognitiōe detorserit. SER.

Atq; effecisti / ut p̄p̄modū iā cōfitear / eos eē

beatos: q̄ spōte se oībus terrenis exuūt: no

stroq; uiuendi more paupes / paupē christū:

& nudi nudā uirtutē emulāt: nihilq; habēt:

quod cōcupiscāt / quod metuāt / quo efferāt:

quo ue angāt. Ceterū si unū rātū in quo ite

rū aīus fluctuat / enucleare potueris: cōstan

tissime affirmabo / nullū esse uiuendi genus

hoc nostro iucūdius. MA. Quid nā est: in

quo fluctuas? SE. Nūq; in sūmis bonis for

tunē ē: si p̄terea factus / tēpatulq; sit: publi

ca / atq; priuata iuste / religiosēq; administret:

tribuar: ubi tribuēdū ē: nihil timeat īsidiatū:

nullius formidet iuidiā: nullius trepidet po

tētiā: carus sit oībus: cupiat: amet: dicēdus

sit miser: nec ne? MA. Caue hunc miserū di

cas: cū ex hoc numero plurimi extiterūt san

ctissimi atq; cōtinēntissimi uiri: quales accipi

mus diuīos hoīes Abraā: Isaac: Iacob: Moy

ses: Dauid: q̄lē uiderūt prioribus t̄pibus maio

o. 7

2. 7

3. 0

infessa. 9. 7

No.

Q.

So.

ep̄la

Abraā: Isaac
Iacob: Moy
ses: Dauid

ctissimi atq; cōtinēntissimi uiri: quales accipi
mus diuīos hoīes Abraā: Isaac: Iacob: Moy
ses: Dauid: q̄lē uiderūt prioribus t̄pibus maio

res nostri Ludouicū galliæ Regē: Nos uero
 nostra hac tēpestate Galeotū Robertū mala
 restā arimini p̄cipē/ humanissimū uirū atq;
 doctissimū: & Paulā Gōzagā Iohānis Frā
 cisci primi Marchionis Mātūcōiugē: sacri
 simā & memorabilē feminā: eiusq; filiū Ale
 xādriū: qui meritis laudibus hic mihi habē
 dus esset: si adhuc uiuēs laudari se patereē.
 Qui oēs p̄fecto (si miseros eos copiæ reddi
 dissent: atq; īperia) ea euestigio abiecissent.
 • SER. Obseruauit ut his adiungeres Cosmū
 Medicē tuū: de quo soles sepe multa narra
 re/ & magnifica & egregia cū homis laude:
 • sed hoc loco me fefellisti. MA. Soleo q̄dē
 cū licet/ eius uiri cū dicta: tū facta laudare: il
 lusq; memoriā crebris libenter usurpare ser
 monibus.. Quis. n. nostri generis ē/ atq; p̄
 positi: q̄ illi nō se plurimū debere fateat̄: &
 eius recordatiōe nō se sētiat recreari? cū siq;
 dē ille tot tēpla eminētia/ ædes: ac monaste
 ria miro quidē ornatu/ & arte elaborata no
 bis erexerit? Bibliothecas uero omniū diui
 norū/ humanorūq; uoluminū liberalissima
 īpena & elegātia regia cōstruxerit? nos p̄
 terea largitiōibus pene quodiāis/ sūmisq;
 officiis cumularit? An usq; loci/ gentium ue

Ludou
 cus rex
 Galeotus
 Robertus
 Paula Gon
 zaga Ale
 xāder.

Cosmi egre
 gia laus

alius omnibus seculis inuentus est Cosmus?
 An Florētiæ tantū suo se iactare licet alum-
 no: ut nō magis dono quodam prouiden-
 tię in totius orbis uel usum uel exemplar:
 q̄ in unius ciuitatis gloriā natus esse uidea-
 tur? Fateor recēti illius hominis morte plu-
 rimum me esse commotum: q̄ in unius obi-
 tu iam pridē iacturā maiorem res humanę
 non fecerint: uisumq; sit uniuerso pene or-
 bi unicum specimen beneficētię ac pietatis
 ademptum. Quis uero tam ingrato animo
 atq; agresti: qui etiam tacēdo lugubre illud
 merito non ingemuerit? Quod tum Cam-
 bius Bossus meus/ Vir sane ex hac schola
 Epigrāma ī nostra Iesu Christi doctissimus edidit?
 Cosmū - Hei mihi damnato Cosmus q̄a raptus ab orbe:
 Orbis erat uiduus & sine sole dies.
 Vnus sol terris: unus modo Cosmus in orbe.
 -Vemiseris: q̄d. n. durius? ah Superi.
 Sed illud tamē satis animū merore leuauit
 q̄ Petrus filius deo optimo maximo: supe-
 risq; beneuerentibus reliquis nobis ē: non
 modo paternę opulentię hæres pulcherri-
 mus: sed beneficētię: uirtutis: honoris: inge-
 nii: atq; expressa quedā imago: ī qua & oīa
 patris ornamenta relucēt: & suū præterea ac

Cambius
bossus

Epigrāma ī

Cosmū

Petrus Me
dices

proprium quiddam. Sed quoniam Cosmi
nostri uirtutibus recēsendis / meritūq; erga
nos maximis atq; immortalibus maior de
bet / q̄ hic locus sit: efficiam / ut (unde detor
ta est) reuertat̄ oratio: Illud tantum cum di
xero: me nunq̄ / uel legisse quenq̄ ex ueteri
bus: uel uidisse præsentem: qui in præclaro
usu rerum illi merito sit comparandus. Vi
des itaq; hos miseros non esse dicendos.

9.9

SER. Ergo i his potest esse felicitas? MA.
Cum uetum fuerit ad bonorum gaudia / de
quibus in principio sermonis nostri secun
do loco ^{diuisio distincte} seperatim polliciti sumus / nos esse
dicturos: tum arbitror fluctuationem hanc
tuam satis sedatum iri. Sed iterim (quod in
manibus est) ^{hoc. p.} psequamur: ut ostendamus q̄
ista tanta seculi bona (quæ longo ordine re
censuimus / atq; sepius) auidius quærat: aut
tenatius seruet: eum ipsum non cape plenā
animi tranquillitatem / serenamq; frontis læ
titiā. Ratio est: q̄ horum nihil animū ex
plet: sed quo lōgius quisq; pcesserit: eo mi
nus inuenit ubi consistat: quoniam finē / in
quem desinat / cupiditas nō habet: estq; hy
dropisi similis: aut estuātibus febribus: que
nullis potationibus sedant̄: sed quotiēs bi

9.9

Terrena nō
faciant

No.

bu Dicus bez⁹⁹
Orcho sine mari mens caperat̄ auar.

X^m peroptatome
Xerxes
Cicero

Nabucdo
nosor.

Alexāder

bitur) totiens inualescunt, Qua quidem in
re poportuno. Xerxes ē nobis exēplo: quē
Cicero refert non sūmo imperio & regno:
non īfinito exercitu: ac cōfertissima classe:
non immenso praterea auri & argenti pon
dere: nō deniq; omnibus præmiis/donisq;
fortunę cōtentum/publicis puocasse stipen
diis/inuentorem uoluptatis: qua usus non
fuisse. Sed turgidus etiam ille atq; insanus
Nabucdonosor Babyloniæ rex humanis re
gūsq; honoribus minime cōtentus/ diuinū
sibi cultum instituit: suamq; imaginem suis
populis colēdam erexit. Neq; parro iam to
to pene orbe Alexander q̄euit: ad remotissi
mas gentes/ & immanitate barbaras/ situq;
inaccessibiles uictorem exercitum duxit: ut
uastioribus terrarum spatii immortalitatem
nominis sui ppagaret. Sed neq; ei satis fuit
Philippus Macedo: tantus uir: tantus rex:
rātusq; pater: famam inuexit ab Ioue Amo
ne se esse p̄genitum. Quid? ^{vstras} q̄ audito alios
orbes esse: q̄ eum/ quem cerneremus/ incole
remusq; illū obortis lachrymis īgemuisse:
& acclamasse ferūt: Que te ad illos Alexan
der fortuna ducet? aut que tāta tibi uita cō
tigerit: ut tuis uictoriis Herculis equato ful

gore in concilio deorum ascendas? O caeca cupiditas. O sacra fames. O habendi nunquam adaequata uoluntas. O honoris & nominis interminata libido. O uorax & auara hominum mens: cui nulla regna: nullae opes: nullae diuitiae suppetunt. An in usum unius creata sunt omnia? An tam paruus aqualiculus / alimeta uasti orbis solus absumet? An agrorum fruges / marisque nauigia una tantum mensa uorabit? Quid miseri coniungimus domum domui: & agrum agro copulamus: ut deflet Isaias? Numquid soli habitabimus super terram? Cur tam inflammato studio ad ea suspiramus: quibus nunquam satiari fas est? Siim non extinguunt ista: sed acuit appetitum non explent: Sed longius protrahunt. Ad ista nati non sumus: ideo maiora cupere nunquam desinimus: nec animus ualet alicubi consistere: quoniam alio est diffinitus. Incorruptibilis corruptibilibus: Diuinus humanis: Caelestis terrenis: Sacerphantis impleri non potest. Solo deo / gloriosaque immortalitate: quorum gratia natus est: potest esse beatus. Quod certe post multos errores: tum manifeste uidit diuus Aurelius primus huius nostre religionis pares: cum in confessionibus

ysa. 4. Ve q. coniungitis domuz ad dom

Isaias

at prophans. + mundis de omnia

Augustinus
in confessionibus

No. 7

hustis hoz

9^o 9^o

Amelg. aug. li. 9. f. 1.

libris claram hanc uocem emisit: Fecisti nos
ad te deus: & inquietum est cor nostrum do-
nec requies eat in re. Et alio loco hisdem li-
bris cum declararet uniuersa mortalia labo-
rare fastidio: & quidem quotidianis rempe-
statibus frangi: Versa (inquit) atq; reuerfa in
terrum: & in uentrem: & i latera: & dura sunt
omnia: & tu solus requies. Est sane (ut i qti)
irrequietus animus: & semper in fluctibus:
quem terrena delectant: & paruum ei & an-
gustum totius orbis imperium: cui nunq̄ deus
est satis. Ad ea uero si adducatur animus: in
qua quiescit: eamq; regionem & caelestem
fulgorem: unde (ut ita dixerim) decerptus
est: semper intueatur: & eo (quod natura hec fra-
gilis patitur) ex hoc exilio ire se pareat: regna-
bit in angusto tugurio paup: & in paruo la-
tibulo: & humili casula: etiam uasti orbis spa-
tia transgredietur: eiq; erit ubiq; patria: ubiq;
domicilium: ubiq; latissima curia: quonia
ubiq; in se deum habebit: & ubiq; extra se:
unde caelum aspiciat: & quocunq; se moue-
rit: comites secum habebit omnes turbas uir-
tutum. Prominebit: (& tanq̄ ex alto) inferio-
ra despiciet: ac (ueluti superiore) quadam in ar-
ce positus: omnia sua in tuto habens: nihil

No.

Curiales qd ad Romam
Ecc. ecc. ecc.

lib. 11

lib. 11

lib. 11

lib. 11

Rex

si non

formidabit humanū. Nū ei deerit amictus:
 nō equus nō uehiculū: nec alterius cuiusuis
 rei idigebit: sed neq; p̄donē: neq; exiliū
 neq; bellū trepidabit; tātaq; uires habebit:
 ut omnibus resistat: quoniā fortuna ab eo
 nihil potest arripe: cui nihil mutuauit neq;
 uis ulla quempiā territat! qui magis ad na
 turæ legē q̄ ad uulgi opinionē / cōmunēq;
 errorē uitā ducit. Latiores aspicias paupe
 res: quibus nulla est unq̄ dominata cupidi
 tas: q̄ locupletes qui auidius infinita possi
 deant. Viuebat ī dolo ^{paupe phi} Diogenes multo fe
 licius: q̄ Alexander ī regia; & cōcaua manu
 potauit aquā multo iucūdius: q̄ rex iste ui
 na pretiosa capacionibus sciphis. An paup
 ratē extimuit ^{phi} Anacharsis scytha: cuius epi
 stola ad Crēsū extat his uerbis: Ego lydo
 rum rex ī graciā ueni: gr̄conū mores & stu
 dia & instituta percepturus. Auro aut nihil
 egeo: satiq; mihi est ad scythas reuerti me
 liorē atq; doctiorē. Et quē Hānoni eximia
 quedā munera ei offerēti respōdisse ferunt:
 Munera aut ista (qbus es delectatus) uel ciui
 bus tuis / uel diis imortalibus dona. Verum
 & Socrates ipse non ne potuit diuitias pro
 nihilo ducere: q̄ cū magno pōdere auri ar

9° q̄ q̄ q̄ q̄
 4°
 9° q̄ q̄
 9° 17° q̄

Diogenes. *Exemp*
 Alexander

Anacharsis
 Crēsus
 Epistola

Socrates

d i

gentiq; donaret: tam multa nō desidero (inquit, Cūq; interdū nō nulla uenalia/ uel noua/ uel pretiosa uideret: subridens diceret:

Anthistenes Istis ipse nō egeo, Anthistenem quoq; (qui prior sectā cynicā inchoauit) oīa sua publice distribuisse legimus: tantūq; sibi paliolū (quo opiebat) reseruasse, Cratem Thebanū (quod mirabilius ē) magna ui pecuniā i mari proiecta/ Abire dixisse malæ cupiditates.

Attilii duo Ego uos mergā: ne ipse mergar a uobis, Nō referā Attiliū primū/ aut alterū/ primi belli punici gloriā, Nō Valeriū Publicolam, Nō Aemiliū, Nō Fabritiū, Nō Cincinatum, Nō Curiū: Nō Scipionē, Nō Scaurū: q; Romano ipio decon & nomini fuere: magis pauperte/ q; armis: magis cōtinētia/ q; insignibus cōsularibus; cur hi oēs potuerūt ista cōtēnere? & tā alto atq; eminenti aīo calcare: nisi q; uidebāt iucūdiore esse uitā frugalitate: q; multatū rerū luxuria? atq; pulchrius ipare diuitibus: q; diuites fieri? Et paupertatem non ita subiici temeritati/ telisq; fortunæ: ut rerū copiā/ & potētissimorū hoīum gradū? Solāq; uirtutē ipredabilē esse/ & illesā; cetera omīa prater illā inania/ atq; caduca? Nō igit inie⁹ se opes: non carnis illecebra; non habitū ho

Cōclusio

nores atq; magistratus. nō dignitates: non
sceptra: nō ifulæ: nō sup uniuersas orbis ter-
rarū nationes ppagatū imperiū: nō deniq;
q̄cqd speciosū mūdus falso pmittit/beatos
nos efficit: sed neq; oīa simul sufficiūt ad ue-
rā unius diei solidāq; lætitiā. Multo plus ^{imo seu q}
macerāt: urgēt: laniāt: fallūt: excruciant: per-
dūt: q̄ iuuēt: adulenē: ac palpēt. Quare si q̄
est q̄ ratione utat̄: q̄ uelit homo nūcupari:
q̄ de sua salute curet/ac cogiret aliquando:
necesse est: aut hęc uniuersa cōtēnat: aut cō-
temnentis certe se similē prester. Quod si ti-
bi iā fatil cōstare fatens: locus ē: ut inanibus
gaudiis: falsis: adūbratisq; modū impona-
mus: diēq; posterū certis/ac salutaribus desi-
gnemus. **SE.** Quas possū gratias ago deo
meo/optimo/maximo/tibiq; pater: q̄ hunc
diē felicē & faustū mihi reddidisti signādū
certe ānuis notis/alboq; lapillo. **MA.** Facis
ex consuetudine tua: ut oīa mea tibi sint ca-
ra/ac pretiosa. Sed quoniā elapsū ē id quod
nobis ocii dat̄: nunc tādē redeamus ad reli-
gionis cōsueta negocia: finisq; oratiōi deē.

PRIMA
DISPUTATIO
FINIT.

di

Deo grās

SECUNDA DISPUTATIO
INCIPIT

in sitio et duobus qd

MA.



QUONIAM SATIS TI

bi uisum est disputatu sermo
ne superiore Seraphim frater
quemadmodu nulla sint aut
certe inania cuncta seculi huius

oblectamēra: supest: quod ante pmisimus:

ut secūdu hic dies de uero bonorum gau

dio: (quod ex sola uirtute ac pbitate onē)

initium dicendi faciat. Quod eo uehemen

tius te cupe arbitror: quo fere ab ipsa in eun

te atate una cū parentibus tuis ingenii ani

miq; tui praclaris auctoribus: deinde sūpta

religionis toga: & Christi militiā ingressus:

caste semp & sobne & religiose uixisti. De

bet. n. fructus industriæ tuæ laborumq; tuo

rum tibi speciosissimus esse: ac benefactorū

uitæq; innocēter actę recordatio iucundissi

ma. Me uero (q eo tēpore: quo Timotheus

noster ueronensis p̄co uerbi dei sūmus: te

primum suis lactissimis manibus ad tyroci

niū accepit: ad igr̄diendā huius uitæ rōnē

tibi quādoq; calcar icussisse gloriari possū:

ac deinceps adolescentiā tuā instituisse: no

ut 2^o disputatio

Timotheus

lo rei terreat difficultas: que quod erit non exigu-
 ra. Nam fructus recensere virtutis solatiaque
 vite sanctissime vis quedam est diserti & emi-
 nentis ingenii. Nihil est. n. ex omnibus (quibus
 efficitur vita beata) grauius/magnificentiusque
 susceptu: quam id genus differendi assumere:
 quod reginam omnium rerum uirtute/atque
 principem celebrat. Tale tamen est: ut quantum
 pro rei dignitate minus elaboratum sit: non
 parum propterea in se momenti ac suauitatis
 existimeat habiturum. Quare res cum ira sit:
 iam dicendi locum sumat oratio. Tuque prior
 interroga. SER. Quoniam mihi interrogandi
 facis arbitrium: non mihi uideatur uir tempe-
 ras/ac sapiens/posse ullo gaudio frui. MA.
 Et improbus quidem hesternae disputatione
 uidebatur tibi: nisi forte ueri inueniendi causa
 id contendebas. SER. Feci id sane/cum ea
 de causa: tum uero quoniam sic aliquoties
 esse uidebatur. Verum cum tu omnes seculares
 illecebras aut letitia uacare ostenderis: multo
 firmiter adiudico/uirum sanctum/atque pru-
 dentem/haud posse in uita letari. MA. Quare
 obrem? SER. Diuina ferme scriptura id af-
 firmate multis in locis. MA. Quibus? SER.
 Iis sane quos frequenter habes in ore/atque
 d.iii.

Quis an uir temperans
sapiens possit ullo
dno frui.

Sol²

Seraphim. Oppio dispu

2. du. p. 1. quid

Euāgelia

DAVID

Iob

Salomon

O
q̄ dure

prædicas: ut euangelicus ille: ubi passuros
discipulos dominus præmonet: Plorabitis
& flebitis uos: mūdus autē gaudebit. Atq̄
ubi inq̄r: Qui uult uenire post me/ abneget
semet ipsum: & tollat crucem suā/ & sequa
tur me. Itemq̄: arta est uia/ quæ ducit ad ui
tam. Ex hoc numero est etiam Dauiticum
illud lugubre carmen. Lauabo per singulas
noctes lectum meum: lachrymis meis stra
tum meum rigabo. Et alterum altero ī psal
mo. Fuerūt mihi lachrymæ meæ panes die
ac nocte. Reor quoq̄ memineras uirum san
ctissimum Iob/ atq̄ fortissimum/ de se ita re
stantem: Anteq̄ comedā/ suspiro: & (quasi in
undantis aquæ) sic rugitus meus. In prouer
biis uero Salomon ait: Beatus qui semp est
pauidus. Solent præterea omnibus solatiis
(quæ habētur in uita) omnibusq̄ oblectamē
tis se se sancti uiri sponte priuare. Non cele
brate conuiuia: non indulgere choreis: nō
egredi ad ludicra. Non amicum sūptuosius
Nō fari profusius. Cōiugiis uero aut omni
no carere: aut timidius uti. Supra naturā car
nis edomare luxuriā. Quasi aspidis uirus:
sic aspectū/ uocē/ cōfortiūq̄ declinare femi
natū. Sed cū his omnibus pati egestatē/ igno

20
79

miniam: dolorē: supplicia: nexus: carceres:
horredaq; tormētorū & multiformia gene
ra necis: q̄lia p̄fiscis t̄pibus/ & ab rudimētis
nascētis ecclesiae ī sacris christi martyribus
expendit tyrānorum īmanitas: Ceteri post
laborē q̄erē captāt: Dies festos ludorū/ solē
nesq; calēdas ac cētus celebrāt: uenatiōe: cur
fu: p̄ila: alea: circo: fidibus: cantu: hisq; simi
libus quādoq; oblectāt. Honū uero nulla ē
uita rigidior: nulla tristior: nulla īdigērior
nulla humilior. Hisq; si infelicitē natis tan
tū datus ē luctus: p̄uor: & mētis afflictio:
adeo ut extiterint multi/ q; more Pithago
reoni hoīem nō nasci satius ducerēt: aut cer
te natū p̄rinus ex tātis erūnis: (q;bus statī in
uoluit) excedere. Ex quo Iob ille noster de
quo sumus ante locuti) suū natalē diē & p̄uer
periū lugēs: Quare iquid de uulua eduxisti
me q; utinā consūptus essē: ne oculus me ui
deret: fuisse quasi nō essē de utero trāslatus
ad tumulū. Et gēnebūdy David id ipsum
hoc uersiculo exprimit. Heu mihi quia in
colatus meus plōgatus ē: habitauī cum ha
bitātibus cedar: multū incola fuit aīa mea
- Sed ab honū sēretia neq; lōge abfuisse apo
- stolū Paulū crediderim: cū id precaret̄ Quis
d iiii

Pithagorei

Iob

DAVID

Paulus

me liberabit a seruitute corporis huius.
Et cupio dissolui & esse cum Christo. Tali
bus multoq; pluribus adductus, nō uideo
bonos uiros (de quibus presēs est sermo) in
animo admittere posse laceritiam. Tu modo
(si secus existimas) rationē afferto. ^{aliter} Attentū
me semper habebis & doctem. MA. Mihi
quidem (quę attigisti) cōsideranti tria occur-
runt: quibus respōdeam. Vnum ut sic esse
assentiar, quemadmodum ipse dixisti: quo-
niam res ipsa priore quidem aspectu sic po-
stulat. Alterum ut cōtradicam: ne abhorrea-
mus a uita iustorū; & quasi infamis illa nos
exterrear. Tertium ut postremo eliciamus il-
lam (quę quærē a nobis) ueri noticiā. SER.
Hęc erit mihi admodū grata: (præsertim q̄
theologica est) disputandi ratio. Quare ut
contradicam) expecto: deniq; ut concludas.
MA. In tuam sententiam induxisti ueteres
sacrosq; sermones: subinde id (quod quoni-
dianum est) & ante oculos iugiter) ut omīo
bonorum nemo queat esse comis, ac lacerus.
9. Cōfutada Impfectior aliquanto est tua ista cōclusio.
& quę infirmari paribus locis ac dilui pōt.
4. An non legisti mi Seraphim, qui in diuinis
semp uersatus es litteris) illud Dauidicū car

epi. 5.

Ad. om. ut
hac & non.

1^a

2^a

3^a

9. Cōfutada

4.

men. Letabitur iustus in domino, & sperabit
in eo: & gloriabitur oēs recti corde. Et illud
 ubi sic precipit. Letamini in domino: & exul-
tate iusti: & gloriamini omēs recti corde. Il-
 lamq; uocē in mentis excessu. Exultate deo
adiutori nostro: iubilate deo Iacob. Sumite
 psalmū: & date tympanū / psalterium iucun-
 dum cum cithara. Paulus quoq; ad Philip-
 penses scribens / gaudium illis cōgeminat.
 Gaudete (inquiens) in domino semp: iterū
 dico gaudete. Sed quid est iucūdius illa mi-
 rissima domini uoce: Venite ad me omnes
qui laboratis / & onerati estis: & ego reficiā
uos. Iugum. n. meū suauē est: & onus meū
 leue: & requiē inuenietis animabus uestris.
 Quid q̄ omnia pphetarum uaticinia: oīs
 fere pagina diuinorum uoluminum: omēs
 deniq; hymnorum / psalmorumq; soni sunt
 pleni letitiā / exultationis / & pacis. Cæterū
 (ut iam res ipsa loquatur) quid est q̄ tu leto
 uultu semp incedis? & frōte serena? resider
 in ore moderatus quidā & igenuus risus:
 nisi q̄ intra te ē nescio quid latentis gaudii
 quod animū afficit: cōpletq; ora quodāmo-
 do? Vnde illa in rebus agēdis / & labore to-
 lerando fratrum nostrorum p̄nitas? Vnde

DAVID

Paulus

Vox dñi

DAVID

tanta tamq̄ admitabilis in eis semper hīlari-
tas: nisi de interiorē gaudio / & concepta mē-
te lætitia: Non fert rerum natura: ut quis læ-
to omni tempore uultu uerferur: si non est
intus animus lætus: neq̄ hilariter / atq̄ impi-
gre fiat: quod ab inuito fit / ac tergiuersate.

Verissime
Paulus

Effigies enim / quædā animi certa est & ora-
tio: & incessus: & uultus: & his (tanquā nun-
tiis intrinseca proferentibus) utimur etiam
inuiti sapissime. Num probas ista? SER.

in b xov

Ita prorsus: uel q̄ perspicua sunt: uel q̄ pa-
ribus rōnibus contradicenti mihi tu quoq̄
assentiri uoluisti. MAT. Ergo erūt ista con-
traria: ut gaudeant hi: atq̄ non gaudeant:
modo rideant: modo defleant: modo effe-
rantur: modo premantur. SERA. Videntē
quidem! sed ne certo sint hæreō. Oppeniat
uero: ut ipse dilucides. MAT. Sane (ut ar-
bitror) contraria ista dicenda non sunt: sed

Virtus
Locus
Tempus

magis diuersa: quoniā reddat ea certa atq̄
conciliet & uirtus / & locus / & tēpus. SER.
ut enim possunt hæc conciliari uirtute / ut
contraria non sint? MAT. Quo sit tibi res
breuior / captuq̄ facilior: utar pictorum ue-

Virtutis
imago

nia: quos uirtutis imaginem / atq̄ naturam
seu dicitur q̄ p̄ artem q̄ inuentionem inuenit obiecto

quandoq; in hunc ferme modum finxisse
 uidi. ^{f. 19} Ut sit illa forma eleganti/uirginaliq;
decore: Aspectu sublimi/ & formidabili.
Oculis acerbis/ atque terrificis: Armata un-
 dique corpus: & sudans in facie, Resideat
 in cacumine montis omnibus prominens:
 -Premat uestigio adamantes geminos ful-
 gentes/ ac cuspide rectos. Palma uirente/ fru-
 giferaq; nitatur: dexteraq; elata/ polum con-
 tingat/ ac sydera. Sit caput redimita lauro.
 -Exeat de toto corpore nitor quidam exi-
 mius. Ad eam ducat per longos anfractus
 difficilis semita: Et asper ubique sit per su-
 dorē incessus. Vbi uero ad eam uētum est:
 ibi plana omnia: dulcia: suauia: fausta: foe-
 licia. Hærebit ne tibi animo hæc speciosa ef-
 figies: uenerandumq; simulacrum: quod
 tot egregiis/ preciosisq; coloribus depinxi-
 mus. SERA. Hærebit sane: & iam quasi in
 tabella depictum: atque eo firmitus: q̄ me-
 moria teneo carmina/ quibus HESIODVS
 poeta uirtutē etiam quodāmodo pinxit:
 -quæ nobis latina fecere & GVARINVS
 tuus Veronensis: & Omnibonus Leonice-
 nus Vin optimi: & hac etate nostra doctissi-
 mi. Alter hoc modo.

Hesiodus

Quarung Bonensis

Omnibong Leonicensis

Verfus ^{f.} - Sudorē præfert uirtus. mēte deorum
guarini - Est ad eā longus / rectusq; p ardua callis:
Asper & imprimis; ubi i alta cacumina uentū ē:
Mollis adest; quæ uisa fuit durissima quōdam,
^{f.} Alter uero totidem uersibus: sed his sane
uerbis. *ut infra se²*

Oibo ^{f.} - Sudorē posuere dei uirtutis ad arcem.
nus leo Aeterni: uia longa quidē starq; alta sub ipsam
nicenus Atq; maligna prius: sed iam suprema tenenti
Mollis adest: quæ uisa fuit durissima dudū,
- MA. Perplacet q; carmina ista memineras.
- quod quidem efficit: ut simulacrum iā nūc
expositiōe nō egeat. sed referat modo ad
id quod est propositi nostri: hoc est: uirtu-
tem ab suis primo aditu laborem exigere:
- tum dulces deniq; atq; uberes fructus ferre.
- Sudorem prius imperare: postremo largiri
quietem. Simul quidem etiam aduertendū
est: omnia ista & loci / & temporis esse: atq;
ideo bonis uiris dati tū bellum: tum pacē:
- tum fletum: tum risum: tum egestatem: tū
opulentiā: eosq; ludibriis affici: & honoribus
cumulari. Funestos dies habere: Itē & cele-
bres. Tū tabescere: tū exurgere. Cōptissima
ergo res ē: quæ nulla pōt tergiuersatiōe ob-
scurari. ut sit omnis uita cōfusa / atq; p mixta:

99

- nullus status: nulla p̄fessio: nulla conditio:
 - nulla uitæ pars exter: quæ sua bona/ suaq;
 mala non habeat: quibusdam nō delecteē:
 - quibusdā non angatur: aliquando non de-
 mergat̄: aliquando nō p̄siliat: & (quod acer-
 bius est) quæ nō sit maiore ex parte suppli-
 cium. Tantum interesse: non qualia in uita
 eueniāt bona: mala ue: sed qualis quisq; re-
 cipiāt. Neq; id quod magno assēsu & popu-
 lari uoce laudaē i bonis; neq; (quod molles
 effeminatiq; homines infestissimum habēt)
 in malis esse ducendum. In medio ista posi-
 ta esse. Solum referre ad ea accesserit uirtus
 an uitiū. Viro sanctissimo Job omnia bo-
 na sunt arrepta fortunæ: abstracti serui: Ad-
 empti liberi. Coniūx facta morosior: conui-
 cius eū sedulis: p̄bnis/ maledictisq; laceffens:
 - In sterquilino iacuit: uiuētiq; adhuc illi caro
 emarcuit: & scaturiuit de ulceribus sanies.
 - Hic tamē nunq̄ ita fractus est aīo: nunq̄ ita
 mentis offusa tranquillitas: quin in tabe fi-
 moq; uideret: & iter cetera magnifica sermo-
 nem illum in ore semper haberet: Dominus
dedit: dominus abstulit: Sicut domino pla-
cuit: ita factum est. Sit nomen domini bene-
dictum. Helias uixit a deo paup; ut exuniēs

Hieronimus
 Daniel
 Iohannes
 Paulus de
 No.
 Antonius
 Hieronimus
 Martinus

IOB

9. p̄. facti Job

Helias

Hieremias
Daniel
Iohānes. B.
Paulus he
remita
Antonius.
Hilarion
Macharii

a muliere uidua mendicaret subcinericiū
panem: pastusq; sit longo tempore in here
mo ministrātibus coruis. Hieremias est ten
tus in carcere. Daniel leonibus datus. Iohā
nes baptista legit̃ coluisse deserta: uictitasse
locustis: camellū ei regmen praeuuisse: terrā
uero cubile. Paulus a quo (ut puulgatus est
rumor) heremus primus cepta est habitati.
Antonius secūdus ab illo. Hilarion & uterq;
Macharius: reliquusq; ingens patrum/ana
choritarum monachorumq; cētus/ ac sparsa
ubiq; solitatorum multitudo. Hi omēs in
nuditate: ī penuria rerum: in horrore solitu
dinis uaste: in spelūcis/ atq; nemoribus: pal
lētes inedia: squalore oblitū: & exesi macie:
contubernales tantum quadrupedum atq;
serpentium: non ne uixere cum angelis: nō
ne paradisu mente rransgressi illa gustarūt:
de quibus non est fas homini loqui? Non
ne iam quasi illius caelestis ac sempiterni re
gni municipes effecti/ totis animis exultaue
re? Non pfecto tam feliciter degissent ī ur
bibus: non tā laeti diuitiis: aut opiparis lau
risq; dapibus extitissēt. Sed neq; mollius in
pluma/stratisq; sericeis iacuissēt. At (si iuuat)
contraria exempla ponamus eorum: qui in

uiti dura atq; aspera patiuntur: quoru pro-
 scribuntur sua: depopulatur agri: incēdun-
 tur rura: qui pelluntur e patria: orbantur li-
 beris: trūdūtur in ergastulum ob es alienū
 hos ipsos aspicias sūmo merore cōfossos:
 lachrymis/suspiniis/eiulatibus cuncta reple-
 re: nullum quandoq; finem per omne uitae
 spatium gemitibus facere: nulla solatia: nul-
 las preces: nullasq; uoces salutare admitte-
 re: sed flere miserabiliter: in domesticos fu-
 rere: passim debacchari: non nunquā etiam
 per repētīnam iram opes suas spargere: aut
 (quod prodigiosum est) sibi ipsis ī propria
 necem uulnera & ictus inferre. Hic eadē ma-
 la sancti uiri/atq; improbi patiuntur: Quid
 ergo eorū actus tā facit esse diuersos? nisi
 rō diuersa patiēdi: nisi uirtus ipsa: quae nul-
 lis fortunę incurisibus quatit: nisi deniq; q̄
 ista (quae diximus) paupertas: bonorū amif-
 sio: exilia: suorū orbitates: mala ualitudo:
 luctus: meror: uinculaq; & cruce suap tena-
 tura mala nō sūt: neq; urgēt: nisi male feren-
 res. An forrasse sāctorū hominū ieiunia: la-
 chrymas: psecutiōes: ignominias: sollicitu-
 dines: studia: reliquāq; penitentiā mala esse
 dixerimus: quādoqdē in his sustinēdis/aī

1071

DAVID

Nihil ē ma-
lū nisi male
ferētī

metu q̄
seu q̄

uirtus spiritus sancti firmerur gratia: & eis
ubiq; adsit robur uisq; ipsa celestis auxiliu?

No.

9^o Nihil est (mibi crede) suauius homini ea la-
chryma que sua scelera diluit: nihil eo gemi-
tu dulcius: qui ad uitam beatam suumq; su-
spirat auctorem. Nihil dei timore securius:
qui solus efficit: ne quid aliud metuamus:
Neq; est in illatis mortibus horror: quibus

22

DAVID

4^o Virga tua & baculus tuus ipsa
me cōsolata sunt. Propheta canit. Et alibi
quoq; exultabundus inquit: Lætari sumus
39. pro diebus / quibus nos humiliasti: annis /
quibus uidimus mala. Hinc etiam uox illa

Paulus

2^o Cor. 6.

Etiam illud

Salomon

Ecc. 30

fidentissima Pauli: Quasi morietes & ecce
uiuimus / sicut egentes: multos autem locu-
plectātes: tanq̄ nihil habentes / & oīa possi-
dentes. Atq; prouerbiū illud Salomonis.

Timor domini sicut paradisu benedictio-
nis. Sed quid plura pcurro? nō ne ista suffi-
ciunt: ut sit probatum iam satis / & quod tu
ipse dicebas: bonos uiros concuti: eos ire p
ardua: multis uitæ huius carere solatiis? Si
mul quod cōtra ego defendi: eos dē exulta-
re q̄ maxie / & oblectari: uariisq; solaciis ac
suauitatibus pfrui: atq; ea (que a malis ferūē.)

Fratio Angelica qd dicitur
Salutiferu
cpilo
enēda qd dicitur fidiſſime
pauca cadunt in optis
fuerit.

ut pessima; a bonis ppicio deo; ac suffragā-
te uirtute; sustineri; ut optima; Ipsosq; sudo-
res (quos imperat Deus bonorum omnium
parens; ipsaq; uirtus portionibus consolatio-
nibus uinci; nullāq; solidiorē letitiā esse ea;
que ex egregia tātum uirtute pficiat; aut
sane diuinarum rerum degustatione capi;

SER. Ista iam liquent: ut dicis: si placet lon-
gius ito. MA. Quousq; iusseris; etiam si ad
indos. SER. Non sum; qui tibi tantū pegr-
nationis imponam; sed neq; uelim: si licet;
hodie ex isto te sacello discedere. MA. Sed
quomodo potest ista res stare: ut una opa
me psistere hic uelis: & longius ire;. SER.
Atq; solet sapius fieri: ut quis stans magna
etiam itinera conficiat. MA. At quanta
SER. Passuum centena milia in horam: &
multo plura quādoq;. MA. Satis sanus ne
es: an illudis mihi;. SER. Risum ut tibi mo-
ueam tantisper id facio: quod tu soles usur-
pare: cū in cōcione captas populariter plau-
sum. MA. Tu Seraphim meis me sic reticu-
lis capis;. SER. Renouandus a fatigatione
& satietate iterdū est animus iocis. Soluun-
tur. n. sic tristes affectus: & ad ppensiorē in-
tentionem mentis acies reficiē. Si tamē satis

hinc inde ad alia. s. qd. et. que. ad. op. qd.

de uirtutibus. de uirtutibus. de uirtutibus.

Iocādi rō

nō.

ei

atq; reliquat^r comedie

insitio.

2^o
3^o

Antep^o
Optima
Quintiss

u^o q^odez e Gaudiu ex
conscia bo
na

5
6
7
8
9
A

iocatum censes: nunc re(ut est)eloquamur,
 MA. Ita sane serio dic: iocus uero relinqua
 tur comedia, SER. Id etiam plus me delec
 rat: quam obrem quod reliquum est profe
 quamur, MA. Tu de quo mauis i terroga:
 Ego (si potero) respondebo, SER. Postqua
 diffinitum est: gaudia cadere in optimum
 queq; studio abste sigillatim audire: quot
 illa/ quaraq; sint, MA. Est res ista difficilis
 dictu: sed ea tamen tot/ tantaq; existimo:
 quot/ quaraq; sunt bona: que cuiusq; mens
 honesti conscia possidet: que certe enarra
 aequo puto non posse: ac homo interius de
 prehendi non potest, quando tu tamen ita
 uis: enitar recensere de his quicquid mihi
 Deus ipse fons totius gratia/ & origo do
 nauent, Atq; illud primum gaudium erit:
 (de quo dicemus) quod emanat de puritate
 ac splendore conscientia: qua praesertim
 nihil foedum: nihil suspectum: nihil formi
 dolosum intus habet. Hac si quis possidet:
 suo testimonio semper est laetus. In summa
 spe uiuet. ac ingenti fiducia beatitudinis ca
 pienda. Incredibilem enim uim ad utrunq;
 conscientia habet: ut quemadmodum con
 tinue in malis excruciat: ita in bonis ani

hoibus

in malis hoibus

f. gstra

mum rectet. Hæc nimirum omnibus gau-
diis præstat: hæc nullum in se recipit bel-
lum: nullo instantium malorum terrore cõ-
cuntur: sed trãquilla & pacata quiescit suo
proprio ac certo bono munita. Nullum. n.
theatrum (ut Cicero inquit) uirtuti conscien-
tia maius est. Et doctor sæculi Paulus, Glo-
ria nostra hæc est testimonium conscientia
nostræ. Omnes igitur fructus uirtutis / pro-
bitatis: sapientiaq; thesauri in sola consciẽ-
tia repositi sũt: quam qui ita excoluerit: ita
curauerit: ut nullis excæcetur erroribus:
nullis perturbationibus agitetur: hic profe-
cto semper erit non modo lætus / atq; tran-
quillus: uerum etiam cum angelis dei (si
hoc eorum pace dicendum est) poterit de
felicitate certare, SERA. Fateor istud sane
ut honeste / sancte / pieq; uixisse: ac recorda-
tio multorũ recte factorum: cũ secura tum
iucunda sit in plerisque iustorum, Sed de
omnibus ambigo: cum uideamus non nul-
los inocentissimos uiros / atq; sanctissimos /
grauissima nihilominus cõsciẽtia ferre tor-
menta / nõ posse intestinos sedare tumultus.
eosdẽ priuari sõno: angĩ cogitatioibus: ma-
cerari curis: sãp ancipites: puidos: ac tristef

et dms beo se
Cicero.
Paulus 2º cor. 1.

9º q
alia 9º q
9º q
9º q
9º q

9º q
no le sine uirtate q

S3 / o / q. ipis Serap
diffi sine dubi

Triplicem
conscientiam

Sc

incedere: timereque: & suscipere aliquid: & idem
negligere: In incessu & statu: in sermone &
taciturnitate: in labore & requie: in refocilla
tione & inedia æque trepidare. MA. Tua

ista admiratio facit: ut triplicem conscientiam

diuidamus: ac de singulis distincte loqua
mur. Sic enim ordine percipies quæ requiris.

SER. Facis perinde ac uelle me intelligis.
Quæ nam uero conscientia illæ sunt? MA.

Aliam. n. scrupulosam, aliam erroneam: ter
tiam uero nitidam sapientes esse dixerunt.

Earum duæ eliminandæ omnibus uiribus
sunt, Alia uero idest nitida summo studio cõ
paranda. SER. Quam uocas scrupulosam?

MA. Quæ in deliberandis / obediendisq; rebus
timorem temere incutit: discrepatq; a cõmu
ni iudicio / rectaq; ratione: atq; efficit: quem
admodum dici solet: ut stipula / trabs appa
reat: & quod quandoq; facillima dignum est

Scrupulo
sa conscientia

Scrupulose

ueniam; damnabile uideat. Huius siquidem
tantus interdum est timor / sollicitudoq; tam
uehemens: ut perturbet sensum: mentem alie
net: splendorem rationis offundat: atq; etiam
ad amentiam ducat. Tam atrox etiam / & uio
lentus eius est motus: ut quosdam aliquando
non nihil acturos / conspexerimus extemplo.

nitida
Scrupulosa
Erronea
Nitida

p3

tubore perfundi. Aliis inter loquēdum uo-
cem titubasse: ac defuisse sermonem. Aliis
sudoris stillas defluxisse p̄ ora: nō aliter q̄
duello congreduentibus solet. Non nullos
quoq; oportuisse hac infirmitate s̄apius in-
terdiu sacerdotem adire: unaq; plures con-
fiteri nocte: permultos deniq; desperasse sa-
lutem. **SERA.** Hic tantus conscientie mor-
bus unde oriē queso? **MA.** Ex pusillanimi-
tate ut plurimum: aut ex suggestiōe diabo-
li: pessimaq; hæc duo genera sunt. Sed etiā
ex humilitate nimia nōnūquam: estq; hoc
nihilominus malum: Quod qui patitur (ut
modo dicebas) nunq̄ uacat erūna. Ex quo
Salomon iustus (inquit) perit in iustitia sua,
& s̄acti spiritus Vates. Nisi q̄ lex tua medi-
tatio mea ē: tum forte penssem in humilita-
te mea. **SER:** Satis res ipsa iam patet: expo-
ne deinceps / que est / quam dicis erroneam.
MA. Erroneam dicimus / que tum malum /
tum falsum admittit sub honesti specie / ac
ueni. Malum quidem / ut illud est: cum quis
pauperes expilat; ut ecclesias ac monasteria
: exædificet. Falsum; ut si quis ita secum ra-
tiocinetur. Est euitandum quodcunq; pro-
hibitum: Iusiurandum est a Deo prohibitū

e iiii

Ortus con-
sciē scrupu-
losæ

Salomon
DAVID. ps. 118.

Diffinitō er-
roneæ con-
sciētiæ

cc. 231
erroneæ
9183

me uero primum interfice: q̄ iureiurando
 aliquid efficiam; cū & locus/ & tempus de-
 tur iuniurando: in quibus illud sapiēs neq;
 possit/ neq; debeat declinare. Tales quidē
 zelum Dei habent: sed non secūdum scien-
 tiam: ut de Origene Hieronymus inquit:
 qui lecto forte eo euangelii loco: ubi domi-
 nus dicit. Sūt eunuchi qui se ipsos castrauē-
tunt propter regnum cælorum: qui potest
capere capiat. Mox se ipsū ferro castrauit:
 cum siquidem fuerit illud intelligendum:
 non ferro: sed imperio/ ac perpetuitate uo-
 luntatis. In quo quidem etiam nō nulli no-
 strorum temporum/ fortasse peccauerunt: ci-
 bos/ & indumenta/ superstitiose sumentes.
 (de nostris similibus loquor) sed nomino
 neminem honoris/ & caritatis gratia. Hoc
 enim conscientie genus in spiritualibus ui-
 ris ortum habet/ ex agresti/ rigidoq; ingenio:
 nonnūquam etiam ex diuinarum scriptura-
 rum ignorantia. Quosdam uidebis suo ce-
 rebro malo/ uti pro legibus inflexibili cerui-
 ce: ac contumaci animo obstare rationi. De-
 dignari nosce/ qd iuris pōtifici Canones:
 quid imperatorie leges: quid plebiscita per-
 mittant: aut uetent. Et si testimonia theolo-

2^m. de Origene
 Hieronymus
 5. 19
 quo sumus castradi nob
 ppz regnū celoz

Ortus erro
 neq; d^r
 non d^r error
 quāsi

Antipe


co. shing erroneos vultis

gorum induxeris proferre impudenter in
mediu: sentiant Thomas: Egidius aut Sco
tus ipsi quæ uelint, mea mihi sic conscien
tia dictat. Vbi spiritus domini tibi libertas;
& qui spiritu dei aguntur: liberi sunt. Heu
ignorantię ac inculte sanctitatis pestis. Heu
sub spiritualis libertatis pretextu latens su
perbię radix. Non ne scriptum meministis.
Qui sine lege peccauerunt: sine lege peri
bunt. Et si cæcus cæco ducatum præster: am
bo in foueam cadunt. Sed hos sua cum per
tinacia relinquentes: quę uero sequitur niti
dam conscientiam aggrediamur: quã sane
puto posse sic diffiniri: ut sit uirtus quaedã
interiorq; cognitio: qcqd in nobis est splē
dido / siccero / sobrioq; iudicio: ac recta rōne
diuidicãs, estq; illa pfecto & moderata sēp
& fortis / & cōstãs: & pcul ab oī metu ueraq;
uirtus: quæ non lætabitur unq̄ temere: nec
exhorrescet nimis. Sed i se ipsa oēm spē sui
reponēs: & cūctis in rebus / repudiatis extre
mis / mediū tenens / præcepto illi Terētiano
semper obediēt. Ne quid nimis. Hęc pro
uinbus tuenda & conseruanda est: in qua
non modo cumulata / redundansq; latitia:

2. coz. 3.
Ro. 8.

ct. 3
nitida

Thomas
Egidius
Scotus

Exclamatio - g
quosdã p fides hmg
hntes qstias erroneas

Cōscię niti
de diffinitō i qd est
constã nitida.

extima: n. st. uiciosa
mediū pō laudat.

Consi^m q
de eig q p uione
ac tutione of

Salomon

Iuuenalis

ut fuimus ante præfati: Verum etiam habe-
tur tota penè felicitas. Videtur ita ne tibi?

SERA. Ita sane. Atq; nunc tandem uideor
mibi intelligere Enigma illud Salomonis.

Secura mens quasi iuge conuiuium; atq; il-
lud probare Satyricum: ut nobis deus oran-
dus sit: quo mens sana sit in corpore sano.

MAT. Si de gaudio igitur (quod ex illustri
& nitida cōscientia manat) nihil amplius re-
quirendum censes: ad alterum proficiscarē

oratio. SERA. Abunde de isto; quod uero

habes de altero? MA. Cogitasti ne unq̄
quantum in se dulcedinis habet: quantum
solati/crebra honesti/boniq; exercitatio: ac
quotidiana uirtutis operatio?

SERA. Imo
in eam cogitationem sæpe & incido: & ex
proposito uenio. MAT. Quantum igitur

tua tibi hæc peperit meditatio in medium
profer: Ego deiceps (si qua mihi succurrēt)
adiciam. SERA. Sane quanto est tibi ma-
ior uirtutis amor/atq; honos/ & reuerentia

studiorū: quibus eādē ipsam potes exor-
nare: tanto tibi cedo: audireq; malo q̄ audi-
ri. M.A. Quoniam honestiusculis tuis uer-
bis/ac humanissimis me dicere iubes: Puto

9^o p^a

insito.

honesti/boniq; exerci-
tationes/ac quotidianas
uirtutis operas.

^{quod} ^{ille} cum (qui diutius bene uixerint) probitati iu-
stitiaeq; seruiuerint) in iis ipsis generari de im-
polluta uita & recte acta gustum nescio quem
in effabilem atq; mirificum: dariq; iis firmam
quandam & illesam animi tranquillitatem.

no hic & quod virtus.
2. ethi. 1. et 2. et
capitulis

^{quod} Sola enim res est atq; unica inter omnia uir-
tus: quae efficiat beatam uitam: in quam nul-
lus impetus belli: nulla hostilis incurfio: nul-
la fortunae temeritatisq; uis manus iniiciat:
quae ubiq; indepraedabilis: inexpugnabi-
lis: intrepidaq; simul: & florentibus rebus
atq; cadentibus eadem semper parq; confi-
stat: neq; ulla uoluptate quasi adiuncta in-
digeat: quoniam sui nihil in aliena potesta-
te reponens in se ipsa omnem suam uolup-
tatem habet & continet. Erit ne quisq; bonus:
qui bonis opibus non delectetur: aut iustus
dici quis poterit: qui iustis: aut liberalis: q
liberalibus non gaudeat? Non serit agricola
sine spe frugis: neq; sudat arator sine ex-
pectatione future mercedis. Quod cum ita
sit: actiones secundum uirtutem iucundas
omnino esse oportere: manifestissimum erit:
nisi forte initium ad illas gradiendi arduum
quandoq; uideatur: formidentq; primum
non nulli agra mente & imbecilla in exper-

No.

Similitudo

manifestissima

tam dulcedinem.) Imo curum etiam homi-
 nem in summo discrimine: & letum in acer-
 bissimo dolore redder. In quibus duobus
 egregia quedam exempla & memoranda!
 cum gentiles philosophi tum nostrates edi-
 dere. Sed omnem illam philosophiam ue-
 terem in duorum exemplis (quanquam infinita
 pene suppetant) redigamus. Cum Megaram
 populabundus hostis Demetrius inuasisset:
 ferro/igni que solo equasset: Stilponem philo-
 sophum ferunt ab eo interrogatum: suonum
ne quid amisisset. Cui ille minime inquit.
Nam omnia mea mecum sunt inexpugna-
bilibus munimentis septa. Non me spoliat
fortuna nisi eo: quod dedit. Virtus uero ab
ea libera & inuiolabilis est: cum eam mihi
neque dare neque arripe possit. Socrates coac-
 tus ab Atheniensibus mori (antequam uenenum
 biberet) multa de immortalitate animorum
 adeo sapienter: adeoque animose disseruit:
 que postea omnibus discipulis suis clarior
 Plato in Phedone digessit: ut sibi uel uiuen-
 ti uel mortuo non solum fortunae crudelitas
 nihil mali uideretur inferre: sed neque tam in-
 mortem cogi: quam in caelum putareretur ascende-
 re. Quid in christianos philosophos atque

Ampo.

Ex^m phoz beati.

Demetrius
Stilpon

Fortuna.
Virtus

Socrates

Ex^m phoz beati.

Phedon
Platonis

ad christianos phos

1. sapientes / omnes

factissimos Tyrani idolorum cultores pfece-
 re. Inaudita & innumerabilia in hos suppli-
 cionu genera excogitata sunt. Ante Datianu
 Vincentius Martyr in summis cruciatibus
 erat: & in illum uersus emittebat generosa
 hanc uocem. Videbis me Datiane plus pos-
 se dum torqueor: q̄ ipse du torqueas. Tu
 magis in inferendo tormento: q̄ ego in to-
 lerando fatigabere. Nullam uim habet feri-
 tal tua: qua uirtute sibi submittat: Te tuisq;
 machinis ea fortior est. Violatur id modo/
 quod uiolabile est: Virtus uero firma & in-
 concussa est: nulli irruenti uolentiae cedens.
 Jacobus intercisus (cui cognomen intercesi
 dedit totius corporis membratim atque ar-
 ticulatim dissectio: non ne conspexit se se
 tam horribiliter tamq; foede cum gaudio
 dimembrari. Quid Laurentius? Non
 est iocatus in crate: Et ardentes prunas
 pro nihilo duxit. Stephanum inter saxa
 (quibus est obrutus) tantum abest doluisse:
 ut eidem lapides illos etiam dulces exti-
 tisse legamus. Sed quid uiros comme-
 moro Machabeam matrem cum septem fi-
 liis Anthiochus sisti ante se iussit. Illam
 cogi ut legem uiolaret: cibisq; prohibitis se

Datianus ^{2^m ex^m}
 Vincētus
 martyr

Jacobus in ^{2^m ex^m}
 tercibus.

Laurentius ^{3^m ex^m}

Stephanus ^{4^m ex^m}

Mirabilis ^{4^m ex^m}
 mater. An-
 thiochus.

natosq; inquinaret. Stetit inconcussa animi
uirtute nobilis femina: neque tyrani preces
admisit: neq; minas exhorruit. Cepit Rex
iuuenes flagris ac raureis cruciare. Sed ma
ior natu nullo dolore animo fractus: nihil
proficis (inquit) Rex: Parati omnes sumus
mori potius: q̄ patrias leges / ac Dei nostri
iussa negligere. At p̄ summum furorem / &
ingenii sui superstiosā insaniam Antiochus
tum primum aeneas ollas / sartagineq; suc
censas præcepit afferi: deinde adolescentis
(qui fuerat ita locutus) linguam spectate ma
tre ac reliquis iunioribus fratribus ex inti
mis faucibus radicatus aputari: cutē capitis
cum crispāti: & flaua cesarie detrahi: sūmas
manus / pedesq; præcidi: & ad extremū suo
foedum cruore / & quasi exanime corpuscu
lum i sartagine torreni. De altero eo ordine
sumptum supplicium est. Tertius cum pari
ludibrio fedandus esset: linguam postula
tus / mox protulit: manusq; intrepidus / ac si
ne horrore in ardentem ignem extendit: &
stupentibus cunctis / atq; pauentibus / fere
no ille ac comi uultu se ipsum inspiciens in
quit. Omnia ista de caelo possideo: sed pro
patriis legibus: pro Deo Meo iam nunc

eadem ipsa despicio: a quo aliquando me
 ea recepturum: & quidē multo meliora cō-
 fido. Potuerunt & reliqui extincta fratrum
 suorum corpora: & tantis/tamq; immanissi-
 mis suppliciis habita non solū firmo pecto-
 re/ac siccis oculis itueri. Verū & ipsi quoq;
 p̄mptis adeo/excitatiscq; animis huiusmo-
 di sustinere tormenta: ut non tam inuiti in
 mortē trudi: q̄ ad solennes (ut ita dixerim)
 ludos uiderent̄ inuitari, Ventum ad paruu-
 lum demum/ & rātæ cladis reliquum matri.
 O pieras: O prisca fides: inuictaq; bello fe-
 mina. Hæc in paruulum ruens: oriq; admo-
 ta: ut quem imbecilliorē ob teneram etatem
 uerebat̄: est his uerbis exorsa. Ei adum fili
bono animo sis/ martyri mūphum cū fra-
tribus recepture, Tyrocinium tuū Deus op-
rimus maximus p̄spectat ex alto. Luctam
breue spatium terminabit: Erit uero pennis
ac sempiterna corona. Noli stulta quadam
parentis pietate moueri. Ego tibi nihil dedi-
nate: quod non fragile esset: & obnoxium
destructioni: quo contumeliose atq; crude-
liter abuti suo iure fortuna nō posset. Neq;
lucem (qua uides) uitamq; qua spiras) ipsā tibi
contuli. Fui tantum custos quædā imbe-

9^o p. pagēda

3^o

Antipō

Antipō

Antipō

Antipō

Antipō

Antipō

filii et matris ad
et emeritibus matris

Antipō

cillæ gratiæ nutritrix & pedagoga: e cælo sunt
ista: & dei certe est omne quod es: p̄ cuius
lege (quoties oportuerit) gloriosum est mo-
ri. Me uero nūquam penitebit uno die sep-
tem partus / septem funeribus excepisse: sed
potius felicem dicam: quæ uos filii nō mun-
do: sed cælo pepererim. Vix mater uerba
finierat: cum adolescentulus in celū ora cō-
uersus / & Deo gratias agēs. Quid me susti-
netis carnifices? nō pareo regi scelestissimo
(inquit) Strenue p̄gite / me cōfratrū meorum
sēpiternæ gloriæ adiicere. Educite de custo-
dia: & his uinculis / quibus detinetur / animū:
ut liber in cælum possit euolare. Sicq; læto
animo / & inflexibili horridam mortem ex-
cepit. Nouissime uero mater ipsa illustrior
filiorum morte / q̄ partu / est extincta post pi-
gnora. Exhibuit ille dies miserum oibus /
flebileq; spectaculum: ut neq; tanta feritate
satiari barbarus hostis: neq; pia mater tanta
domestici uulneris acerbitate flecti potue-
rit. Quid referam nostras Margaritas: Cate-
rinas: Apollonias: Emerentianas: Ursulas:
Barbaras: quando earū gesta fortissima no-
bis non modo ex scriptoribus: sed iam uul-
go ex pictura notissima sint: deq; his etiam

Margarita

Caterina.

Apollonia

Emerētia

Ursula

Barbara

muliercula quæq; philosophet ad colum:
 & cæcus in uestibulis ecclesiarum/ ac thuiis
 canter. Tuta igitur est uirtus ab omni me-
 tu: impendentiq; discrimine: nec ulli succu-
 bit dolori: nec frangitur impetu: quoniam
ea nihil est fortius. Quod si nec bello uinci
 potest: nec inclinari laceſſita: sed neque in
 cruciatibus ipsis gaudio suo priuari: quan-
 to uberius/ suauiusq; letabitur: cum sibi di-
 missa præclaro ocio fruetur suo. **SERA.**
 Magnifice quidem: & ad mea uota uirtu-
 tem extulisti: Videoque satis splendore il-
 lius ac maiestate nihil posse suauius dici:
 Nihil dignius suscipi: Nihil uberius coli:
 nihil sanctius uenerari: magnamq; in ea esse
 leticiam: multa iucunda: multa suauia: & ut
 Plauti comici sententia utar: uirtutem esse
optimum præmium: eiq; adesse bona uni-
uersa quem penes est illa. Sed illud quaero
 nun opus sit: quo uim suam/ nomenq; reti-
 neat) ut sit semper i actu. **MA.** Nõ sõnũ p-
 mittis sapiẽti: nõ aliquãdo uoluptatẽ queris
 & umbre? **SERA.** Potest ne dari? **MA.** Pro-
 fecto potest. præcipuus tamẽ fructus/ & ad-
 mirabilis illa gloria uirtutis actiõis ẽ tota.
 Quod sane ut probaret Aristoteles ad hoc

Intera 9. q

9. q

Plautus comici
 Qd. ẽ uirtus.

Qd. in uirtu sit semp i ad
 ad hoc ut ipsa sit uirtu
 So. let nõ in habitate.

9. q i habitu: tñ

9. q i actu: habitu fit.

Aristoteles

Qo

9. q

...civis celebratione Lex talis erat. s. q. quicquid videtur existeret ibi aq. ludo
ret quodcumq. nunq. requirere bellum. In munitur? Rhetorica
it quicunque Tyrannus p. dya. mundu. anno. dicitur viceret olypi. 102
premiu. acciperet.

et accipit
cecauerunt.

M. Tullius

exemplum rem contulit. Quemadmodum
in olympia non optimi/ atq; fortissimi! sed
qui certant coronant: sic & in vita/ bonoru
& honestoru (qui recte agunt) copores fiunt.
Deniq; M. Tullius in officiis nec abesse pu-
tat a vitio/ ob nimiam opam i res obscuras
atq; difficiles abduci a rebus gerendis: quas
a nobis exigat uirtus: cuius laus omnis (ut
ille inquit) in actione consistit; a qua tamen
fit intermissio saepe: danturq; multi ad stu-
dia reditus. Na quonia opatio secundu uirtu-
te nunq honestate & officio uacare pot: sed
intermissio pot. Idcirco i actione e uirtutis/ p-
fectissima laus: sumum decus: maiestas illu-
stris & gloria. Ceterum si de gaudio praeser-
tim est sermo: id certe uirtutis semper est co-
mes: ut paulo ante tetigimus: prauium in-
terdu: quandoq; subsequens. Vidisti in equu
paratum ad bellum clangente tuba (dum re-
tinetur habenis: ac in hostes gestit irrumpe-
re: hinc interim pre gaudio: aures demitte-
re: spumam ore iactare: se se loco continere
no posse: se fore inuitare/ ut inclinato pillo
se dedat in hostes. Ita non nulli (dum boni
aliquid moliunt): solent gaudio quoda opa-
tionem longe praecedere: tum uero multo

Similitudo

quoquo sicut aliquo m.

No. le

Antip
ex fieri
fita.

magis laetari/cum se uideret affecutos quod
tam inflammato studio ante cōrederāt

¶ Sed neq; silentio inuoluēdum puto/ quan-
tus ^{in vltima} (prēter reliqua egregia/ & salutaria bona)
est nobis cū amicis/ uel ex sermone/ uel ex
cōsuetudine animi gestus: Quotiēs uiros
optimos ^{in ps} aduētes/ inter oscula sancta/ mu-
tuosq; caritatis amplexus collabimur. &
quidem cū sermo onē de p̄bitate: uirtute:
Deoq; ipso: Aut certe cum alius alium isti-
tuit: aut currenti calcar adiungit: quotiens
suauitate fādi/ cibum/ ac somnum oblitū/ cū
die adūgimus noctē: aut cum nocte diē:
¶ Scriptores ueteres (quibus cura fuit de ami-
citia differere!) diffinierunt in rebus huma-
nis nihil esse felicius ea necessitudine: que
inter bonos mutua est/ atq; ^{in infra} par: quam non
commodum ullum: nō ^{delectatio} delectatio: nō prae-
sentia corporum: sed honesta ratio: uidem-
mores: eadem studia conciliant. Neq; dul-
cius quicq; esse (dixerunt) q̄ posse cum alte-
ro loqui: ut secum: accipe mutua/ & dare cō-
silia. Hinc illud celebre Salomonis & p̄ba-
tum Eulogium. Amico fideli/ nulla est cō-
paratio. Atq; illa Ciceronis uulgata sentē-
tia. Quid dulcius/ q̄ habere/ qui cū omnia

Consuetu-
do bono
rū suauissi-
ma

Salomon ^{eccl. 29. b̄c}
^{eccl. 6.} ^{inuentam}
^{uicuz.}

Cicero i de Amī.

audeas sic loqui: ut tecum? Qui esset ^{amoris bene} tantus fructus in prosperis rebus: nisi haberes: qui illis æque ac tu) gauderet? Aduersas uero difficile ferre esset sine illo: qui illas etiam grauius (q̄ tu) ferret. Nihil est: quod potuerit uenus dici: sanctiusq; tueri. Sed ad hæc omnia si Christi amor accesserit: cui cætera cedunt: quid uero tum dicendū erit? Nam (ut de me ipso loquar) cum Timotheo nostro: uiro quidem doctrina & sanctitate uiræ clarissimo: cõmuniq; nostræ regeneratio- nis auctore: multis in locis (ut te non præterit) annos ferme totos plerunq; fui: atq; uixi. Illi me sacris in litteris: atq; in his liberalissimis studiis: graue non fuit: discipulū admittere. Deinde princeps hic mihi extitit ad ineundam rationem instituēde concio- nis: & pclamandi ex pulpito: hancq; uocē sua industria: suisq; præceptis cõformauit. quanq̄ & in hoc populari dicendi genere: & i illis (que dixi) studiis: parum certe pro- fecerim. Sed me q̄ letū: q̄q; felicē extitisse tum credis: cum tanti uiri mihi liceret con- tubernio uti: uirtute singulari frui: huma- nitatem: modestiam: sapiēciam: religionē: pietatē: reliquaſq; uirtutes admirabiles cõ

qm illic mandauit dng
benedictionez et uita.

Timotheus
Xoñis carptoy
reularis pro
det sumo.

ca hūilitat. ecc.
hūilitat. ex

templari? Tenebat animum semper deuotione precipua: & admiratione ac suauitate incredibili uir ille eloquio dulcissimus: atq; eum dicentem obseruabam studiose: & quoquo se uerteret, sermōibus eius suauissimis ^{ego orat.} tractus, ^{terrimo} illum prosequabar. Fateor inde usq; ^{valde} uitam mihi iucundiozem nullam fuisse: nullum sermonem dulciorem. nullū etiam tempus felicius, atq; fructuosius. Sed ne per longa exēpla (quibus abundamus) nostra se nimium diffūdat oratio! En q̄rami Seraphim frater, his paucis diebus, p̄ nobisq; nōnunq̄ ex mutua consuetudine est mentibus nostris adaucta suauitas: q̄q; excitatus nescio q̄s flagrantissimus amor: qui sæculi honores: qui magistratus: qui fastes: quę opes: quę corporis uoluptates: quę tandem illecebrę huic felicitati erunt nobis anteponendę? Satis illud mihi quidem cum Cicerone iam conuenit: uicissitudine studiorum, officiorumq; nihil esse iucundius: neq; quicq̄ appetentius similiū sui: nihil rapatius, q̄ natura: atq; illud adiūgo: nō parua ī malis uim hoc ipsū habere: sed ī optimisq; busq; q̄ maximā. Nā si tātas uires ^{uo. if}

Cicero

f. ii

1. ifigmalpomoze

Ar. a. n. ad
mag

morum similitudo habet/ & nominis tan-
 tum commemoratio ipsa delectat: ut etiam
 ad amandos (quos nunq̄ uidimus) nos alli-
 ciat: q̄ efficacius erit uiuū ipsum/ ac spirans
 eximia cuiuspiam uirtutis exemplar: q̄ro
 uisam expressamq; bonitatis imaginē plus
 admirabimur. Apostoli uiuendi formam
 ex Christo acceperunt: illum inspexerunt:
 obseruarūt. audierunt: Idcirco illi plus ex
 eius moribus traxere/ q̄ postea: ad quos
 ex libris sola fama puenit. Maius quidem
 est testimonium oculi/ q̄ auris: & moribus
 credit facilius quisq; q̄ linguis. Quod q̄-
 uensimum esset ostendens dominus disci-
 pulis iquit. Beati oculi/ qui uidēt/ quæ uos
uidetis. Quam sane temporum felicitatē/
 & gratiā cælitus datam cū Simeon uidisset
 in tēplo/ se quasi iā beatum nihil amplius
 uisurum optauit/ sed hanc exultās uocem
 emisit. Nunc dimittis seruum tuum domi-
ne secundum uerbum tuum in pace. Quia
uiderunt oculi mei salutare tuum. Prædicā-
 tur ī tēplis quotidie gesta saluatoris. Apo-
 stolorum: martyrum: confessorū: uirginūq;
 uirtutes efferunt. Quis nostrum ē tam du-
 ro/ agrestiq; animo: qui ad præconū uoces

†
 5. Aph. x. Jesu dulcissimi.

Jesus dulcissim. 5. 13.

Simeon

Lac. 2.

non moueatur: tot tantisq; uirtutibus non
 concreet ad illos imitandos: Non capit ple-
 runq; astantes uasta fori latitudo: non inge-
 tes undiq; porticus: non iminentes desup
 culmi. Tum in plausum/ tum i tristitiam:
 tum in risum/ tum i fletum (cum est opus)/
 pentus artifex/ ac sanctus orator cogit ce-
 tus astantium. At uero si uidisse nos talia:
 quæ obstupescimus audientes: Si interfuis-
 se spectaculis (quæ cum leguntur: nos incen-
 dunt ingenti quodam amore uirtutis/ diui-
 nitus contigisset): quæta maiores aiorum mo-
 tus nobis res ipsa dedisset: cū certū oīo sit
 quod tradit Oratius: nosq; ante tetigimus.

Seneca

Oratius

Segnius irritare animos demissa per aures:
Quam quæ sūt oculis subiecta fidelibus:
 Profecto ab immortalī deo nulla res no-
 bis data est amabilior: nulla iucundior: nul-
 la pretiosior: nulla uberior: q̄ cum aliquos
 bonos uiros: nostriq; ^{boni} ppositi simillimos
 in uita nāciscimur. In his (præter ipsū uber-
 rimum fructum/ atq; incredibile illam ani-
 mi uoluptatem/ quam quærimus) & in ser-
 mone / & in incessu/ atq; i moribus/ diuinū
 quiddam elucet/ & bonus Christi odor: q̄
bonis est odor uite i uitā: malis uero mor-

9. q. 1.
 at q.
 1. q. 1.

DAVID

Seneca

ris in mortem: ueluti amomum & balsamum
fragrat. Si hominem uideris (inquit Aeneas
noster) interterritum periculis; iractum cupidi-
tatibus; inter aduersa felicem; in medijs re-
pestatibus placidum; ex superiore loco ho-
mines uidentem: ex aequo uero deos: non
subit te ueneratio eius? Non dicis ista res
maior est, altiorque: quam ut credi similis huic
in quo est corpusculo possit? Animum ex-
cellentem moderatum: omnia tanquam mino-
ra transeuntem: quicquid timemus: opta-
musque ridentem: caelestis potentia agitat.
Non potest res ista sine adminiculo numi-
nis stare. Est ita sane carissime mi Seraphi:
ut omnes christianae ac uerae deliciae in bo-
nis hominibus sint: cum illis Deus: illique
cum Deo assidue maneant. An nescitis (tali-
bus inquit Apostolus) quod templum dei estis
uos! & spiritus sanctus habitat in uobis?
Quid templum? cum etiam certam quan-
dam & expressam diuinitatis gestent effigiem?
de quibus per os David est solennis illa
uox dei: Dii estis uos, & filii excelsi omnes.
SER. Magnae mihi uoluptati extitere: quae
de bonorum hominum consuetudine, atque
odore attigisti: eaque hausi tam auide: ut te

Coz. 6. Paulus

f. 81. DAVID

Interpellare ut in ... Vallog
4. Sc. de gustu diuine contemplationis. L. pro aliquo p. ad.
ut i. 2. p. diuine. 29. *Vn. Ro. 8. qui et*
interpellat pro n

90

continentius dicentem nusquam interpella-
re potuerim. Sed neque tam id feci: quod me ista
laterent: quod tractum animum rei nobilitate
sermone deinde usquequaque suauissimo
demulsi, MAT. Id sane ex uultu & atten-
tione notavi. Sed ne est de hoc hactenus
satis: SER. Satis ut censeo: si qua praesertim
supplunt potiora. MA. Superest si iuuat: ut
paucam quaedam de gustu diuinae contem-
plationis dicamus: in quo non modo delectatio
capitur: sed inest quoque magna pars uitae
beatae. Verum res ista paucorum est: & eorum: qui
de perfectissimorum. SER. Cur paucorum qua-
sio? MA. Quod rei familiaris curam: omniaque
huius seculi ac uitae praesentis studia abicit:
iubetque otium summum ab ipsa hominum fre-
quentia prorsus seiunctum: quae pauci admodum:
uel uolunt uel possunt. SER. Recte quidem. Sed
cur est perfectissimorum dumtaxat? An illam
non & nobis licet degustare? MA. Omnia
quidem trito illo ueteraque pro uerbio: precla-
ra rara. SER. Multis quidem difficiliorem
operationem extitisse (quam otium) arbitror: tuque
paulo ante dixisti egregium decorem lau-
demque uirtutis rotam in actione consistere.

fiiii

9. p. h. t. q.

DAVID

ps. 92.

1. Vita actiua
2. Cōreplatiua
3. Mixta

Augustinus

MAT. Est uero negociosissimum etiam
ipsum contemplationis ocium: & uicibus
atq; actionibus fatigatur suis. At non spre-
ta rerum gerendarum cura: ipsoq; humano
rum sensuum usu: quātum quidem potest
humana fragilitas in illa sublimia aduola-
re laborat: contendit: anhelat: & saepe ani-
mus fessus cum ppheta suspirat. ^{q. d. e. sic} Quis da-
bit mihi pennas sicut colūbe: uolabo: & re-
quescam? Distribuēda ē sane tripliciter uita
bononū: ut hoc loco dicēda facilius itelli-
gi queāt: quoniā ^{1. d. e. sic} alia qdē actiua ē: alia cō-
replatiua: alia uero ^{2. d. e. sic} ex utroq; cōplexa atq;
mixta. Qui. n. munera caritatis (que quidē
maximæ actiōis sunt) diligēter ac optima
fide tractauit: is sane bonus dicendus est.
Sed is melior: qui opportune est profecu-
tus alterutrum. Optimus uero ille ac ferme
beatus: qui contemplationis intentus dul-
cedini: soli deo: ac supremis inhæsit. Erūt ^{3. d. e. sic}
ista tamē tempori accōmodanda: atq; unū
ita suscipiēdum: ut alterum (cum oportue-
rit) non omittatur. Diuo Aurelio fundatori
nostre huius quietis & pacis: egregiā hanc
prater ceteras: laudem merito ascribēdam

Ho. h. e. f.

^{h. q.} puto: ut saluti publicæ/sibiq; ipsi ita uixe-
 rit: ut si cōmune commodum quærimus:
 in sæculorum omniū utilitatem datus esse
 uideatur. Si præclarum ocium/ & a publicis
 rebus uacationem: illius animus i cælo ma-
 gis/ q̄ in corpore habitasse credatur. An il-
 lum putamus sine ascensione animi & rap-
 tu mentis in deum/ mysteria illa sublimia/
 ac diuinitatis archana tot uoluminibus
 potuisse complecti? Aut hereses tantas de-
 struere? tot editiones relinquere? toties ser-
 monem ad conciones habere? Legere præ-
 terea? dictare? scribere? pōnificatus admini-
 strationem gerere/ absq; actitatione/ atq; la-
 bore? Vigiliis/ atq; sudores dulci hoc con-
 templationis fallebat solatio. Refectus de-
 inde animus ad lucubrationes solitosq; la-
 bores actior isurgebat. Nec aliter ista inter
 se distāt/ q̄ q̄ unū dulcius: alterum utilius.
 Vnum beatus: alterum fortius esse depre-
 henditur. Sed in omni perfecto uita ex tē-
 poris postulatione his utendum est/ ut di-
 ximus. Sic Moyses modo beatus/ fuit diui-
 nę maiestatis intuitu/ atq; sermone: modo
 uexatus a Pharaone cum populo Dei. Sic

siu. aureol. interrogat



de cōtemplans Solatio.

no. le.

Moyles *i. q. 2.*

no. le.

Paulus ^{ex^o a^d}

Nos. ^{ex^o a^d}

99 Canonicoꝝ
regularis
uita ^{mixta e}

ita. ex. ^{cōteplā}
- et ^{actiua}

Paulus modo raptus in calū: modo a chri-
sto anathema pro fratribus, Sic nos modo
dimicamus: modo potiri pace quiescimus.
SER. Nostra regularis hęc uita (quam seq-
mur: ut uideo) media est atq; cōmixta. Nō
uagamur quotidie: Non mēdicamus in cō-
pitis: Nō terimus diuitum postes: Non in-
dulgemus uiduarum fabellis: puellarumq;
sufurtis: utillarum nutriamur opibus: su-
stentemurq; marsupis, Cæterum contem-
plationi: orationi: cellulæ: silentio pars cer-
ta tēporis datur, Simulq; suscepta est præ-
clara illa actio: & salutans prædicandi: con-
sulendi: penitentes audiendi: & cetera id
genus: in quibus summa christiane pietatis
fundamentumq; uersatur, MA. Sentis (ut
est) de nostro uiuendi more: neq; ulla reli-
giosa professio: ac degendi formula meo
arbitratu alterū sine altero recte suscipiet.

4^o 7^o ex^o

MARIA
Martha
Nō stat sine
actiua cōre
platiua

In eodē hospicio atq; domicilio uixit MA-
RIA cū Martha sorores illę fuere. Ambæ
dominum exceperere: neq; Maria pedes sal-
uatoris osculis & amplexibus tenuisset: ni-
si soror interim ministrandæ domus curā
suscepisset, Mysterio ista non uacant, Sal-
uatoris tamē testimonio una optima dicē

da ē & alteri præferenda: quanq̄ inuicem
difiungi nō possint. Erit idcirco beator^{9^o} q̄
optimā cum Maria sortitus partem euolat
ex his cōtagus in clarā illā lucē cælūq; sy-
dereū. Illius. n. animus ibi fixus erit: ubi fu-
turus ē sēpiterno: & nescio quo intuitu cla-
riore: crassa hac corporis excussa caligine.
(quæ nūc (ut ille ait) obducta tuētī Mortales
hebetat uisus) dei maiestare cōspiciet. sen-
tiet interdū ita se rapi: & tāta deliniri gloria:
ut ubi sit nesciens: magnis spatiis corpus
nullatenus ageret: sed demū sibi ipsi resti-
tutus egre illud: & tanq̄ ergastulū uideat:
sitq; oīs ī eo grauissima mora: cupiat exire
ex his uinculis: & se eximere carnis tyrāni-
de: quæ illū deprimat aliora moliētē. SE.
Nō habeo quod obiiciā tantæ ueritati: sed
quoad eius possim & liceat elaborandū in
eo ē mihi præcipue: ut ad pedes Iesu puo-
lurus recūbā cū Maria: illos rigādo lachry-
mulis: quas dulcedo contemplationis ex-
cuciat: & uis: atq; ardor ingentis caritatis.
MA. Facies sic te beatū Seraphim frater.
Ipsa enim crebra in deum mentis ascēsiō:
diligēs q; ac peculiaris oratio: quotidiana
præterea diuinorum meditatio: qd aliud

est: q̄ uirtutum omnium parens & alūna
 & earum deinceps conseruatrix & custos
 Quid inq̄ aliud q̄ fundamētum quoddā
 spiritualis structuræ ac nutrimentum: ex
 quo uiget ac spiritum ducit religiosa per
 fectio: Quare te adhortor: (id etiā enitar
 atq; contendam quātum mortalis ipse po
 tero) ut tanq̄ uita fructus cæteris rebus) so
 li deo uiuas: sine quo inane ē omne quod
 uiuitur. SERA. Nulla iam res æque mihi
 est diffinita: uotis faueat pius IESVS &
 immortalis: tuæq; mihi opitulētur preces.
 MAT. Quoniam igitur uis contemplatio
 nis exposita est: si quidē placet: quæramus
 de reliquis gaudiis & iis potissimum: que
 in morte procreat sanctis hominibus spes
 illa amplissima futuri premii / sempiternæq;
 mercedis: quæ quidem malis nulla est: bo
 nos uero tanto animo esse cogit: ut non
 (tanquā malū) mortem ipsam aspiciant: sed
 ut malorū oīum terminū / ac certū quoddā
 sēpiternæ felicitatis initiū. Nā quēadmodū
 ualitudinis causa / potiones amaras / auide
 animoseq; sumimus: ita (qui pie / iusteq; ui
 xit: nihilq; commisit: quod aut consciētia

id dicitur heret
 ue deo soli. et quod
 nat caro) querere nol

transito

Gaudiorū
 rō ī morte



9^o p

p²

meruat/aut uirtus excludat:)uenientem in
se mortem paratus/ac latus excipiet: imo
neq; formidabit illi obuius: & contra (ut
poeta ait) audentior ire: & horroni/ultimis
terribilibusq; supplicis stipendium illud
propheticum antepone. Cum dederit di-
lectis suis somnū: ecce hereditas domini.

Correctio.

DAVID. ps. 126.
est. n. g. charitati de ppetz
q non irritatur.

Iubebit eūdem etiam felicia cogitare: obli-
uiscij uero malorum pollicitatio illa euāge-
lica. In illa die gaudete & exultate: q̄a mer-
ces uestra copiosa est in celis. SER. Fareor.

in tota philosophia nullā unq̄ uocem cer-
tiorē emissam: q̄ ueterem illam/ & in ore
omniū habitam. Maxima pars securitatis

No.

est/ nihil inique egisse, Sed neq; ullum alia
quacūq; de re sanctius uadimonium in di-
uinis sermonibus datum: q̄ q̄ impossibile
est/ eum malum exitum subiturum: qui ui-
ram innocentem/impollutamq; peregerit.

Impossibile
ē bene uiue-
re: & male
mori. (63/0, D.

Sed illud nescio admirer ne/an paueam: q̄
pleniq; sanctissimorum hominum/acturi ul-
timum spiritum; uidētur quidem (ut est sæ-
pe compertum) mortem nō dicam optasse:
sed odisse. Illos desperatione quadam nō
nunq̄ uidimus ipsi i crucifixum expuere/
imaginesq; sanctorū. Impatientes uolutari

lectulo: unguibus / pedibus uniuersa cōcal
care: & dentibus mordiculis lacerare: se auer
tere a salutaribus assistentiū monitis: ecclesie
uitalia sacramenta reuicere. Vt possunt blas
phemias interdū: & nepharia uerba balbu
ciantes ifremere: ut nō tā spiritū deo redde
re q̄ aīam indignabūdi proiicere uideant̄.
MA. Potes siquidē taliū mortē expauesce
re: tibi q̄ leuiorē comprecari. Sed certe eius
modi admirari nō debes: cū sane id nature
tantummodo / sensus q̄ sit. Ratio uero ipsa
tum iaceat ui morbi sepulta: & mētis acies
succūbat expugnata doloribus. Neq̄ fēda
illa / atq̄ maledicta uolūtati ascribēda sint:
sed furori. Idq̄ eis / aut ī uenialiū expiatio
nē: sine q̄bus uita non ducit̄: aut certe ad
gloriæ cumulū clementissime bonitas diui
na p̄mutat. Id etiam p̄uenisse sepe credide
rim ex rētatore diabolo: qui postrema uita
fungentibus nobis se se tanq̄ leo rugiens
offert: ut oēm spem & aīum frangat: ipotē
resq̄ submittat: quēadmodū cupiā ex re
gularibus nostris / homini qdē iustissimo
accidisse nouimus: qui ubi p̄ sūmū furorē
in obiectā crucē s̄apius expuit. Melius cule
randē se habēs / atq̄ trāquillius / suspirās / &

50.
Exēplū mo
riētis cano
nici

collachrymās. Te uici Demon(iquit) & au-
xilio occurrētis. dei iā parta ē mihi reſes,

9^o Nō queramus igit̄ dū iudicio caret; qd̄ co-
giter: agat: ac loquat̄ infirmus. Nā p̄inde
atq; in amentē & phrenesi p̄citiū culpa nō
cadit: ita extrema hęc gaudia (de qbus fuit
sermo) nō cadūt in quenq; nisi quoad ille
potest iudicare de rebus, SERA. *1. a. p̄ntio. 1. g. fctio. r.*

9^o quippe sine ratioe atq; iudicio: ai gaudia
plene gustari nō posse. Contra uero in illo
(q̄ sapit) ea esse q̄ maxima. MA. Venit igit̄
ad exitū res. Itaq; habes & uiuēs & monēs
quomō gaudeas. Deo ā benefauēte habe-
bis in crastinum, quomodo ī caelesti domi-
cilio: ac gloriosa illa patria p̄niter sis ga-
uisurus. SER. Res (ut dicis) ad exitū uenit:
& quidē oportune: Iā. n. crepusculū est: &
hesperus micat. Sed te rogo p̄ deū (quę ho-
die/p̄ndieq; disputauimus) diligenter me-
mona teneas: ut p̄ ocū ea litteris mandes:
quod erit mihi/multisq; sēpiterno solatio.

1. a. p̄ntio. 1. g. fctio. r.

9^o

9^o

9^o

+

Amen.



SECUNDA
DISPUTATIO
FINIT

Deo gratias

TERTIA DISPUTATIO

INCIPIT

MA.



TSINON DVBITO

non nullos admiraturos: quod ego in quo non modo egregium: nihil est oratoriae facultatis: sed neque aliquid proximum eloquentiae: uel mediocri: de gaudio uiae beatae: & decore domus dei ausim disputare: atque ea suscipere: & (ut petis) litteris deinde mandare: quae philosophorum ueterum ingenia nunquam attigere: aut quae certe nostri catholici: uiri quidem doctissimi: atque sanctissimi: cum attigissent: ut ea nobis ^{per que nobis interceperunt} prouia deinde facerent: non mediocriter desudarunt. Cogit me tamen beniuolentia: caritasque inter nos mutua: ac praecipuus ille tuus in res diuinas animae ardor carissime Seraphim: ut hoc munus aggrediar: maius fortasse: quam meae uires sustinere queant: aut ingenium pollicentur. Etenim cum non sim nescius: fortius se immittere aurbus: atque influere in animos disertam: & ornatae ueritatem: quam rusticanam & simplicem: tantaque uires habere eloquentiam: ut nihil sit tam incredibile: quod non

colleat inestis.

palpebra

receptaculum mris. sinat pty

litus excessus fluctibus

et act. 27. Simi qndā cōfidabāt hntes litq; quā
cōspitabant. si possent enē naturā.

on timoribus quā impigritas
dilatatō auz
curuatur auz

horum narrationem strictam / macilentam
^{l. strictam plenam}
interdū & sinuosam: nec apertā omnibus

Antipō

fatis. Idq; non uitio! sed magnitudini rei
& ac mysterio fidei esse ascribendum. Nō ta-

Antipō

men dixerim / rebus diuinis eloquētiā esse
^{ex}
detrahendam: sicuti neq; formosæ mulieri

naturalem sui capitis comā: cum sit nulla
tam elegāti corpore: quam si decalues: nō

Antipō

continuo sordida ac deformis uideat̃. Sed
neq; dixerim sublimia illa / atq; cælestia ad

Antipō

oratorum leges & imitationes penitus esse
cōponenda. Interdū si quidē ipso oratione

Sublimitas
eloqui di
uini

dicēdi genere aliquid multo sublimius po
stulāt: excedensq; omnē mortalis eloqui

Paulus

uim / & facultatē: quale fuisse in Prophetis
nōnunq̃ iudicandū est: & in Paulo: quem

Hierōymus

(quoties Diuus Hieronymus legeret: se di
cit nō uerba audisse: sed tonitrua. Interdū

est etiā (ut dici solet) sub paliolo sordido
sapiētia: & nucleū sapidū obtegit arida te

Antipō

sta. Quod idcirco fieri necesse fuit: ne sum
ma illa ueritas & archanū fidei p̃ humanā

Quare diui

sapiētiā fucūq; uerborū puenisse ad nos
na scriptu
ra ē humilis: putareē. Ceterū ut ad nostra tēpora uenia

na scriptu

mus: q̃ nūc se theologos p̃fitent̃ / non tam
ra ē humilis: putareē. Ceterū ut ad nostra tēpora uenia

ra ē humilis:

fulgētibus armis / q̃ fortibus dimicāt: quæ

Arma fortia

fulgētibus armis / q̃ fortibus dimicāt: quæ

theologo

rum

rentes magis quod uerissimum sit probare
aut certe defendere quā cultū linguæ & ora-
tionis ornatū cōmendare. Ego uero tã&si
luculentā illam & ppolitā orationē præfer-
tim hoc loco de me polliceri minime pos-
sum. Operam nihilominus dabo: ne in hor-
ridam illam: acerbā: rigidam: nodosamq; i-
cidam. SER. Debeo tuæ humanitati pluri-
mum: quod me uelis tantū de te posse: quātū
nullis meis erga te meritis: nulla uirtute:
nullaq; dignitate uidear promereri. Verū
illud admiror: quod hodie ad tertiam hanc
disputationem tam timide ueneris: quasi
ista cum disputata erunt non possis (si uo-
les) ea ipsa tute atq; honorifice edere: ut
alia alias sepe fecisti: quæ permultis cara ex-
titere: & ubiq; honeste sunt habita. Nam
si poetæ turpes amores canere: & ceteri ani-
mos fabulis: constipareq; theatra cōcedi-
- Si Oratoribus: Dialecticis: Medicis: Astro-
nomis: & huiusmodi artificibus reliquis fa-
cultas est de suis dogmatibus differendi:
quis tandē nobis iure succenseat: aut offē-
sa aure nostra hac religiosa uite solatia fe-
rat. MAT. Cogitāti mihi quādoq; quāta
est quorūdam legentium impia (nescio ne

Polliceri loc
romi genus

Seraphim. lo. d.

M. T. M
Vulgus

ro a m. ad mag. Delegat.

Paulus

Math. eq.

Pessimū lec
torū genus

M. Tullius
Virgilius

Paulus
2^o Thimo⁴

dicam seueritas / an seuera impietas / parcen-
tium nemini: ut plus illi scisse uideant: in-
surgit quedā scribēdi despatio. Videas ple-
rosq; sibi sciolos / de inelegātia latini sermo-
nis / de gemiata littera: de aspiratiōe dictio-
nis: de diphthōgo: de pūctiōibus: & huius-
modi minimis sūmos etiā uiros / atq; doc-
tissimos supstiose carpe: cū illi certe infan-
tissimi sint plerunq; qui neq; sufficiāt ad
inventionem decē linearum; quorū temeri-
tatem / atq; stultitiam neq; effugit sācta illa
& admirabilis Cypriani: Lactāni: Hierony-
mi: Augustiniq; faciūdia. Sed neq; satis sal-
uus semp fuit. M. Tullius / totius eloquen-
tiæ fundamentū & gloria: ac Virgilius Ma-
ro diuini pene carminis auctor. Iā passim
in adiscentium manus plures cernimus in-
uectiuas: q̄ p̄baras epistolas: atq; oprimas
uererum editiones. Iāq; ad nos manauit ea
temporū pestis: quā p̄uidens Paulus ita
p̄dixit. Erit. n. tempus / cū sanā doctrinā
non sustinebunt: sed ad sua desydena coa-
ceruabūt sibi magistros p̄uictēs aurbus:
& a ueritate quidem auditū auertēt: ad fa-
bulas uero cōuertent. Et certe quid fabu-
losius: quid inanius: q̄ in tantū parua hæc

si sex uider
inelegantia
gemiata lra
Aspiratiōe dictōis
diphthōgo
pūctiōibus
hūmānis

p. de Veris gaudiorum
in patria. vid. e. p. 114
f. d. 29. p. e

minimaq; rimari/ ut nūq̄ ad meliora & ex-
cellētiōra ueniatur? aut aranearū more sic
muscas sectari: ut nunq̄ ceruus agat/ aut
aper? SER. Inuidorū sane/ seq; itēperate: ac
nimis amantiū/ est iste morbus: quos neq;
tu multum debes existimare. Quis nesciat
uel mediocriter doctus/ ipsam grāmaticē/
& praecepta dicēdi/ non (quasi leges) immu-
tabili esse necessitate cōstricta? Vnum Cice-
roni: alterum Crispo. Vnum Donato: alte-
rum Prisciano. magis placuisse: Et quod
uni familiare est/ & quasi uernaculum/ alte-
ri inusitatum esse: & peregrinum? Non. n.
rogationibus/ plebis ue scitis/ (ut ait Quin-
tilianus) sancta sunt ista praecepta. Sed de
his maledicis/ atq; stultissimis hominibus
satis. Ad nostra se uertat oratio: Quid est
ipsum gaudium sanctorum/ i patria? MA.
Vita beata. SER. Quid est uero/ quam di-
cis/ uita beata? MA. Rem magnam inqui-
ris: nec dū a quoq̄ mortaliū (ut arbitror)
satis diffinitam, SERA. Quoniam enī oīs
(quæ de re aliqua suscipitur disputatio/ ut
Ciceroni placet) debet a diffinitione profi-
cisci: uisum est mihi inde initium quærēdi
facere. MA. Recte tu quidem. Id. n. impri-

30.
Quintiliāus
Ad 113. p. 110. p. de gaud
sanctorum in patria. &
p. Quid est. a
Cicero

mis sequi conuenit: presertim cum possit.
 SER. An nō potest? MA. Potest uero: sed
 ipse ac difficulter, SER. Diffinias: ut ip-
 sa res patit. MA. Vis ne incipiā a philoso-
 phis: deinceps nostratia cōnectā? SER. Deli-
 ramēta mihi uideēt & sōnia: quę hac de re
 philosophi diffiniere: atq; audita iā milites.
 Ex oībus tamē illi nō nihil dixisse mihi ui-
 denēt: qui i uirtute sūmum bonū / aut in co-
 gnitione nature / ac primę cause rerū posue-
 runt: q̄q̄ omnino ueritatē non deprehēde-
 runt: quoniā sūmū i se bonū uirtus nequaquā
 habet: sed uehiculū magis dicēda est: sine
 quo ad illud pueniri nō pōt. Nā cū uirtus
 uno tēpore / homini p̄bo / ac sapiētī / oīa gra-
 uia: infesta: horrida: tristia / possit imperare /
 quomodo uirtus erit uita beata? Nā (quod
 acerbissimū est / & erūnæ / ac cladis plenum) /
 absit p̄fectā felicitatē esse q̄s dixerit. Quę
 enī molesta sūt: ea nō mō beatitudini non
 simillima: sed aduersantia / ac contraria po-
 nus dicēda sūt. Contēplari quoq; & rerū
 cognoscere causas / neq; sūmū bonū esse cē-
 sendū est: quoniā in eo laboriosa homini
 occupatio est: & diuturna animi afflictio:
 uigilias: studia: multas difficilesq; discipli-

Virtus nō ē
 sūmum bo-
 num. s̄ uehi-
 culū sine q̄ ad id p̄ue-
 ri nō pōt.

Speculatio
 neq; ē sūm-
 mū bonū

nas postulās: quibus omnibus cum pleriq;
 philosophi uel ad curiositatem/ uel ad glo
 riam inuigilassent: nihil aliud tandem sūt
 assecuti/ q̄p (ut dici solet) & oleum perdidē
 rūt/ & operam. Suntq; eorum assertiones a
 christianæ sapiētie doctis/ & dono quodā
 prouidentia genitis explosæ/ ac ludibrio
 habitæ. MA. Vnde hodie est tibi philoso
 phia tā grauis: qui philosophos maxime
 uenerari soleas: & iis (quasi inuentoribus
 rerum & principibus ingeniorum) laudem
 attribuere prope diuinam; SER. Illud etiā
 modo sentio ^{ut} philosophia nihil sit ma
 ius: nihil excellentius: sed neq; diuinius:
 modo illa se totā uertisset in deum: neq; tā
 mortales honores: q̄ Dei testimonium/ &
 creatoris gloriam ^{phos} quentasset; ī quo quidē
 omnium illorum ^{phos} turbam nimis impie deli
 quisse Apostolus ad Romanos scribēs ap
 te demonstrat. Reuelatur inquit ira dei de
 celo super omēm impietatem & iniustitiā
 hominū eorum: qui ueritatē dei iniustitia
 detinent: q̄a quod notū ē dei; manifestū ē
 in illis. Deus. n. illis manifestauit. Inuisibi
 lia. n. ipsius a creatura mūdi p ea que facta
 sūt. intellecta cōspiciunt. Sēpiterna quoq;

9^o p̄ phos assertiones
 inuisibili
 philosophi

Paulus in
 phos ad. Ro. 1.

Hieronymus
(Aristoteles)

uirtus eius / ac diuinitas: ita / ut sint inexcusabiles: quia (cum cognouisset deum) non sicut deum glorificauerunt: aut gratias egerunt: sed euauerunt in cogitationibus suis: & obscuratum est insipientes cor eorum: dicentes se esse sapientes / stulti facti sunt. Multo acrius Hieronymus in Aristotelem tonas: Attende inquit & tu fatuorum sapientium princeps Aristoteles: etiam si fueris absque dubitatione prodigiū: grandeque miraculum in tota natura: cui penē uide est infusū: quicquid naturaliter capax est hominum genus: quoniam sapientia mundi huius / stultitia est apud Deum: si cantas non informat: si intellectus non captiuat ad fidem: si cor ad christi seruitutem non inclinatur. Quare nisi tu melius quod copertum habeas: ut forte habes) ab his discedamus. MAT.

Cicero

Habeo nihil praeter Ciceronem: qui & si quando captus fortasse dignitate uocabuli: cum stoycis uirtutem ipsam summum bonum esse putant. In quinto tamen tusculanarum questionum libro. Videamus inquit) qui dicendi sint beati. Equidem hos existimo: qui sint in bonis / nullo adiuncto malo. Neque ulla alia huic uerbo: cum beatum dicimus / subiecta notio est: nisi (sectetis malis omnibus) cum ^{remotis} cumulata

videtur cum istis conditionibus

- 1.
- 2.
- 3.
- 9.

5. Tusculanarum quinquies lib.

bonorum complexio. Hanc assequi uirtus (si
quicquam prater ipsam) boni est non potest. Praecla-
re tu quidem Cicero atque fideliter (si ubi cu-
mulata haec bonorum complexio ab omnibus ad-
uersantibus seruata inueniri posset) docuif-
ses, quod certe fugisse te uel ex eo maxime
credi potest, quod cum eodem libro de uita beata
cum discipulo diu multumque disputasset. Ha-
bes (inquis) quae fortissime de uita beata di-
ci putem, & quomodo nunc est: nisi quod tu me-
lius attuleris. Cui mox discipulus. Melius
quidem afferre nihil possum. Quomodo nunc
est dixisse putandus es: quod ignorares qualis
futura esset post aduentum gloriosum saluato-
ris in carne: ac ubi: quando: & a quo dan ea
beatitudo posset: uacua omnibus malis: bonis
uero omnibus affluens. Verum omnibus his philoso-
phorum sententis omissis: in quibus tamen mul-
ta probanda: multa etiam utilia sunt. Modo ea
curae sit elicere, Veniamus ad bonum illud
quod exquirimus: quod totum positum est in
ea summa felicitate: ac plenissimo gaudio:
quod non de creatura: sed de creatore conci-
piat. Quae quidem tanta res est: tamque omnis
mortalis ingenii uires excedens: ut quod
ante iam diximus: neque diffiniri: neque satis

Cicero

Quid est de

de

de

de

de

de

de



Isaias

ysa. 66.

ides ysa. 66.

Quid ē de

ciū aut de

line. aut

Delicatiū

Titus

Plato

Paulus

possit intelligi: quoniā (ut suo Isaias testat̃
oraculo) nihil eorū oculus uidit: aut auris
audiuit: aut ī cor hominis ascendit: que pa
rauit deus iis: qui diligunt illum. Maiores
tamē nostri hanc uitā beatam aggressi / pluri
fanam sunt contēplati. Atq; illā Vates idē
sāctissimus Isaias cōplexus ē serie hac spe
ciosa uerborum. Deliciis affluens ab oīmo
da gloria eius: & uidebitis & gaudebit cor
uestrū: & ossa uestra (quasi herba) germina
bunt; Et. n. cum nihil (nisi quod p̃fectum
cumulatūq; ī suo genere est) deliciae appella
ri soleat: Idq; ratū modo (quod huiusmodi
est; delicatum / aut deliciae dicit̃. Qua rōne
principū sui s̃culi Titus / uel philosopho
rum Plato: uel etiam pr̃dicatorum oīum
noster Paulus / deliciae appellati sūt: p̃inde
deliciarum affluentiam cecinit: quo illic to
ta esse putaretur gaudiorum / perfectiq; cō
plexio. Simul cum nihil habendum sit ī eo
genere: ī quo felicitatē esse dicimus: quod
possit amitti: aut uerustate confici: aut cer
te immutari: quod etiam tutum non sit: in
expugnabile septū atq; munitū / uoluit cer
te: quod erat ab oīmoda sūmi & īmortalis
dei gloria / tanq̃ ex p̃enni plenoq; fōre ista

100

omnia gaudia manare: Ceterū cum dupli-
 ci hominem cerneret natura constare. Spiri-
 tuali. s. & incorruptibili ac intelligendi uir-
 tute prędita: quę certe animus est: & corpo-
 rali quoq; quę animalem naturam & cor-
 ruptibilem capit: ut esset homo ex omni par-
 te beatus. Videbitis inquit: & gaudebit cor
 uestrum: quod affectiōis tantum propriū
 esse: atq; animi potest. Et ossa uestra quasi
herba germinabunt: quod conuenire non
 (nisi corporeis sensibus) dici fas ē. Hęc etiā
 uitam beatam/omnia felicia continentem.
 tristia uero excludentem. In homine autē
 ita (ut beatus totus sit) receptam immorta-
 litatem gloriosam Lactantius uocat. Di-
 uis Aurelius noster negat enuntian posse:
 quibus referta sit bonis. Que uero in ea ma-
 la nō sint/posse facilius dici: quoniā certe
 nihil mali in ea cogitari pōt: boni uero tantū
 quā nulla ē cogitatio capax. Seuerino talē
 esse placet: ut exclusis a se oibus malis/bo-
 na uniuersa possideat: statusq; sit omnium
 bonorum aggregatione perfectus. Ambro-
 sius: Damascenus: Anselmus: Bernardus:
Augustinus iterum ac sepe/ & uniuersæ de-
 niq; theologorum scholę (ut breuiter dicā) Bernardus

Lactantius
Augustinus

Seuerinus

Ambrosius

Damascenus

Anselmus

Bernardus

consentent stabili illo fixo ac permanēte bono
in creato / id est glorioso deo uitam beatā
contineri . Cuius qui compotes fiunt : bea
ti sempiterno sint / ē necesse : cum eorū bea
titudinis sit origo p̄petua , q̄ si beati : & il
lud consequēs est : ut sint omnibus mole
stis uacui : metu : atq; ignauia . Quid prose
quor plura : quando eundem p̄pe sensum
omnia catholicorum hominum atq; sāctis
simorum scita contineant . An non magis
distribuerimus singillatim (si modo iam
tibi uideē) quid felicitatis p̄ se animus ca
piat : quid ue corpus ? SER. Quid . n . isto
rum eiusmodi est : non modo ut dicas ex
pecto : uerum & flagito . MA. Ut primum
humanus animus subtractus his corporis
nexus / ac terrenis labibus / ad patrē suū
& creaturæ omnis opificem (unde semel p̄
fectus est) redierit : tum illius aspectu fruet̄
beatissimo : in quo est illud præmium glo
riolum & sempiternum : quod uisionē uel
cognitionem theologi uocāt : de qua etiā
ad nos ē euāgelicū illud . Hæc ē uita eterna
ut cognoscāt te patrē / & quē legatū ad nos
misisti / unigenitū tuum . Atq; illa nō obscu
ra uox Pauli . Nos uero oēs reuelata facie

Paulus
2. Cor. 3.

gloriam domini specularē in eādē ima-
ginem transformamur a claritate in clarita-

em. Et preclara illa Augustini nostri sen-
tentia. Tota merces est uisio. Euecti enī su-

pra se ipsos / facultatemq; nature (quæ cum
finira sit / arēmitatē non capit) Lumine quo-

dam gloriæ / ac mirāde claritatis / sublimem
illam dei maiestare intelligunt quicūq; bea-

ti p̄ captu singulorū etiam plenissime. que
res tanto eos gaudio replebit: q̄ sane si da-

ni fas esset / ut i tartareis ignibus q̄s esset iā
beatorum: is nihil penatū / suppliciorumq;
sentiret: usq; adeo esset omnis dolor supra-

rus a gloria: & gaudis cederēt tristia. Que
certe felicitas / si tibi amplissima & cumula-

ta (ut ē ita: uideē: iā p̄grediamur ulterius
SE. Id sane sic esse duco. Sed tamē quoniā

p̄ captu singulorū oīs factos dicis esse feli-
ces) nosse ante cetera cupio: par ne sit glo-

ria hæc; adeo ut æque sit quisq; cōtentus:
an alter altero præpollet? MA. Impar qui-

dem ea est: sed tamen tanta cuiq; ut sit ille
contentus. SER. Id. n. qua ratiōe fieri pos-

sit nondū intelligo. Si. n. illa gloria sancto-
rum nō est in omnibus tota / atq; par

negandū esse uideē: illos prorsus esse con-

Augustinus ^{uidebim}
^{Amabim}
clare ^{tenebim}

Lux. n. in teneb's Lucet
et tenebre eam nō
comphenderunt et 105

2o

So. 9. q

Job.

An sancti
sunt eq̄ bea
ti / cōtentiq;

ut finit
ad post
nō dicit
moi

rentos: ac dici posse pbeatos, aut si beatos
dixerimus, necesse esse egris illos beatitudi-
nis gradibus frui: cū excedēs premiū/atq;
deficiens/beatitudinis culmē/ac pfectionē
excludat, Cū. n. beatitudinē ultimū homi-
nis finē esse dicamus: uideēt & illud conse-
quens esse: ut nihil praterea supsit: quod
uel cōsequi: uel cupere: ^{ille} qui beatus dicatur
possit. Quid enim ea re erit ulterius: quæ
omniū ultima est: aut quid reliquum boni
citra se fecit: qui sūmum bonum est assecu-
tus? Atq; sic etiam sacro & excellēti euāge-
lii testimonio æquabilitas premiorū osten-
dit: ubi p spēm patrisfamilias oparios do-
minus in uineā mittit. Alios quidē prima
diei luce. Alios tertia. Alios sexta: nona:
undecimaq;: & omnibus tamen/ ubi adue-
sperascer/ singulum denarium uirum i me-
ritum tradidit: quem cum accepisset. illi ip-
si: qui a primo diluculo ptulerant pondus
diei/ & æstus) conquesti acerrime sunt. qui-
bus quid tandem castamini paterfamilias
inquit? Non ne ex denario diurno conue-
nimus? Volo autem his nouissimis dare
quātum & uobis. An oculus uester nequā
est: q̄a ego bonus sum? Sic erūt nouissimi

Euāgelij testimonio.
· 20 ·

primi: & primi nouissimi. **MA.** Satis tu qui
 dem & prudēter & acute mihi uisus es du
 bitasse difficultatemq; magnis sentētiis &
 grauibus confirmasse. Sed non tamē (ut ui
 sa tibi est) res ita se habet. Quis. n. (qui deū
 iustū esse crediderit: ut omnino esse oport
 ret: & credi) audeat affirmare eundē omni
 bus (ut menti sunt) p dignitate cuiusq; nō
 redditurū in quo quidem ppria est diffi
 nitio distributiua uirtutis? Hic uetera exē
 pla requiro. An unus dies (quo latro con
 fessus est saluatorem suum damnatum in
 cruce) & **Moyſi** & **Helia** & multorū sancti
 ſimorum hominum æquabitur totis æta
 tibus (cum ille una hora peccata gemuerit:
 horum poenitentia per omne uitæ spatiū
 nullū finē gemitibus fecerit? Veteres illos
 patriarchas: pphetas: apostolos: martires:
 anachoritas: mōachosq; i qbus mihi uideē
 fuisse specimē totius ſcītatis / icōcussa q; ai
 ppetuitas: ac p fide diuturna laborū ppeſ
 ſio.) Nō anteponemus iunioribus uita exi
 guis tēpīs fūctis / aut paruulis uno momēto
 ab Herode necatis / q̄q̄ etiā oēs laborassēt
 eodē tenore & p an forma uirtutis? Atq; (ut
 etiā gētiliū exēpla cōſectet.) Nō ne legimus

+
 Deuotio

Lat^o bono. Luc. 23.

moyses
 helias
 et c.

a. ex.

a. ex. gentiū.

Dentarius

L. Sicinium Dētarum (qui tribunus plebis centies uices preliatus: cicatrices quinque & quadraginta aduerso corpore pro Romana excepit: nullas uero unquam auerso. Donatum coronis aureis: argenteis: muralibus: obsidionalibus: ciuicis: pluries atque saepissime Torquibus: armillis: hastis: phaleris: & huiusmodi insignibus militaribus pene innumerus? Sed & phisico aere ditatus? Egisse praeterea cum imperatoribus suis triumphos plurimos? Et Bruto liberatori patriae: & fundatori libertatis dicatam in urbe statuam atque illud inscriptum: Vtinam uiueres Brute? At uero Oratius Codes & Q. Mutius Scaevola: quorum alter suo periculo patriam manifesto exitio liberauit: cum obiectu corporis aditum pontis irruentibus hostibus interclusit: donec a tergo pontem abruptum esse fragor insonuit. Alter ante conspectum Por-

Brutus

Oratius co.
Q. Mutius

senae Regis dexteram sibi torreti sine gemitu pertulit: Romanum esse dicens: & agere posse & pati. Et reliqui imperatores fortissimi: (quorum uirtus eximia diu fuerat domi/militariaque cognita) non ne celebriores extiterunt: & honoribus longe maioribus habiti: quam reliqui ciues Romani: etiam optimi & honestissimi

uiri: q̄ nullas res tales gesserunt/ tamq̄ præ
 claras. Hic sane Paulū nostrū audiamus: i
 cuius adhuc mortale pectus uentis archa
 norum summi dei e celo defluxit. Alia est
 (iquit) claritas solis: Alia claritas lunæ: Alia
 est claritas stellarum: Et stella differt a stel
 la i claritate. Sic erit resurrectio mortuorū.
 Quo uero alio s̄su (nisi q̄ celestis illa bea
 titudo diuersis ^{diuersis gradibus} secernitur gradibus:) illud
 euāgelicum legimus. In domo patris mei
 māiones multæ sunt. Siue quod alio loco
 de ueris præconibus dicit̄. Qui fecerit &
 docuerit: hic magnus uocabit̄ i regno ca
 lorū. Atq̄ illud etiā Danielis. Qui autem
 docti fuerint: fulgebunt quasi splendor fir
 mamēti: & (qui multos ad iustitiam erudie
 rint:) erunt tanq̄ stellæ in p̄petuas æternita
 tes. Satis etiā quadrare huic loco Aristote
 lis sententia mihi uideē: qua censet: aduer
 santia sibi/ atq̄ cōtraria/ una ratione depre
 hendi: & utrorūq̄ eandem esse disciplinā:
 ex quo fit/ ut cum apud demonas damna
 tis/ uel purgatorio loco expiandis/ ex qua
 litate facinorum uaria/ atq̄ multiformia pe
 narum genera præscripta esse dicamus: ita
 contra: & superum premia distinguamus.

Paulus

1. Cor. 19.

Euāgelium Job. 12.

5. 4.

Daniel. 12.

Aristoteles. 6. Top

9.
 tempo e unid oppo cor
 sine altero
 oppo cadē disti. et
 na

Cor.

Cor.

h i



Thomas
Aquinas

Sed ne quid amplius animum tibi ancipi-
tem faciat: ut placet Aquinati nostro / uiro
quidē summo ingenio / atq; sanctissimo / arbi-
tror esse dicēdū (cū de beatitudine capiūda
loquimur: si eā intelligi uolumus: nō ut in
nobis recepta est: sed ut i se ipsa cōsistat ac
uiget: quę quidē deus est: & rationalis ge-
neris ultimus finis! tum certe (ut ipse pba-
bas) eā ipsam eque ab omībus capi. Hic de
natiū illum diurnū singulis numerari. Hic
extremā suam metā atq; limitē omnes attri-
gisse. Hic immortalis prēmii / ac supremi gau-
dii / boniq; ultimi: (in quo desideria cōquie-
scant) omnes cōpores esse. Sin autē ipsa bea-
ta uita nos spectat: & eam dūtaxat (quę ad
modū i nobis futura ē) meditemur: æqua
in oībus / atq; simillima nequaquā dicenda ē:
sed ex meritis termināda: ut deū uideat al-
ter altero clarius: ardentius amet: strictius
cōplectat: eoq; suauius & fruat: & delecte-
tur: modumq; uidendi Solis imitari uidea-
mur: in quē quisq; nō æque ualet itendere:
sed ex oculi puritate. Et cū hoc simul / oēs
tamen sunt beatitudinis pleni: menteq; frā-
quilla: quod ut theologi probent: similitu-

1. bta
2. qsi dicitur
3. qsi dicitur
4. qsi dicitur
5. qsi dicitur
6. qsi dicitur
7. qsi dicitur
8. qsi dicitur
9. qsi dicitur
10. qsi dicitur
11. qsi dicitur
12. qsi dicitur
13. qsi dicitur
14. qsi dicitur
15. qsi dicitur
16. qsi dicitur
17. qsi dicitur
18. qsi dicitur
19. qsi dicitur
20. qsi dicitur
21. qsi dicitur
22. qsi dicitur
23. qsi dicitur
24. qsi dicitur
25. qsi dicitur
26. qsi dicitur
27. qsi dicitur
28. qsi dicitur
29. qsi dicitur
30. qsi dicitur
31. qsi dicitur
32. qsi dicitur
33. qsi dicitur
34. qsi dicitur
35. qsi dicitur
36. qsi dicitur
37. qsi dicitur
38. qsi dicitur
39. qsi dicitur
40. qsi dicitur
41. qsi dicitur
42. qsi dicitur
43. qsi dicitur
44. qsi dicitur
45. qsi dicitur
46. qsi dicitur
47. qsi dicitur
48. qsi dicitur
49. qsi dicitur
50. qsi dicitur

est beati in se
2. qsi dicitur
3. qsi dicitur
4. qsi dicitur
5. qsi dicitur
6. qsi dicitur
7. qsi dicitur
8. qsi dicitur
9. qsi dicitur
10. qsi dicitur
11. qsi dicitur
12. qsi dicitur
13. qsi dicitur
14. qsi dicitur
15. qsi dicitur
16. qsi dicitur
17. qsi dicitur
18. qsi dicitur
19. qsi dicitur
20. qsi dicitur
21. qsi dicitur
22. qsi dicitur
23. qsi dicitur
24. qsi dicitur
25. qsi dicitur
26. qsi dicitur
27. qsi dicitur
28. qsi dicitur
29. qsi dicitur
30. qsi dicitur
31. qsi dicitur
32. qsi dicitur
33. qsi dicitur
34. qsi dicitur
35. qsi dicitur
36. qsi dicitur
37. qsi dicitur
38. qsi dicitur
39. qsi dicitur
40. qsi dicitur
41. qsi dicitur
42. qsi dicitur
43. qsi dicitur
44. qsi dicitur
45. qsi dicitur
46. qsi dicitur
47. qsi dicitur
48. qsi dicitur
49. qsi dicitur
50. qsi dicitur

ut
in nob est
futura

2. qsi dicitur
3. qsi dicitur
4. qsi dicitur
5. qsi dicitur
6. qsi dicitur
7. qsi dicitur
8. qsi dicitur
9. qsi dicitur
10. qsi dicitur
11. qsi dicitur
12. qsi dicitur
13. qsi dicitur
14. qsi dicitur
15. qsi dicitur
16. qsi dicitur
17. qsi dicitur
18. qsi dicitur
19. qsi dicitur
20. qsi dicitur
21. qsi dicitur
22. qsi dicitur
23. qsi dicitur
24. qsi dicitur
25. qsi dicitur
26. qsi dicitur
27. qsi dicitur
28. qsi dicitur
29. qsi dicitur
30. qsi dicitur
31. qsi dicitur
32. qsi dicitur
33. qsi dicitur
34. qsi dicitur
35. qsi dicitur
36. qsi dicitur
37. qsi dicitur
38. qsi dicitur
39. qsi dicitur
40. qsi dicitur
41. qsi dicitur
42. qsi dicitur
43. qsi dicitur
44. qsi dicitur
45. qsi dicitur
46. qsi dicitur
47. qsi dicitur
48. qsi dicitur
49. qsi dicitur
50. qsi dicitur

dines induxerunt. Quærentes nū dici de-
 beat uas exiguū tam plenū atq; igens cū
 est utrunq; confertū: plus ne liquoris affec-
 ter sciphus cum plenus sit: q̄ inundās am-
phora. Aut sane cū diuerfos uiderimus ho-
 mines: alios quidē magni corporis: alios
 exigui: mediocri nō nullos: eos tamē oīs
 itidē purpuratos: consimiliq; ornatu cōpo-
 sitos: non dicemus exiguos illos: ita splen-
 dide amicti: & tam elegāti corporis cultu
 incedere: q̄ ceteros illos: uel maiores se: uel
 supra se mediocres? An nō erit quisq; suo
 amictu suoq; splendore æque contentus?
SER. Deus bone p̄ q̄ diluade hoc dubiū
 mihi aperuisti. Sed p̄ge (si placet) ordine cer-
 to explicare: quæ nā (quam doces) est ista
 uisio? Aut quomō uideri deus potest: qui
 inuisibilis omnino ē: natura simplicissimus:
 : compositione uacans: materia: atq; colore:
MA. Cū. n. uisionē nominamus: nō eā dici-
 mus: qua simulacra quēdā ac species eorū
 (quæ uideri queūt) cernimus: quæq; uidēdi
 facultatē ex oculis: uisq; cōiūctā ac cōtinua-
 tā uel Solis: uel alterius generis claritatem
 postulat. Quomō. n. iam beatitudinē cōse-
 cutos diceremus sanctorum animos: qui

Ex m. duby vasis. aoz
 . alius exiguus
 . aliu do mges. B utq.

ad ex m. diuisis hoibz t

De. d. 7. de uisione d
 12. quō c nob
 et et

sec p. 7. de uisione.

†
9
Modus ui
dendi dei

David
ps. 34.

Quid ipor
tat fruitio

• uidebim
• amabim
• et tenebim

exuti corporibus/multis iā seculis in cælū
ascenderunt: si nullā sine oculis beatitudi
nem cernerent. Est quidem preter corporis
organa/animis hominū uis quædā attribu
ta diuinitus: & uigor nescio quis admira
bilis: supraq; naturæ leges/sēpiternæ illius
sublimitatis dei/omniūq; (quæ cælo cōtinē
tur) capax. cuius ī archanis scripturarum ē
multiplex mentio: Sed nulla eo David ua
ricinio clarior. In lumine tuo uidebimus lu
men. Huius. n. luminis claritate/sāctorum
mētes corporali etiā (ut diximus) exutæ na
tura/gloriosam sūmi dei maiestatem ituen
tur: simulq; & apprehendūt: & colunt. Ex
quo triplex ē illa premiorum distinctio: in
qua tres animi dotes theologi ponunt. &
eas quidem ^{1.} cognitionem: ^{2.} dilectionē: atq;
^{3.} inhæsiōē appellant. Vt. n. fruamur aliqua
re (si qua tamen preter deū/ fruendum est):
& illam ^{1.} itelligere utiq; necesse ē: & itellectā
^{2.} amare: amata ^{3.} gaudere: & gaudium deniq;
ipsum sempiterno ^{4.} possidere. Nō beant in
cognita: neq; quæ uel ^{2.} colui uel ^{3.} possideri cū
gaudio nequeunt. ^{1.} Itelligere & nosse: op
tate & ^{2.} diligere: ^{3.} habere & ^{4.} tenere id omnino
oportet: quo quis beatus sit: aut dici pos

sit: quo in re p̄cognita mens ipsa delecta
 ra conquiescat. SERA. Perpulchre de his
 atq; etiam acute. Sed amabo (nō p̄ficiū plu
 ribus/aur porionibus dotibus aius? MA.
 Beatitudinem animi ī tria illa genera: quæ
 modo p̄strinximus p̄fecte/ consumareq; di
 stinguī ueteribus placet: nec plura capita
 generaliter dari. SER. Putabam̄ quemad
 modū uaria & infinita pene hac in uita uo
 luptas est: quæ capiū ex aspectu rerū: quæ
 sunt ī hoc pulcherrimo mundi ope: uel na
 tura/ uel arte delectabiles: ita multo uerio
 rem/ multoq; numerosi orē illā esse: quam ī
 empyreo illo cælo capemus. MA. Id te ne
 dum putare/ sed omnino credere/ imoq; cō
 fidere uolo atq; iubeo. SER. Sed p̄fecto
 quid est q̄ nisi trinā facis distributionē: &
 plura uis me credere? MAT. Pluribus de
 causis triplicē illā diuidimus. Nam (cū præ
 fertim tria sint illa genera uirtutū (quæ nos
 ad parentē nostrū deū excitāt: & ī cælum
 uehunt) fides: spes: cāritas: uir (quod uiuen
 tes fide credidimus) in sempiternam illam
 gloriam translati aperte uideamus: quod
sperauimus/ secure teneamus: quod exarsi
mus/ suauissime amplexemur) perfectionē

1^a alia. Q^o.

. 50.

9^o q.

Quare tres
rātū aī do
res

ipsam gaudiorū hac sumus trinitate com-
 plexi. Simul uero quoniam in nobis tres
 itidem anime partes esse compertum est: &
 illarum quidem aliam intellectum dici: Aliā
uolūtatem: Memoriam tertiam. Intellectū
 arcem esse sapientiæ: consilii: cogitationis:
 & huiusmodi reliquorum. Volūtatem esse
 recti experendi: ac inhonesti fugiēdi: amo-
 ris: religionis: pietatis: & similium causam.
Memoriam uero possessorem quēdā adep-
 torum esse: inuentorumq; thesaurum. Pro-
 inde uisionem intellectui rite cōgruere: uo-
luntati amorem: Apprehensionem memo-
rie iudicauimus. Potest præterea ad diuinā
 trinitatis personas numerus iste referri. Ut
 ex his comprehensio spectet omnipoten-
 tiam genitoris dei. Cognitio geniti sapien-
 tiam. Dilectio sancti spiritus beneficentiā.
 Et quanq̄ omnis beatitudo animi his tri-
 bus colligi solet: caue tamen arbitrere illā
 non esse multo maiorem ac cumulatiore:
 q̄ dici possit a nobis: cum siquidem in sin-
 gulo horum trium que diximus: tā uaria:
 tam multiplex: tam excellens: & eximia uo-
 luptas sit: ut nemo extiterit unquam siue
 Arithmeticus: siue Geometricus: siue Ora-

tres. p. voluntas
 memoria
 p. 1.
 p. 2.
 p. 3.

p. 1.
 p. 2.
 p. 3.
 p. 4.
 p. 5.

tor: siue etiam Philosophus: qui suis ad
 auctis numeris/arte/ac simetria oratiōis cō-
 pia: ingenio: studio: summaq; doctrina/il-
 lam potuerit non dicam usquequaq; com-
 plecti: sed uel certe animo ac cogitatione
 parumper attingere. Muta est enim uel cer-
 re exilis/ & sicca/ omnis facundia mortalis
 ingenii: neq; ulli a seculis omnibus: uel exer-
 citatio uel natura tantam peperit dicendi
 uim/ aut flumē ingenii: ut in iis suscipiēdis/
 exornādīsq; nō uisus sit oīo infantissimus.
 • Nō capit rē tantā fragilis & imbecilla mor-
 talitas. Speculator maiestatis (inquit: Sapiēs)
opprimeſ a gloria. Et Paulus ipse e tertio
 celo restitutus ī terrā. Vidi inq; nescio ī cor-
pore/ an extra corpus quæ nō licet hōi loq.
 • Nulla ē. n. hoīs sapiētia: si p se ad notionē
 diuinorū/ scientiāq; nitat: Deō. n. soli maie-
 stas eius nota ē. Quare omittēda ē præsēs
 īq; sitio: ī quā quo magis aīum/ intētionēq;
 cōueteris: eo magis fies impitior: & his si-
 millimus: q̄ lumina p̄tinacius figūt ī aduer-
 sos solis radios/ aut celi sydera/ & oceanī
 guttas enumerare cōtēdūt. Quid. n. aliud
 ē ista (ut sūt) penetrare: qd porro ipsa eadē
 memoria continere: nisi quod fieri minime

Salomon p̄u. 29
 Paulus
 2^e. Cor. 12.

Et admodū

potest: infinitum comprehendere: & quasi
Deum euestigio subsequi? Nempe hic ubi
habitamus: cum sumus in domo: quid in
foro: aut uicina in ciuitate agatur: ignora-
mus: post terga nihil uidemus. Mens se ip-
sam non intelligit: Se ipsum neque animus
uidet. Sed neque oculus se ipsum inspicit:
qui cernit cetera omnia. Quid ergo tam mi-
rum: si excelsa haec diuina / & sempiterna
non capit / seclusa atque abdita? Augustinum
nostrum libenter hic audio / caelestia dicere
neque fide capi: neque spe attingi: neque caritate
comprehendi. Excedere uero desideria ac uo-
ta sanctorum: acquiri posse: estimari non
posse. Vitamque beatam duobus necessitate
constare: ut omnia bona / etiam quanta co-
gitari nequeunt / habeat: malis uero omni-
bus uacet. Sed quanquam ista non uides: ut
Deum ipsum certe non uides: ea tamen po-
teris ex inferioribus his / & adiacentibus re-
bus animo suspicari. Quem ordinem doc-
toribus sacris / atque prophetis seruare mos
est: quando obuoluti terrena adhuc corpo-
ris mole / libero sensu ueritatem percipere ne-
queunt. Tu igitur paululum pulcherrimam
hanc orbis machinam aspicias Seraphim:

Augustinus

Ex creatura
cognoscen-
dus deus

& caeleste illud lumen / splendidissimumq;
 candorem / quem solem appellamus: & sy
 dera: ac stellas / ex ipso sempiterno solis ful
 gore micantes / radiisq; accētas: quæ globo
 se / & / rotūdae / ac diuinis (ut Cicero putat)
 animatę mentibus / celeritate mirabili circu
 los suos / orbēsq; conficiūt. Lunam quoq;
 in infimo orbe: quę cuncta (quę infra se cor
 ruptibilia & caduca sunt) alternat / atq; ciet:
 prater animos hominum / liberos Dei mu
nere mortalibus datos, Deinde speciem ter
 rae eminentē ex aquis / mundi centro equis
 ponderibus positam. Qua facie quidem
 sit: q̄ diuersis oris distincta. Quanta in illa
 frugum uarietas. Quot fluminum capita
 fluentia / ac refluentia perpetuis uicibus.
 Quot animātia ad hominis usum / uel mū
 di uniuersi pulchritudinem. Deniq; quan
 ta pretiosorum lapidum / gēmarum / metal
 lorumq; diuersitas: Quid tandem huma
 num ingenium / atq; illa solertia diuinitus
 hominum generi innata: ex qua tot inuen
 ta: rot artes: rot studia: rot disciplinae? Hęc
 igitur & alia innumerabilia cum cernimus:
 possumus ne dubitare: qn his caelestia illa

Cicero in de Sono Be

Regū diuūq; h. ac

h. No

Ar. a
mior ad
mag.

o

¶ sint multo potiora atq; maiora? Nunc uero
cum ista fragilia hominiq; substrata stupē
tes intuemur: qualem debemus cogitare re
gionem illam celestem: que non constat ul
lis seminibus / corruptisq; naturis? Qualem
inquam illam regiam! si hæc casula / & terre
stre domiciliū tam multa rerū uarietate / &
specie fulget? Si enim in mortalium usum /
& ne tantum optimorum: uerum etiam im
proborum / atq; malorum / deus ipse mun
di parens tam claram lucem / & cætera alia /
(quæ diximus) multoq; plura pduxit: qd
uero luminis: qd claritatis: qd gloriæ: qd
deliciarum deniq; ac pulchritudinis apud
ipsum ī regno sanctorum esse arbitremur?
¶ Atqui omia hæc terræ bona (quæ uel utilia
uel speciosa / uel admirabilia uidentur ho
minibus: proculdubio sic longe absunt a
comparatione cælestium: ut quam summā
nos sapientiam dicimus) stultitia: Quā bo
nam ualitudinem: mors: Quas immensas
corporis uires: infirmitas. Quas cumula
tas opes: paupertas. Quod toto orbe au
gustum imperium: carcer. Quē postremo
cantum) lucrus iustius dici posse uideatur.
¶ Proh deus immortalis / ubi nā altius lumē in

3
 genii/ atq; hominis ratio attolli potest: q̄
 q̄ deum ipsum/ & luminis eius claritatem/
 ac plenitudinē uideat. Quod efficit/ ut cæ
 tera omnia in sua origine/ ac proprio fon
 te uideantur. Aut memoria quo nam pacto
 fecundior esse potest/ atq; felicior/ q̄ q̄ infi
 nitum teneat: fiatq; æternitatis capax! Sed
 ne etiam uoluntatem ipsam: (quæ sedes
 amoris est: & sanctissime caritatis) ulla ratio
 ne beatiore possumus cogitare: q̄ q̄ i illius
 cælestis regni pace trāquilla & imota ppe
 tuo conquiescat. Cuius quidē pacis spon
 sor Spiritus sanctus Isaia uaticinio nō in sua
 ui sic ait: Sedebit populus meus in pulchri
 tudine pacis/ & i tabernaculis fiducię habi
 tabit cōfidēter. O beata & admirabilis ui
 sio: que iter cælestes illas delicias nūc huc:
 nūc illuc alacer præuolat/ atq; uaga: & fir
 mo tamē/ mirabiliq; ituitu potētissimi/ ac sū
 mi Dei maiestati: q̄ tū illa pōt/ cōtēplā: de
 gustans diuinam illam/ æternamq; sapien
 tiam: & archana aperta cōspiciens: cui ape
 ritur liber: quem Iohannes in Apocalyp
 si clausum tenet septem signaculis: quem
 non est fas inspicere nisi ab eo: cui Christus
 Deus/ Dei uerbum/ & sapientia legendum

Isaias

Exclamā. Cōtēplā

Iohānes i Apoc. 9



Iohānes
apoc. 19.
Isaias
ysa. 12.

aperuerit. O flagrans caritas: & igne diuino
succensa: ac deo suo perpetuo nexu fruitu
ra. O memorię nostrę iucunda felicitas: &
eiusdem felix æternitas. O uita uitalis: &
permanens gloria: ac sine fine triumphus.
O agni honorabiles nuptiæ: & sanctorum
animorum solenne conuiuium: de quo il
lud licet intelligi: quod i Apocalypsi Iohā
nes iterum inquit. Beati qui uocati sūt ad
cenam nuptiarum agni. Atq; illud Isaiæ.
In die illa haurietis aquas i gaudio de fon
tibus saluatoris. Cæteraq; innumerabilia &
maxima: quæ prisci cecinere uates: ex qui
bus etiam multa hoc loco narrare possum:
si te auctōrum multitudo delectat. SER.
Satis quidem (quę dixisti de his animi do
ribus) omnium pphetarum carmina certa
esse restant: quæ cum antehac legerem: ob
scura mihi aliquanto uidebantur: sed iam
pua reddidisti. Quare (nisi qd magnificē
tius memineris) id modo laudo: ut ad cor
pora trāseat oratio. MA. Magnificētius ha
beo nihil: nisi forte (quæ in hac cā argutius
ac cauillosius quærī solent) electa magnifi
caq; dixerimus: a quo genere disputatiōis

1. ita clara
ut p ca
uad ad via
x^m resid et

Antipo



cauilliosa seu
verbosa q¹ p² d² s² ca² q²ā man²s strepitu² 2² d² studiose d² d² q² p² p²
Ludg d² circulator² exercitatio vana cōtemptio

109

longe abesse nostra solet oratio; aut sicubi
eum morem secuti sumus: id sane fecimus
cum acuendi ingenii: tū ueri iquirendi gra
tia. Vbi uero ipsa cauillatio uerbosa nihil
(nisi inane) strepit: hāc equidem (quali pueri-
lem ludum / & circulatorū exercitationē) stu-
diose semp̄ declinauimus, SER. Probe sen-
tis. Sed anteq̄ de ipsa felicitate / (quæ corpo-
ra manet) dicañ: studeo ex te scire: quomō
ea ipsa corpora in fine seculorum ex cineri-
bus ad eternitatem uitæ reparari queāt: pre-
sertim / cū natura repugnet open; MA. Sa-
pienter requiris. Vides. n. rem istam hæresi-
bus abundare: quas (si uis) more diligentis.
agricolę primū extirpabimus: deide quasi
agro bene culto dumis / uepribusq; purga-
ro / semen illud (quod est i nostra hac orto-
doxa / sanctissimaq; religione p̄batum) spar-
gemus ac seminabimus: ut suis neruis ac ui-
ribus uideañ ueritas sustentari, SER. Nihil
aptius / q̄ ut falsa refutes: probes aut certa:
in quo sane tota dicendi uis / & disputādi
ratio uersañ. Quare te hoc ordine dicētem
audire percipio, MA. De cōiunctione cor-
porum mortuorum ad animos ab theolo-
gis ipsis diu / multūq; agitata res ē: & mul-

nō hic.

De Resurrectione
mortuorum corporum

dubi rō.

Sō.

1.

2.

ct. p. art. l.

Bestialis
opinio

Aristippus
Sardanapa
lus No.
Epigrāma

Saducei

ad p^m
Lactātius
facere

tis dispersa uoluminibus: ut hanc partem
prosequi nō satis facile sit. Sed quoniā de hac
re etiā inter philosophos nō parua dissen-
sio fuit: omittēdi mihi illi haud esse uiden-
tur: quā & istud non exigui operis sit: quo-
niam eorū assertiones quasi somnia ac de-
liramenta a nobis refellendæ erunt. Ab his
igitur incipiamus philosophis: qui extinctis
cadaueribus nullū omnino ad uitā reditū
dari posse existimant: finem uitę beatę po-
nentes sola corporis uoluptate constare: si-
mulq; aīum p mortē extinguī cū corpore.
Cuius quidem stoliditatis presertim inter
philosophos certus auctor est Aristippus.
Inter Reges Sardanapalus: q̄ monēs (ut scri-
bit Cicero) sepulchrum sibi ornari hoc epi-
grāmate iussit. Hęc habeo quę edi: quęq;
exsatura libido hausit: at illa iacent multa
& præclara relicta. Horū quoq; simillimos
Saduceos fuisse: auctor est fōs ille sacer ue-
ritatis euāgeliū; q̄bus oībus respōdere: ita
ociosum puto: ac si belluis respōdeamus.
Aristippo (inq̄ Firmianus noster) ne respō-
dendū quidē duco: quē in corporis uolup-
tates ruentem: nihilq; aliud q̄ uentri ac Ve-
neri seruientem: nulli dubium est hominē

non fuisse. Sic. n. mixit ut iter eū nihil pecu-
demq; distaret: nisi unum q; loquebatur.

ad 2^m.

De signibus uero Sardnapali titulis qd
aliud (inquit Aristoteles) in bouis non i Re

Aristoteles

gis sepulchro iscriberes? Satis quoq; supe-
rioribus disputationibus declarauit (ut opi-

nor) animum non esse solubilem: atq; idcir-
co nullis fortunæ/aut corporis bonis/illius

animi humani.

beatitudinem contineri. Sed quicquid ab
eo (ut summum bonum) expeditur i uno ac

†

uero deo oportere constitui. Quod cum
ita sit: quis est a deo demens: qui tandē fu-

turam uitam hominum generi deneger: si
non se pecudem (q̄ hominem) mauult? Por-

Porphirii

phirius uero: ut beatus animus sit: (quem
perpetuum ac incorruptibilem esse fatetur)

opinio

exuendum se se omni corpore censer: qua-
si uetere indumento ac sordido: quod ali-

†

ter aspicere omnino nequeat: q̄ molestissi-
mam sarcinam: quam semel cum abiecerit

†

atq; fugerit: gaudeat: tanquā ex custodiis
quibusdam liberatus: quas amplius subi-

turus sit nunquam. Isq; philosophus/atq;
eum postea secuti (ut hoc defenderent) ro-

tam hominis rationem argumentati sunt
sola animi natura constare: qui corpore

^{1. sic 1. sic}
uteretur perinde ac seruo malo: & ueluti
lapicida scalpro ac maleo. Corpora i super
oia a malo principio & complexione rixan-
te esse statuentes. Spirituales uero substan-
tias ab optimo sibiq; consentiente. Sed hi
mibi non se satis / finesq; suos cognouisse ui-
dent: cum animi inuicem / corporisq; deside-
ria apte declarent: praesertim in morte aegre
diuelli ab altero alterum: praeterq; naturam id
esse: ut cum anima ipsa sit forma: primusq;
corporis actus: suo proprio ac singulari sem-
per munere careat. Quod mihi sane non mi-
nus absurdum dictu uideat: quam absurdum esset
humanam speciem una cum fine mundi fundi-
tus euertere atq; extingui: cum animus sine
corpore certe homo non sit: sed tantum ho-
minis pars. Sed quonia paulo post latius
hoc nobis erit fortasse declarandum: ad Py-
thagoram nostra se uertat oratio: qui sane tam
pueriliter atq; incite aberrauit quam magna fuit
illius philosophi pro id temporis fama / atq;
opinio. Animos hominum dixit permanere
post mortem: & prioribus exuti: mox se ite-
rum nouis insinuare corporibus / uicibusq;
perpetuis tum hominum / tum uolucrum / tum ua-
ri generis animantium species subire: & earum

Antiphona

Confutatio

Pythagore
opinio

corporibus cohiberi. Idq; ita placitū Diis
uel in meritum: uel in penam uitæ prioris.

• Carnibusq; nullo pacto esse uescēdum: ne
forte parentes / carosq; suos epulari foede
cōtingeret. Vnde Nasonis sūt illa carmina
¶ Parcite mortales dapibus temerare nefādis
Corpora. sunt fruges: sūt deducētia ramos
Pondere poma suo: tumideq; in uiribus uua:
Sūt herbæ dulces: sūt quæ mitescere flāma
Mollinq; queāt: nec uobis lacteus humor
Eripiūt: nec mella thimi redolentia flore:
Prodiga diuitias: alimētaq; miria tellus
Suggerit: atq; epulas sine cede & sāguie prēbet
Carne feræ sedāt ieiunia. nec tamen oēs
Quippe equus & pecudes armētaq; gramie uiuūt.
At quibus ingeniū est imāsuētūq; ferumq;
Armenia tygres: iracūdiq; leones
Cūq; lupis urfi dapibus cū sāguine gaudent.
Heu q̄tum scelus est in uiscere uiscera cōdi
Cōgestoq; auidū pinguescere corpore corpus.
Alteriusq; animātē animātis uiuere lero,
¶ Se quoq; Euphorbum anteq̄ Pythagoram
extitisse dicebat. Vnde post illa quæ de ab-
stinētia carniū præcepta dedit: de se tan-
dem apud eundē poetā sic inquit.

¶ Ipse ego nā memini troiani tēpore belli

Quid
Naso.

Ouidii car-
mina
De
Bucphalo
Alexan
De equo
munda

... i i

Panthoïdes euphorbus crā: cui pectore quōdā
Hæsit ī aduerso grauis hasta minoris arida. †

150 lib. in O

De
Bucephalo
Alexādrī

De equo
mirabili

† SER. Quo. n. comento rem (ut crederet) in-
duxit? MA. Ex belluis arbitror: in quibus
aliquid simile humanis ingeniis inesse cō-
spiceret: quale in Bucephalo equo Alexan-
dri magni fuisse legimus: de quo illud ma-
xime iudiciū sensus humani memoratum
est: ut quotiēs bellum ineundum esset: præ-
ter Regem/ sibi unq̄ insedisſe passus sit ne-
minem. Qualem etiā his superioribus annis
equum præstigiātū prodigiosus quidam
Nebulo apud illustrem Borſiū Mutinæ du-
cem ferebat̄ habuisse: in quo illud esset præ-
fertim admirandū: q̄ sermonem ac nutum
Nebulōis quasi rationis capax/ sic accipie-
bat: ut non equo: sed puero uideret̄ iun-
gi. Credo tū cum suaderet ista Pythagoras
equum istū traxisset ī schola/ atq; dixisset.
En huc mēs humana descēdit. En ingeniū
obsequērisſimi hōis. Idē quoq; fortasse do-
cuisset de picca: accipitre: simia: cane: care-
tisq; huiusmōi solertioribus muris. Sed res
adeo ridicula est/ ac puerilis: ut irrideri po-
tius/ & exhibitari debeat/ q̄ refelli. Quis. n.
ē adeo rudis/ & mētis īop̄s: q̄ cū uideat hoc
penitus negasse naturā: ut bouis aīa se se ī

non daret
q̄ q̄da

113
leonis corpus imittat: aut in lupum pecudis fetus:
non multo propius septernas hominum
mentes ac rationales animas modo in equo: modo in lepore:
modo in uerme neget posse redire: cum iter se
bruta similitudinem quadam habere: sibi quoque in
plerisque conuenire uideamus. Ab illis uero
hominem infinitum omnino distare. Sed audi qualis
ubertas illa caelestis in genio Plato reditu animo
rum ad corpora ponat: quodque ille phorum splendor
cum caeteris in eptre deliret. Disseruit ille se
piternos ante omnem creaturam esse animos hominum
eosque ex primis corporibus reditu ad alia
humana corpora cupere. Itaque reuerti denuo
ad uteros matrum: perque nouos partus hanc
uiam intrare: Vnde Maronis illud ad nos
deinde manauit.

Platonis
opinio

Virgilius
O pater an ne aliquis ad caelum hic ire putandum est
Sublimis animas: iterumque ad tarda reuerti
Corpora: quae lucis miseris tanta cupido
Et ad firmam hanc complendam sententiam argu-
mentum inducebat ex pueris: in quibus diuersa so-
lertia: & multiplex uigor ingenii, pernitaeque ad
artes & disciplinas capescendas appetere: ut
non tantum primum haurire illas: sed reminisci ui-
derent: ex quo illud esset: ut alii militum: alii to-
ge: alii physicis: alii oratione ab ipsis ungui-
culis esset magis idonei: & breuiter facilius

i ii

Cōfutatio.

De Corpore

Bartholomaeus

Alexander

Platonius

omnino

De Corpore

Bartholomaeus

Virgilius

Aristoteles

De Anima

P. Taranta

lius 1. e. smay

comento.

quisq; id recognosceret: quod i habito an
rea corpore pegisset. Sed utruq; & humana
ratio & litterae sanctae omnino falsum esse
declarant: ut. s. aeternus animus sit: & ex
aliis corporibus ad alia trāseat. Nemo est
enim si nō penitus a ratioe discesserit: qui
quidem nō unū esse rerū oīum principiū i
telligat: unūq; opificem: naturā unam praē
potentē & optimā: atq; sapientissimā: quae
& condidit omnia: & praeter quā esse pos
sit nihil aeternū. Simulq; iam satis ex fide
cognoscimus eodem tempore momēto:
(quod dicerēt dialectici instans) creatū ani
mum in rudes artus illabi: & mox prepara
ta corpuscula naturę solertia agitare in ute
ris matrum. Reuolui uero animos iterū ex
aliis corporibus i alia: quod satis signi esse
dicebat recordationē ante factorum/absur
dum esse: q̄ aptissime certe declarat Aristo
teles eius auditor. humanū (inquiēs) animū
a sui primordio esse quasi tabellā abrafam
omni nota: & impressione uacantē: in qua
paulatim inscribañ rerū scientia recepta per
senfus. Extiterē etiam nō nulli quos P. Ta
rantasius noster i quarto sententiarū com
mētario refert dicentes animos reuersuros

ad corpora: & illa quidē eadem ipsa nume-
 ro quæ seposuissēt: sed montura iterū post
 magnum annū/ qui triginta sex milibus an-
 nis cōplexus esset: tūc quoq; rediturę oēs
 cæli partes/ corporaq; sublimia ī id loci sta-
 tusq; ubi a p̄cipio cōdita sunt: īferioraq;
 oīa & adiacentia generabilia ac corruptibi-
 lia huius successione felicissima tēporis re-
 formanda. Nec multo secus sensit Lactan-
 tius noster: lac certe dulcissimū eloquētię:
 & flos redolentissimus ecclesiastici germi-
 nis: qui septimo libro eximii sui operis p̄-
 sæcula sex annorū sex milia mundū ī hoc
 suo statu: in quo nūc est dixit esse mansu-
 rum: & ī fine sexti millesimi anni mortuis
 oībus euigilatis: pactoq; iudicio tū auferē-
 dam oēm nequitia atq; libidinē a mētibus
 hominū: atq; ita p̄ sūmam pacē & tranquil-
 litatē mille annos agendos: ī quibus cū ele-
 ctis: qui suscitati erunt: & cū iis qui erunt ī
 corporibus uiui: Iesus Christus Dei filius
 uersabit. eosq; æq̄ssimo reget impio: ac ho-
 mines multitudinē infinitā generabunt: &
 erit ea soboles sãcta. Auferrent̄ præterea a
 mūdo tenebrę illę: qbus offundiē cælū. Lu-
 na claritatem solis accipiet: Sol aut̄ septies

tanto (q̄ nunc est) clarior fiet. Terra fruges
sponte generabit. Rupes mella sudabunt.
Per riuos uina decurrent! Feræ nõ se inuicẽ
petent: fietq; illa: quę poete non intelligen-

Virgilius i
bucolicis Maro suis bucolicis sparfit.

Cederet & ipse mari uector nec nautica pinus

Mutabit merces: ois feret oia tellus.

Nõ rastros patiet humus: nõ uinea falcem:

Robustis quoq; iã tauris iuga soluet arator:

Nec uarios discet mētiri lana colores:

Ipsæ fed in pratis aries iã suaue rubenti

Murice iã croceo mutabit uellera luto:

Sponte sua sandix pascentes uestiet agnos:

Ipsæ lacte domũ referent distenta capelle

Vbera: nec magnos metuēt armēta leones:

Iungent iam grīphes eqs: æuoq; sequenti

Cũ canibus timidi ueniēt ad pocula damæ

Cōfuta Sed nuge sunt hæc anilesq; fabellæ: nullo ar
gumēto: nullisq; sacrorũ uatum enūciatis
firmata: sed potius cōtrariãtia catholicis
asserionibus cōrestatibus. post iudiciũ
bonos præmia sempiterna manere: malos

Paulus oro
sius

uero poenas. Atq; etiã annos: quos inquit
ante iudiciũ mundum duraturum: & iam
præterisse uidemus: cũ (ut Paulus Orosius)

1. 1. a. p. n.
ca. 1. 1. 1.
mundi

septuagintaq; interpretes supputat: (quos
 ecclesia sequit) a cōditiōe rerū ad nos usq;
 iā anni plures (q̄ sex milia quadringenti se
 xagita) fluxerint. SER. Vnde Lactānius de
 liciaē nostræ: Vir præterea sūmo ingenio/ac
 bonitate/i hæc sōmia labiē. An nō legerat
 non esse mortaliū nosse tēpora uel momē
 ta: quę pater cælestis in sua posuit potesta
 te? Et Danieli metas & tēpora desolatiōis
 & pphanationē libaminis & sacrificii: quā
 p uisionem inspexerat scissitāti dictū fuisse:
 Vade Daniel: quoniā clausi sūt sermones
 hi usq; ad præfinitū tempus? Et i euāgelio
 scriptū. Dies at̄ domini sicut fur/ita ueniet
 noctu: Estote ergo parati diē horāq; nesciē
 tes? MA: Sibyllinis oraculis/ poeticisq; fig
 mentis (ut arbitror) tractus est ut putarit eo
 ordine ista futura. Sed eum fefellerūt enig
 mata: cui uidendū erat instar troiani æneę
 folis ne Sibyllæ carmina darent. Eum no
 bis tamen excusare potest aliquanto ratio
 temporum: in quibus ista uel non dum su
 scepta a multis/ uel nō satis explicata erāt.
 Quāplurimi etiā ac ferme oēs philosophi
 christianorū: deīde pleriq; etiā huius tēpo
 ris: qbus suo tamē uicio ueritas nō illuxit:

Lxx. itē
pretes

Alia opio

quoniam ne illucesceret/ obstiterunt dura
 & inflexibili mente/ corporū resurrectionē
 fieri posse reclamāt: quoniā id natura non
 fert: quæ de priuatione ad contrarium sibi
 habitū regressum non habet/ ueluti de cæci-
 tate ad uisum. Mors. n. (quæ omēs penitus
 corporis sensus aufert) maxima omnium
 atq; ultima uitæ totius priuatio dicēda ē:
 ex qua ad uitam corpus remeare atque nō
 possit: ac oculus luce functus sua ad pristi-
 nū uidendi sensū: Se etiā hac ratione tuc-
 tur: Si illud ipsū numero (quod iam uel ro-
 gus absumpsit: uel humus confecit: uel in
 sua tandem principia/ quæ elementa sunt
 uetustas renouauit:) resurrecturū esse dicat:
 id sane nulla alia ratione astrui poterit/ q̄
 quod idem se ipsum regeneret/ atq; resarciat:
 quod nunq̄ comptum est effecisse naturā.
 Generant̄ uero ex aliis alia: eaq; etiam spe-
 cie sororia/ ac cōsimilia: nullisq; curriculis
 cessant naturæ manus edere huiuscemodi
 partus: se ipsam uero nulla res gignit.
 SER. Insupabilia ista uident̄: & quæ illud
 nos etiam cogant confiteri: cui minime as-
 sentiamur. Neq; enim uideo quonam pac-
 to ista non dicam refelli: sed uel extenuari

Alia rō

oīgo sila

Paulus oīo

III

possint: etiam si catheruæ factorum contra
dicentium / acerrimeq; repugnantiū accel
serint, MA. Recte sentis. Nam res ita se ha
bet, Paulus apostolus (cui plus uirtū/acelo
quentiæ (q̄ ulli nostrorum) diuino cōsilio
tributum est) ut Lucas in apostolicis actiōi
bus scribit / Athenis cum prædicaret: studio
seq; audiretur: ad extremum omis suus in
hoc deductus est sermo: ut resurrectionem
mortuorū suaderet: quod philosophi / &
ii maxime (q̄ Stoycam sectam & Epicureā
tuebant) audientes extemplo imitari cōda
matū. Quid seminator iste uerborum / ac
nouorum demoniorū annūtiator nefaria
ista mentiē: & pdigiosa hæc infert auribus
nostris? Illumq; tentum ac uinctū p̄ sūmū
furorem Ariopagū duxerunt. Marcus etiā
suo euāgelio ad Iesum Saduceos uenisse il
ludendi grana refert. Tunc quos uisum ē:
qui p̄ omnibus uerba facerent: sic exortos
esse: Magister Moyses scripsit: Ut si cuius
frater mortuus fuerit: & dimiserit uxorem:
& filios non reliquerit: accipiat frater eius
uxorem ipsius: & suscitet semen fratri suo.
Septem ergo fratres erāt: & primus accepit
uxorem: & mortuus est non relicto semine

Lucas de . act.
Paulo

. 10. c.
Marcus de
Saduceis

. Mat. 10.

Lucas de
Paulo
99
Marius de
Badius

• & secundus accepit eam: & mortuus est: &
nec iste reliquit semen: & tertius similiter.
• Er acceperunt eam similiter septem: & non
reliquerunt semen. Nouissima omnium de
fūcta est mulier. In resurrectione .n. cuius
erit uxor? Quibus ille (ut scire) ita & pie re
spōdit. Erratis nesciētes scripturas: neq; uir
tutē dei. Cū a mortuis resurgēt: neq; nubēt
neq; nubēt: sed erūt similes āgelis dei. De
mortuis autem q̄ resurgant: nō legistis in
libro Moyſi quomodo dixerit illi Deus:
Ego sum Deus Abraam: Deus Isaac: Deus
Jacob. Non est Deus mortuorum: sed ui
uorum. Ex quo liquere tibi satis posse ar
bitror: resurrectionem ipsam omnino supra
uires esse: facultatēq; naturæ: & solius Dei
esse hoc munus: infinitæq; potentia: cuius
maiestati atq; imperio omnia parent. Atq;
ut ad eiusdem rei ueritatem uniuersus or
bis duce deo se se conuerteret. Voluit chri
stus tandem mysterium hoc re ipsa doce
re: ut mortuus: tertia die: idem splendidiſſi
mus resurgeret: seq; conspicuum ac tractā
dum exhiberet. Simulq; in omnem terram
uoces apostolorum: ac pphetarum illud ī
sonuerunt: nuncq; etiā quondie ecclesia in

sonat. Sed (ne deseramus icepta.) Alii quoq;
 in hac hæresi uersati sunt: ut quoniã iuxta
 Mattheum scriptum est: Spiritus quidem
promptus; caro uero infirma. Et Paulus
 ad Corinthios scribit. Caro & sanguis re-
gnũ dei non possidebũt. Idemq; ad Gala
 thas. Caro cõcupiscit aduersus spiritum: &
spiritus aduersus carnem: terrenũ corpus:
 quod sedula colluctatione uexat: ac con
 cutit spiritũ: nec illũ sinit exire/ & p̄minere:
 magis uero egregius sēp̄ & melioribus ob
 stat: indignũ habendũ omnino esse: quod
 resurgens cum uictici aĩa/ & innocenti si
 mo spũ municipatũ/triũphũq; illius cæle
 stis regni/ac sēp̄ternæ beatitudinis capiat.
 Sed res cur nõ ita sit/ quoniã facile ē osten
 dere nõ lōgĩs ābagibus cõtra hos simplices
 ac rudes hoĩes scripturaruũ testimonia supi
 ne accipiētes: & occidētē litterã pueriliter/
 & absq; sale (ut dici solet) interpretantes no
 bis erit uelicādũ. Duo hæc inesse humanis
 corporibus/aĩaduertenda sũt: natura/arq;
uiciũ: aut certe unũ tãtum/quod dicamus
 uiciatũ ĩgeniũ. Tũ.n. euigilatis corponibus
 uicia detrahent̄: manebit uero natura labi
 bus defecata prioribus: quod aliud certe ni
 hil ex testimonijs que isti iduxerũt cõclusũ

Alia opio

ost. omne

inonni

uigi

De

Co

Ar

Py

in

iri potest. Qui tamē si p̄tinacius iſteterint:
ualeāt sine corporibus: cū se se dimidios:
Opinio mil q̄ toros atq; integros malint. Possem refer
le. annorū re hoc loco mille annos: quos græcotū nō
Virgilius nulli animas ad ripā lethei fluminis agere
uoluerunt.

Donec longa dies p̄fecto tēporis orbe
Concretā exemit labem: purumq; reliquit
Aetereum sensum. Ve poeta iqt: easq; rursus lu
stratis: prius sup̄is/ ad crassiora hæc corpo
Pythagoras ra se se conuerrere. Cui opinioni Samius il
le Pythagoras cōsensisse uideē. Possē item
Aegyptii egyptiorū portētiosa deliramēta. Possem
aliorum uarias & iēptas stulticias. Sed ne
lōgiores uideamur q̄ oporteat: satius erit/
his missis in quæ iā longius sumus euecti:
p̄positā rem argumētis firmare: quæ reuin
cere neq; ipsi philosophi/ neq; pseudo fide
les ullis facile ratiōibus possint. SER. Pre
clare tu q̄dē iā quasi ueritatis iugularis ho
stibus/ nūc tua tuebere. MA. Maxime iſtuc
uelim. SER. Cōmode id poteris/ si iam ue
lis. MA. Te nescio ne assentatorē dicam: q̄
mibi tā sepe blādins: adulans: obsec̄ns. SE.
Mitte queso de me hoc suspicā: sitq; mihi
fas apud te nō ignota loq. MA. Nūc uero

an non de integro palpas? SERA. Deus
 mihi benefaxit: ut hodie cōtēptor es tui.
MA. An nō pridie? SER. Iocans ut uideo:
 nec n̄ su te p̄dis. MA. Tu uero q̄ rideas:
 iocari fortasse me dicis. Sed ne id etiā arbi-
 trere: iam serio eloquamur. Itaq; (ut quod
 polliciti sumus) impleamus. Animonū p̄petui-
 ras (quā ante satis ostēdimus) corporum re-
 surrectionem / & Thome nostro: & plerisq;
 Theologorū exigere p̄sus uideat: quoniā
 naturaliter aīus & ex sui essentia (ut illi di-
 cunt) est corporis forma: & ordine / atq; in
 stitutione diuina spectat corpus humanū
 nec alio omnino est diffinitus. Quod cū
 ita sit: p̄fecto innaturale ac uiolentū dicen-
 dum est: ut sint a se inuicem ista distincta:
 corpus & animus. Quod aut̄ huiusmodi
 est: certū ē: diuturnum esse non posse. Ne-
 cesse igit̄ est: ut animi (quoniam / sicut dixi-
 mus / p̄manentes sunt / ac sempiterni) aliquā-
 do reuoluantur ad mortua corpora: ut offi-
 cium / munusq; naturæ obeant suę. Quod
 sane cum Plato ipse uidisset: (ut auctor ē di-
 uis noster Aurelius) reditū posuit aīorum
 ad corpora: quanq̄ ab ea ueritate / (quā nos
 fide cōplectimur) lōge recesserit: ut nō per-

similibi
 quibus
 in p̄p̄o

Immortali-
 tas aīorum
 resurrectio
 nē corporū
 exigit

obuz. i.
 cōtere
 cucure
 p̄ficere
 p̄cūtare
 mori.

Plato
 Aurelius

¶ Desideriū
aīæ resurrec
tionē exi
git

Iohānes
Apo. 6.

ceperit ea ipsa corpora uiuificanda: quæ ex
tincta iam fuerint: sed alios denuo partus
censuerit subeundos. Præterea nō exiguū
argumentum est illud uitæ futuræ ex inte
gro homine: quod felices animæ ex uitæ corpo
ribus adhuc precari sibi illa non desinunt:
Cui rei probandæ non parum fidei habere
mihi uideſ uisio illa Iohānis apostoli: quā in
apocalypsi ita describit. Vidi sub altare dei
animas interfectorum propter uerbum dei &
testimonium Iesu Christi quod habebant
uoce magna clamantes: Vsq; quo domine
sanctus & uerus non iudicas & uindicas
sanguinē nostrum de his qui in terris sūt?
Et datæ sūt eis singule stole albe: & dictū
est eis: ut requiescerent adhuc modicū do
nec impleat̄ numerus conseruorū & fratru
eorum: qui interficiendi sūt sicut & illi.
Quod futurum opinamur sub id tempo
ris: quo truculentissimam persecutionem in
ecclesiam sanctā exercebit hostis nefādissi
mus Antichristus. An esset oro rāta illis ha
bundorū corporum cupido: si res ipsa fie
ri non posset? An tam accēso studio nouis
simum iudicium anhelarent: si instinctu na
turæ (quæ frustra nihil agit) nō incenderen

¶ Et nos ppz uerbu dei
testimonium Iesu & ma
ram.

¶ Plur
¶ Anhelant

tur. Aut etiam stolatis singulis illis quæsci
 te dicere: quatenus sanctorum numerus im
 pleatur: si animus corpore non indigeret
 tanquam altera sui parte prius beatitudinis per
 ciundæ necessaria. Illud etiam iam satis ite
 ligimus Deum propter se hominem condidit
 se: cetera uero omnia & que potissimum cor
 poreæ sunt hominis causa: ut illis homo præ
 esset dominareturque: ut in psalmo David aper
 te declarat: cum ait: Gloria & honore coro
 nasti eum domine: & constituisti eum super opera
 manuum tuarum: Omnia subiecisti sub pedi
 bus eius: oues: & boues: uniuersa insuper &
 pecora campi. Quod quidem etiam Oui
 dius poeta sic cecinit:

Quonia homo
 est finis cæte
 rorum oport
 tet resurgat
 David.
 p. 8.

Quæ

Et quod dominari in cetera posset.
 Natus homo in terris est. Quod si est uerissimum
 ut propterea fatendum est: homo ergo cæterorum corpo
 rum omnium finis precipuus erit: planeque & causa.
 Cum uero multa corpora sint incorrupta inuio
 labilique natura: ceu cælestia atque elementa: il
 lud consequens necessarium est: ut corpora hominum
 sempiterna sint: quæ illos orbis cælestes: ele
 mentaque possideant. Præstantiora. n. semper illa
 dicimus: quorum gratia cetera sunt: & in quæ
 reliqua (ut in fine) intendant. Sed hoc fieri quo

2º
 3º
 4º

poterit: ut humana sempiterna sint corpora: nisi resurrectionē ipsam a corruptione: & habitū a priuatione dederimus. Neq; uero quisq; obiecerit / hoc dictū esse de homine: ut creature domine: superioresq; illas ac lucidas sedes inhabitet / q̄tum dūtaxat ad animū spectat: quoniā humanus animus ^{vō} secretus a corpore / tenuis quidē spiritus ē: tam lato spatio / locoq; diffuso / quo contineat̄ non idigens: quēadmodum neq; reliquas spirituales substātiās dicimus indigere. Deniq; (ut sepe ante diximus) ad cōplēdos oēs uitæ beatæ fines / solus animus nequaquā satis est: sed societate corporis indiget: a quo diuulsus / homo certe appellari non potest: quoniā de eo prædicari nequit tota hominis ratio. Nec prætereundum nobis est illud: triplicem ab diuina solertia institutam esse naturam: qua numerus p̄fectus: ordo: ratioq; absoluta creature cōtineat̄: Vnā quidem spūalem: quā substātiās separatas philosophi esse dixerunt. Alterā corporeā: qualia sunt elementa / orbeshq; caelestes. Tertiam uero ex utroq; cōpositam / atq; p̄mixtam: & huiusmodi hominē esse: Ceterum duas illas extremas / spiritalem / ac

Intēta 9^o

Alia resur
gēdi rō

q̄ nā. 3. s.

1.
2.
3.

corporalem penes futuras: quod quidē
 facit: ut eodem modo creatura media/atq;
 complexa sempiterna dicēda sit: ut etiam
 de hoīe ipso deus/naturaq; curasse uideat̃.
 Sed fieri alioq; certe non potest: q̃ q̃ hōi
 uitales adhuc sensus post mortem tribua
 mus. An illud ē fortassis addubitabimus.
 Omne (quod naturaliter actiuū uirtute di
 cit̃ suā) passiuum quiddam habere submis
 sum sibi/atq; p̃scriptū: circa quod & agē
 do & opando uersē? quodq; & pati & re
 cipere possit? Sed anima est huiusmodi ip
 sa: ut p̃petuam agilitatem ad motum/ opa
 tionemq; ad uitā corporis habeat efficiēs
 in eo facultatem sentiendi: uegetandi: gra
 diendiq; ut maxime Aristoteles inquit: Er
 go illius actio/uolucrisq; mobilitas (cū ad
 corpus relationem importet) ita facit/ ut in
 ipso potentiam oporteat esse passiuā: quæ
 iugem eiusdē anime actionem/ p̃petuūq;
 uigorem excipiat: quod quidē ipsum etiā
 quomō stare iā poterit: ubi de resurrectione
 ipsa titubemus? De qua sane christiāis no
 bis quæ certior fides adhuc requirēda est
 q̃ illustis illa atq; magnifica saluatoris no
 stri & immortalis dei corporalis resurrectio?

Paulus
1 cor.

Alia resur
rectionis
oportunitas

3^a de aīa li.

Aristoteles.

Christi resur
rectō/ nostrā
oīo exigit

Paulus
1. Cor. 15.

Phil. 3.

Christi pol-
licitatio
Job. 12.
Job. 12.

12. Resurrectō
scōrū i mor-
te chnsti

Cum ille iam resurrexerit an nos: qui eius
mēbra sumus: eiusdemq; humane naturae
consortes) resurrectioni nostrae diffidere ui-
deamur? Si christus (inquit Apostolus) prae-
dicat̄ q̄ resurrexit a mortuis: quomō qdā
dicunt in uobis quoniam resurrectio mor-
tutorum non est? Et ad Philippēses scribit.
Gloria eorum in confusione: qui terrena
sapiunt. nostra autem conuersatio i caelis
est. Vnde & saluatorē expectamus domi-
num nostrū Iesum christū: qui reformabit
corpus humilitatis nostrae configuratū cor-
pori claritatis suae secundum operationē qua
possit etiam subicere sibi omnia. Itaq; fra-
tres mei carissimi & desideratissimi gaudiū
meū & corona mea sic stare i domino sem-
per. Sed quāto maius testimonium est illa
eiusdem saluatoris & dei nostri pmissio: q̄
ascensus i caelum: Vado (inquit) parare uo-
bis locum. Atq; illa uolo pater ut (ubi sum
ego) & mynister meus sit. Itēq; ego sum re-
surrectio & uita: qui credit i me: etiā si mor-
tuus fuerit uiuet: & omnis (qui uiuit & cre-
dit i me) non moriet̄ in aeternum. Age ue-
ro non satis signū nobis esse potest sancto-
rum patrum resurrectio ea: quam domino

pendente factam esse euangelia referunt:
 cum ^{sancti patres} illi ciuitate sancta ingressi se se palam
 plurimis fecerint? An non ipsa monumen-
 ta patefacta (ut homines taceam) uideri de-
 buerunt hanc ppe uoce emittere. En primi-
tie: En restes: En sponsio: En certa fides ui-
rae futurae: Ita ne? SER. Ita prius: quauis i
 re adhuc non nihil dubii inesse coniecter.
 Sancti illi iterum ne mortui sint / an adhuc
 uiuunt: uicturiq; sunt semp. MAT. Et te
 illud etiam non mouet: utri prius resurrexe-
 rint christus an isti? SER. An refert? MA.
 Quam maxime: sed tamen utruq; alterius te-
 poris: lationisq; negocii erit: cu uoles, Nunc
 tantu quod praesentis ppositi e ai aduerte,
SER. Id tam lubes ago: ut te dicente nusq;
 ausim interpellare: nisi uiolentus me agitet
 scrupulus, MA. Hic, n. mos tibi semp fuit
 ueluti peculiaris: ut modestus esses: ac uere-
 cundior. Sed rem psequamur. Hic omnes
 hoies (qui sunt / aut unq; fuerunt) interrogo: &
 eoru uehementer regro prudentia: nu iustus
 dicendus sit deus? Quod cu dixerit: nu uelit
 ac possit curare de hoie: & ei reddere iuxta
 opa sua? Hoc neget: ubi iustitia? Affirmet:
 an aplius erit dubitadu qn & corporibus

Alia / o / d / seu. Q

Alia / o / d / sine. Q

quae sit in m
integrit

Iustitia dei
requirit resur-
rectionem

ipsis; que fuerunt animis societate cōiuncta; uel p meritis prēmia; uel p facinoribus poenas redditurus sit? Ut licētius dixerim: deus esse nō pōt: qui idē de rebus nō iuste decernat. Iniuste aut decernere: si secus (ac diximus) agat: uideri oīo oportebit. SER.

99. Nihil dici uerius potest: faciliusq; defēdi: q̄ q̄ iustus sit deus. Sed cum hoc dicas resurrectionem corporum postulare: ut recipiant uel bona uel mala p meritis; difficultas non parua inde mihi suboritur. Cur igne purgatorio corpora ipsa una cum animis etiam non depurentur. Nō ne & hoc diuina iustitia postulat: ut quē admodū simul se se malis poluerunt; ira & simul expientur?

ex. An non tu putas eum iudicem p̄niquum: qui duos eiusdem criminis reos non pari supplicio plectat? Vnum absoluat alterum cruciet? MA. Hęc sane quęstio dudum mihi uisa est difficillima: atq; i ea ipsa quęrenda fui plerunq; non segnis: eāq; i coronis nostrorum differentiū theologorū etiā quandoq; ptuli. Sed cum neminē repitem: qui rem satis enodaret: & quod certū esset: constitueret: adiuui tandem hominem quēpiam sane doctū: in quo multa rerū cogni

bi nō p̄ua. Q̄ Cur corpora cū aīs nō purgantur

Difficillima quęstio

Referentur

MEMORANDUM

MEMORANDUM

MEMORANDUM

MEMORANDUM

ii k

121
tio/ & eloquii suauitas erat: & quem alias
scire/ atq; subtiliter differentē audierā: quē
omitto ī præsens nominare. Is priore con-
gressu corpora (inqt) purganda mortis acer-
bitate scelus eluūt: aut certe animus ipse p
corpore plectiē cōgeminato piaculo. Ego
contra cū responderem: quid iniustius/ q̄
ut quisq; poenas p altero luat: aut quo nā
pacto p mortem corpora ipsa purgabunt:
cum mors equo pulset pede: ut Flaccus di-
ceret: & innocentissimorum hominū limi-
na: & pditissimorum turres: eaq; sit nō in
expiationem facinorum: sed in poenā ori-
ginalis culpæ inflicta hominum generi. Ille
subridens: ut q sibi neq; satisfecisset: mox
quæsiuit firmiora præsidia: atq; satius (inqt)
hoc mihi uideēt. Porro ut dicamus cū ani-
mis corpora purgari debere: sed illud mi-
nime fieri: quoniam non (nisi absurde: atq;
præpostere) fieri posset. Itaq; mortua iā cor-
pora semel: alioquin purgari non possēt:
nisi a morte resurgerent. Quod sane fiat.
Reuiuiscant atq; purgenē, cæterum purga-
ra ad superos ne migrabunt una cum ani-
mis: an iterum morientē! Vtrum concesseri-
mus: ut est necesse concedi: inconuenien-

Flaccus

Q^o

nissimum illud erit: & absurdissimum. Dicantur hec corpora exuta iā labibus simul cum animis in cælum ascendere. Erit ne id sine iniuria & offensione sanctorum / qui nihil in uita patrarunt diluendum! & eorū nihilominus corpora felicissima uentibus & corruptioni obnoxia foede, ac turpiter iacent! Erit sine calūnia cęlestis sapientię Pauli: qui omnes simul in momento in ictu oculi in nouissima tuba resurcturos dicit: nisi forte admirabilis excellētię gratia Diuam Virginem Iesu Christi parentem exceperimus. Cuius corpus ossaq; sanctissima cum nusquā post eius obitum repta sint: celebri opinione, & consecrata iam fide in cælum credunt̄ ascendisse? Aut certe dicantur iterata morte dissolui. Sed nihil diuinę iustitię potest magis esse cōtrariū: quę (ut scriptū est) neminem dānat bis in id ipsum: & originale illam noxam (quā cōtrahimus ab uteris matrum) sanxit una tantum morte sanari. Ex his igitur satis coniectere possumus: diuino cōsilio hac in re ordinem pretermitti iustitię: qui quidē si seruandus esset: incongruentissimum id q̄ maxime uideatur. Reclamaui hoc loco

192
heus tu pater (si licet bona cū uenia loquā.)
Est ne ulla res talis / quæ diuinam possit la-
befactare iustitiam: ac diuinum fugere cō-
siliū? An nō uides deo sic te crimē imponere.
Hoc ubi accepit: Sine præiudicio ueritatis
(inquit) adiciā (quā noua mihi quædā nūc co-
gitatio offert) Corpora hæc ne diuina iusti-
tia dispēdiū faciat) dicamus infirmitatibus:
doloribus: fame: nuditate: iopia: & huius-
mōi reliqs i uita purgari: Aut in exitu uitæ
iis dari grauiora tormēta: aut certe quod
uis aliud suppliciū occultū mortalibus no-
bis. Cui iterū ipse oro te inquit: nō uides oīa
ista multo secus euenire / quā dicis multoq;
mitius agi i his sēp cū malis / quā cū iustis hōi-
bus? Postremo ille Deus immortalis respō-
dit: p̄q̄ belle & argute rē cribras. Sine parū
per si quid iuenio. Tū ego ut alto & exacto
igenio es: quā meis cogitatiōibus toties i prę-
meditatus / inermisq; respōderis. Hæc atq;
similia me p̄sequēte: Accipe (inquit) quod
ultimum oīum dicturus sū: & ultra quod
uideo nihil. Humanus animus rector hu-
mani corporis ē: quā corpore ipso non aliter
quā instrumēto quodā uti dicēdus ē. Quā ob
rē Crispus historicus inquit. Impio quidē ani-

Salustius

k iiii

mi. Seruitio uero corporis magis utimur.
Alterum nobis cum diis: Alterum cum bel-
luis commune est. Itaq; omnis laus actio-
nis humanae: similiter autem & uituperiū
solum certe animum spectat: Ex quo tota
siue recte factorum merces: siue flagitiorū
ignominia praesertim animi est. Hic tantū
uel praemius cumulandus est/ uel poenis af-
ficiendus: cui tamen aliquando dandū est
corpus: ut tandem ea ratione instaurē hō-
minis tota natura: quae merito instaurāda
esse uideē i fine huius uitae mortalis: sicut
litterae diuinae restāt. Nihil est opus ad luē-
da supplicia resurrectio carnis. Sed ppter
hominis reformationem pfectam/ exigūt: ^{refine}
qui ex utraq; animi/ corporisq; natura cō-
ponit. Habes quātum ipse de re ipsa possim
respondere: nisi tu quid subtilius uideas.
Tum ego me me comprimens humanitati
hominis gratias egi: mansitq; ille: ego di-
scessi. SER. Tibi ne faciunt satis/ quae acu-
tus hic homo & prudēs disputauit. MA.
Non illa certe usquequaq; contemno: quo-
niam neq; legi: neq; audiui potiora. Sed
uide ne tu bilinguem me forte esse pures:
qui paulo ante dixerim deum iustum esse.

Artip.

Epilo.

non posse: nisi reddat aliquando corpori
bus uitam uel in meritum: uel in poenam
suorum ante factorum, & nunc uideat assē-
titi homini dicenti: nihil ad corpora poe-
nas uel præmia attinere, SERA. Imo uero
 iam i ultimo labio id suspicionis uenerat.
 eramq; dicturus tum/cū ipse dixisti, MA.
 Magnos habet auctores ratio illa diuinæ
 iustitię: & iter ueteres theologia/recētesq;
 magistros de re nulla dissensio est: certisq;
 sacrarum litterarum testimoniis abundat:
 quale est illud Pauli ad Corinthios: quibus
 in fide titubantibus. Adhuc enim estis in
peccatis uestris iquit. Ergo & qui dormie-
runt in Christo perierunt? Si in hac uita
tantum in christo sperantes sumus: misera-
biliores oibus hominibus sumus, Si omni
no mortui non resurgunt: ut quid & nos
pichitamus omni hora? Quotidie morior
propter uestram gloriam fratres: quam
habeo in Christo Iesu domino nostro, Si
secundum hominem ad bestias pugnaui
Ephesi: quid mihi prodest: si mortui non
resurgunt? Manducemus & bibamus/cras
enim moriemur. Nolite seduci. Corripūt
.n. bonos mores colloquia mala. Iā quoq;

Paulus

p^e cor. 19.

phil.

Daniel

Iob

Job. 19.

*In d. ut exanet. li
lo ferro. a. plubilaia
el certe siue cete sculpat
silice. Sio. m. et q.*

Et non alig.

tubicinantem illum omnis ecclesia audit.
Nos omēs manifestari oportet ante tribu-
nal christi: ut recipiat unusquisq; ppria cor-
poris sui: put gessit: siue bonum: siue ma-
lum. An non pari causa Philippēses forti-
esse animo iubet: ac cōtēnere carnis illece-
bras: Expectātes saluatorem: qui reforma-
bit corpus humilitatis humanae configura-
tum corpori claritatis suae? An etiā non cer-
tū est satis Danielē hoc ipsū his uerbis cō-
testatū fuisse? Ecce qui nūc dormiūt: uigila-
bunt: alii quidē i uiram aeternā: alii i obro-
briū sempiternū. Quis uero addubitabit:
uirū sanctissimū Iob: cū iam carnē suam cer-
neret ulcere exesam: singulaq; mēbra prae-
morta uix cōpage coherere neruorum:
oēm aī merorē hoc leuasse solatio. Scio qd
redēptor meus uiuit: & i nouissimo die de
terra surrecturus sum: & rursus circūdabor
pelle mea: & i carne mea uidebo deum sal-
uatorē meū: quē uisurus sum ego ipse! &
oculi mei cōspecturi sūt. Reposita est hāc
spes mea in sinu meo. SER. Quae de diui-
na iustitia dixisti: quo qdē certiora sūt: eo
magis difficultatem adaugēt: ut oportere
uideat eum: cui tanta iustitię laus tribuat:

nōn omittere in expiata hominum corpo-
ra in claro illo empyreo fulgore uersari.
MA. An credis tu oīa diuina cōsilia homi-
ni cognita? **SER.** Ergo hoc dicemus archa-
num? **MA.** Cur nō dixerimus? **SER.** Ut ui-
deo res ista explorata nemini ē. Quare eā
relinquētes uideamns (si iuuat) prāter id:
quod fateor te plenissime de resurrectiōis
necessitate docuisse: quis nā modus eiusdē
p̄ficiendæ ī eodē cadauere numero? **MA.**
An nō diximus rē istā supra uires esse me-
talq; nature? ac solius dei munus? **Inspiciēs**
tu (inqt Paulus) quod seminas nō uiuifica-
tur: nisi prius moriatur. Et quod seminas
non corpus: quod futurū est seminas: sed
nundū granū/ ut tritici/ aut alicuius cetero-
rū seminū. Deus aut dat illis corpus: sicut
uult. & unicuiq; seminū p̄p̄riū corpus; Tra-
dūt q de aīaliū naturis scripserūt) **Pelicanū**
auē egyptiā pullos extinctos ī lucē excita-
re cōsp̄siōe sāguinis: quē sp̄ōte p̄fūd̄it pec-
tore sibi cōtuso. **Phenix** post lōga secu-
la senescētē deflagrare: ex ossibus deīde &
medullis eius nasci primo ceu uermiculū:
demū inde fieri pullū. **Mustellā** uisū adēp-
tū catulis apposita herba restituere solitā.

Paulus 1^o cor. 15

Pelicanus

Phenix

Mustella

Elementorum conuersio	Elementorum denique mutua/alterutraque conuersionis uicissitudinem quis ignorat?
Oserua incredula	9 Possumus igitur nos/resuscitandorum homi- num admirari rationem: quam in tot natura animalibus/ & in ipsis elementis quotidie mundus imitatur? An anguste adeo de omni- potentia dei crediderimus: ut non possit il- la: quantum per illam/muta animata/in sen- sibilisq; materia potest? An (quod prope ce- teri homines factitarunt) deo ipsi: qui homi- nem condidit: reliqua naturas) detrahemus?
Helias. Heliseus Thabita Petrus Paulus	Regum tradit historia: Heliam mulieri ho- spiti mortuum filium incolumem reddi- disse, Heliseum Sunamiti, In actibus aposto- lorum Thabitam mortuam a Petro euoca- tam mox apertis oculis legimus resedis- se, Paulum adulescentem prolapsum de fenestra cenaculij iamque extitum iussisse uiuum abi- re, A Iohanne Drusiana e pheretro Ephe- sus est restituta, Martino trium mortuorum laudi est resurrectio, Verum quid ista com- memoro: quando est Plato philosophus in Timeo hominem referat suscitatum: Et plinius in naturali historia scriptum reliquerit A mo- lam consularem in rogo reuixisse: & quo- nia preualente flamma eripi non potuit) fuisse.
Iohanes Drusiana Martinus Plato Plinius	
Amola	

crematum? Idemq; L. Lamio prætore uero
 accidisse? Bello quoq; siculo Gabienū uirū
 fortissimum captū a Sexto Pompeio / iussu
 eius incisa ceruice / & uix coherēte iacuisse
 in litore tota die. Deinde cum ad uespasset:
 illū gemitu / precibusq; a cōgregatis petiit
 se: ut Pompeius ad se ueniret: aut aliquem
 de stipatoribus suis mitteret: habere aut ab
 iheris / quę renūtiaret. Misisse plures ex suis
 Pompeium: quibus Gabienus dixit: place-
 re Dns manibus Pompei partes / & causas
 pias: p inde euentum futurum / atq; optaret.
 Iussa se nūtiasse: argumētū fore ueritatis:
 q; pactis mādati p̄tinus expiraturus eēt:
 Idq; ita euenisse? Persæ etiam ut aliquādo
 homines reuiuiscant: sintq; deinde immor-
 tales nō dubitant. De disciplina uero ma-
 gonū Eudoxus Cnidicus mortuos itiq; de
 reuicturos asserit. Oro tu mihi dicas: cur
 manus dei ista non possit: quæ etiā genti-
 les ipsi facta esse / atq; etiā futura testantur /
 & credūt? Quis. n. hoc loco Platonē aut
 Plinium testes citauit? Quis Persas ac Ma-
 gos: christianam ne / quorū adhuc nec quidē
 nomen eluxerat? an non magis / quia ueri-
 tati / ut Aristoteles inquit / omnia cōsonāt:

L. lamius
 Gabienus
 S. Pōpeius

Persæ

Eudoxus

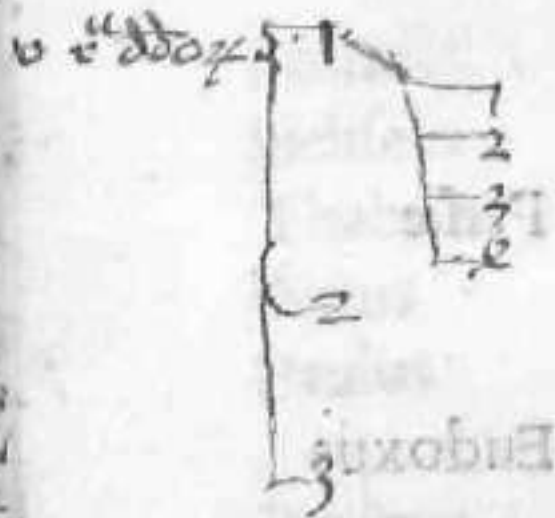
Plato

Plinius

Aristoteles .1. ethi.

transito.

De quatuor
corporis
dotibus



5 p. f. de corpore cla.

1. Dos claritatis
Mattheus

Luc. 13.

Falso autē cito enī dīssonat uerum. SER.
Mibi satis quasi reconditam ueritatem ex
sacris quibusdā & ueteribus abditis apui-
sci: Nihilq; superesse iam mihi uideē: quod
prēterea querēdum putem. MA. Quoniā
igiē de certa resurrectionis fide (que itercur-
renter dicēda nobis uisa sūt) quomō potui-
mus) iam satis explicauimus: nunc ad id
(quod sequiē) duce deo transeamus. Ac pri-
mo de ipsorū corporū dotibus dicamus:
ut antea fecimus: cū de animorū gloria lo-
queremur. Quas quidem quattuor nostra-
tes rheologi esse tradiderūt: & earum unā
claritatem: alteram impassibilitatem: tertiā
agilitatem: postremā uerō subtilitatem ap-
pellari. Deinde psequemur singulorum sen-
sum singulares delicias/obiectu atq; mo-
tu rerum cælestiū ductas: atq; alia fortasse:
(que ut magis/minus ue accendiē sermo) oc-
currere dicentibus solēt. SER. Me nimirū
delectat hic ordo: atq; (quod ad primā par-
tem attinet) qualis erit ista corporum clari-
tas, MA. Beati siquidē omnes sereno cor-
pore erunt illustri atq; pspicuo/ soliq; simil-
limo quemadmodū iuxta Mattheū domi-
nus inquit. Fulgebunt iusti sicut sol in re-

gno patris mei: qui quidem sol Isaiaē uati-
cinio tunc septies fulgentior erit/ q̄ nunc. Isaias

-Inqt. n. ille. Erit lux lunæ/ sicut lux Solis: psa. 30.

-& lux solis/ septēpliciter/ sicut lux septē die-

Ampo

rum, Proficisceñ uero & emanabit tāta hu-

iusmodi claritas ī corpora ipsa ab aīorum

splendore: quem illi hauriūt dei serenitate

cōspecta. Neq; n. beatitudo illa presertim

corporum est: ut eā in se ipsis habeant: sed

ab aīs effluit. Et ut cælestis illa lux/ deiq;

claritas sempiterna/ sanctorū animos īplet:

ita eorūdem animi corpora. Erūt etiā mem-

bra singula quasi cristallus peruia/ & quasi

aurum flauescencia/ sublata ab iis omni ob-

scuritate īpurions caliginis/ crassionisq; ma-

teriae adeo/ ut nexus/ compagoq; corporū

harmonia: uenæ sanguinis: & cæterus hu-

mor: ossa: atq; medullę & sūmi artificis dei

solertiam presferāt: & aspiciētes mirabili

q̄dā uarietate delectēt. In tāta nihilominus

claritate atq; fulgore appebit oīs illa co-

lorū lineamētonūq; & parua & maxia &

mediocri distictio: quę ē idex pfecti ope-

ris & exactæ naturæ: & unaquæq; corporis

pars/ situsq; mēbrorū p cōueniētia naturali

ppriis ita coloribus uariabiē: ac moderata

Vnde hæc
claritas

sublebat
illam ipse
puras

luce splendescet: ut non idē omnino color
non æqua claritas cōpleat omnia mēbra!
sed sint manus: pedes. oculi: ora: ossa: hu-
moreſq; uaria ſpecie diſtincti: uarieq; lucē-
res: Sicut & modo pictorū tabulæ diſtictæ
mille coloribus: aut gēmata uestes / auroq;
cōtextæ ad obiectum ſolem / & illuſtrē cla-
ritarem / ſimul & uariatam decentiā oſten-
tant, Atq; huiuſcemodi corporū ſplēdor
animorū imitabiſ gloriā: ut tantus ille ſit:
q̄ta ſit illa: quæ ſane etiā ex corporibus ip-
ſis ſic inſpici poterit: ut ex uaſculo uitreo
uini: alterius uel liquoris ſpecies / colorq; p-
ſpiciatur. Subſequit̄ deinde altera doſ: quæ
quidem impaffibilitas ſiue indolētia dici-
tur: p̄ quā ita ſe corpus itus / extraq; tuebi-
tur: ut nulla extrinſecus ui: aut iteriori ele-
mentorū diſcordia corrūpi amplius lædi
ue poſſit. Ita. n. fiet ſolidum: inexpugnabi-
le: immortalēq; ac tāti roboris: ut ad illud
nullus morbus. Nullus dolor: Vis nulla
æſtus: uel frigoris: famiſq; uel ſitis poſſit
penetrare. Sed neq; qucūq; obſtabit / quo mi-
nus illeſum incedat / ſi uelit / p̄ ignē ipſum:
& æquoris undas: q̄ ſi in ſpecioſiſſimo ac
ſuaue olēte uireto / eburneo ſtrato quieſce

6. 2. s. de impaffibile

Indolētia
atq; ipaffi-
bilitas

ret. Inferni uero tenebrosas umbras si pe-
 rat: oia penarum atq; terroru genera pene-
 rret: demonu fremitus: uocesq; merentiu au-
 diat. No modo nihil patiat: sed ita pcul sic
 ab oi metu: q reliqua factoru corpora i ip-
 sa cali tutissima gloria. Tunc sane illud imple-
 bit: quod i apocalypsi Iohanes caelesti uo-
 ce se dicit audisse. No esument: neq; sitient:
neq; cadet sup illos sol: nec ullus estus. Et
absterget deus oem lachryma ab oculis sac-
toru: & mors no erit ultra: neq; luctus: neq;
clamor: sed nec ullus dolor: que prima abie-
rit: & dixit q; sedebit i throno. Ecce noua
 facio oia. Et illud quod qd Paulus ad Co-
 rinthios scribit. Oportet. n. corruptibile hoc
induere icorruptione: & mortale hoc idue-
re imortalitate. Et tunc sermo fiet: q scriptus
 est. Extincta est i uictoria mors. Tertię uero
 dotis est p celerę quandā mobilitatē ipsius
 ai uigorem imitatem corpora agilia/atq; le-
 uia efficere: ut ubicuq; spūs uelit: praesto il-
 la sint: possintq; eadē pnicitate: qua mēs ip-
 sa & cogitatio ifinita terrarum spatia/celo-
 ruq; metiri: nihilq; ipediat: quin ipse aius
 una cū corpore ex illa cęlesti arce ipceptibi-
 li qdem momēto/cū uelit ad has iferiores

apocalypsis
 Apoc. 7. et ysa. 29.

Paulus
 1. cor. 15.

3. m. f. d'agilitate cor-
 Dos agili-
 tatis

ab forta

mūdi partes delabat: deinde ēt dicto citius
terris excedens / ad excelsa euolet: & huc
atq; illuc uaget p̄ omne sublime / nūc q; iter
felicis angelorū choros. nūc iter p̄phetarū
& apostolorū sedes: nūc iter martyriū uirgi
nūc q; careruas / uel molliter ac paulatim ice
dat: uel celeri uolatu discurrat: Nec ī ipso
motu / cursuq; citissimo plus oīo laboris fē
tiat / q̄ ī quiete / & pulcherrimo ocio. **Quarta**
atq; extremā corporū dotē subtilitatē no
minare solemus: q̄ p̄ eā facultas unius cui
usq; rei penetranda corporibus attributa
sit: semota ab iis ea mole / atq; segnitie: qua
ī hoc terreno domicilio circūfusa erant: ut
rā facile quocūq; ferant / penetrētq; ac diui
dāt oē congestū / tenaxq; & solidū: q̄ spūs
ipse: quo ē nulla uirtus penetrabilior / atq;
celerior. Nūc. n. ut mētis acies p̄manēs ī cor
rupta / modo supra petēs se se ī cōreplandis
p̄spiciendisq; rebus cælestibus ponit: mo
do ad ima deueniēs has habitabiles oras:
regna: nationes: mariaq; collustrat: nec ullis
obicibus īpediēt: etiā nec ullo carcere cogit
quo minus exeat / & p̄grediaēt: potestatēq;
habeat se altius efferēdi. Ita p̄fecto beati cō
similem in corporibus uirtutem accipient:

De subtilitate
Dos subri
litatis

Dos subtili
tatis

3
128
& æquatis (ut ita dixerim) uiribus quoctiq;
animi penetrauerit / & corpora penetrabunt,
• Nã (quoniã humanus aĩus corporis faces /
(qbus i flãmari solet ad oēs fere cupiditates;) /
sedulo Marte supauit / atq; restixit iã plane
ob i signẽ quasi uictoriã / pattũq; triũphũ il
lud sibi ita sũmittere / & parere oĩo / ac obse
qui cogere: ut quoquo uoluerit comite illo
igrediaĩ: indeq; exeat (tanq̃ natura spũs in
illo recepta) Sed iã de donbus satis: Aggre
diamur & reliqua, SER. Te hactenus au
rea uerba loquẽtẽ sic i tento aĩo obseruauĩ:
ut pctãdi de his (quæ dubia uiderẽ) nul
lũ mihi fecerim tẽpus. Ita me os tuum / rei q;
dignitas allexit: ut p̃sape interdicedũ satis
nesciuerĩ / uiderẽ ne ista an audirẽ. Verũta
men / si q; rẽ subtilius p̃scrutari uelit: dubi
tabit fortasse ne ista pie / atq; religiose ma
gis: q̃ dilucide / uenissimeq; dicãt; & (ut reliq;
omittã) hac ne dote quẽso subtilitatis scin
dent celum: terram: & omne reliquum cor
pus mẽbra ista sanctorũ? an inuiolatis illis
penetrabũt? MA. Atq; illis inuiolatis, SE.
• Et saxũ & calibẽ sic penetrabũt? MA. Eriã
adamãtẽ, SE. Oportebit igiĩ uno q̃dẽ loco
duo simul corpora cõtineri: nisi exossemus facticia
ea / uertamusq; i spũs reuel: aut usq; adeo

Transito

Gregorius

Qo

facticia

disiuncte subtilisq; materie futura dixerimus
ut se insinuet in oē corpus durissimum: ceu
oleū cōsuevit lignū penetrare: & ignis ī sili
ce / ferroq; latere. MA. Fateor quidē: si res
physice agit: ad legēq; naturæ huiusmodi
cuncta metimur: dari oportere duo simul
corpora uno rātū loco circūscribi nō posse.

Paulus

Sed hic natura succūbit. Paulus apostolus
(cuius singula uerba / ne dixerī Iesus / supra
hoīem sūt) resurrectionē futurā ī uisdē cor
poribus ad Philippēses scribit secūdū eam
opationē dei: qua pōt ēt subiicere sibi oīa.

Gregorius

Et Gregorius pōtifex / idemq; singularis ec
clesiæ doctor: Sāctonū corpora / iquē uisdē
materia erūt: sed alienus glorię. Illa quoq;
ex ipso Paulo ē preclare ueritatis sentētia.

Paulus

Seminaē in infirmitate: surget in uirtute. Se
minaē corpus aiāle: surget spūale: non itel
ligēs mutandā esse naturā: sed spūalē illis
supaddi uirtutē. Non sunt ista naturæ: sed
gloriæ: nō mortalitatis: sed uirtutis: nō ui
re presētis: sed future: ut corpora ista scōrū
suis itegra membris solida: pulpās ossaq;
retinentia fūgantur his quattuor (quas di

27
Petri ūbra

Corpus dñi

ximus) dotibus. An Petrum putas sua um
bra egrotos cutasse? An christi corpus: qa

corps plus que deus: et qui est plus que deus

7 q ex dnqz exterioribz
sensibz corpoy beatorz
et p ab oculis inci du
deinde a of p ordine.

humanum esset & naturale / sicco uestigio
ambulasse per undas? Trāfiguratiū plus
q̄ solē splenduisse: Foribus obfignatis ad
apostolos penetrasse: & postremo actis hu
manis petisse sublimia? Diuinū quippe in
his omibus aut gloriosū quiddā emicuit,

SER. Pauca hęc / oēs difficultates soluunt
quas mente cōceperā. Non intercipiamus
plunbus oro nostras paradisi delicias.

(cc. 3. s. de delictis)

MA. Quoniā igit̄ sic placet: pcurramus fe
licitatē illā: quę ex quinq; exterioribus sen
sibus capiē: atq; ab oculis incipiamus: i qui
bus tam multiplex ea erit: q̄ uariius est pul
cherrimus omniū uisibiliū rerū aspectus:
q̄ multa: q̄ diuersa celestiu locorū spectacu
la sūt. Sed quis satis poterit (nisi diuini elo
qui uiribus) cęli pulchritudinē tātis orna
tam astrorū luminibus referre? Quis lune:
Solis: orbiūq; reliquorū situs atq; naturā?
Quis sublimē illum empyrei cęli cędorē?
qua quidē figura sit: quibus splēdonibus
emiceret: quę prata in eo sint: uariis florum
uestita coloribus: quę spatia immēsa: quę
diuerticula amoena: quę pomœria: quę
theatra, quę fora: quę regia? Atq; illa oīa
quibus gēmis: q̄q; pretiosissimis margari

Sensus ui
dēdi

tis distincta sint? q̄ fuluo auro: argentoq; optimo exornata? Quis poterit inq̄ referre q̄ multis aliis beatorum uisio speciosissimis exciteŕ illecebris? Sūma sunt hæc in finita: sempiterna: diuina: de quibus cū loquimur: quid aliud assequimur? q̄ q̄ hæc infima cū supremis cōparamus. Illud etiam (ut possumus) meditemur: quāta quidē cū uoluptate ex aperto celo / & sereno illo stellarum loco inferiora ista beati p̄spiciēt / sensibiliaq; elemēta: ex confusis / crassioribusq; pura & liq̄da admirabunē. Vel illos etiam descendētes / ut uideā / q̄ sordidis locellis duxerunt uitā s̄ctissimā. Vbi suas calamitates: supplicia: & neces p̄tulerūt. Vbi ossa sacriq; cineres iacuerūt: atq; huiusmodi reliqua: quorū uidēdorū incredibilis quædā cupiditas etiā mortales nos solet inflāmare. Videbūt. n. ubi / quotiesq; uoluerint: nō modo uniuersa / quæ tūc erūt: uerū etiā (ut quidā putāt) oīa generabilia & corruptibilia: quæ cessante celi motu iā esse desierūt.

Vidēdi mo-
 dus i beatis

Afferētes hi duplicē uidēdi rationē & modum eos habituros: uel p̄ receptas species ex creatura uisibili: quæ tūc erit: uel p̄ simulacra quædā eorū / quæ iam fuerūt: nec am-

plius sūt: diuinitus se oculis īferētia: quas
 influxas species nominant. Atq; alii admi-
 rabilē adeo ī his uideēdi sensū fieri cēsent:
 ut anteriora simul/ & quę a tergo sint: quę
 ultra/ citraq; supra etiā/ & subter/ & ea quę
 tam eminus/ q̄ cōminus uno ītuitu cernāt.
 Et hęc quidā uel ī deo rerū omnium causa
 atq; p̄ncipio: uel p̄ influxas (ut diximus)
 species aiūt fieri posse/ atq; futura. Sed quid
 putas beatitudinis erit/ uidere christū deū
 hominis cōditore: & intuitu nescio quo in
 effabili dei/ hōisq; in illo utranq; naturam?
 Corpus illud diuinitatis theatrum tenere/
 atq; cōplecti: quod ideo ē crucifixū: ut nos
 ad gaudia ista tanta pueheret? Quid de te
 dicā ipsius īmortalis dei & saluatoris no-
 stri/ alma parēs: quę sup oēs sanctos: & an-
 gelorū ordines tantū gloria emines! q̄tum
 iter matutinas nebulas lucifer/ & serotinas
 hesperus. An nō sola oculos oīum beatos
 efficeret? An ubicūq; esses: ibi cælum non
 esset? Quid de turba illa magna sanctorū
 quā dinumerare queat nemo ex oībus gē-
 tibus: & tribubus: & populis: & linguis?
 Vbi nescias ne magis deū in illis admire-
 re: an illos in deo! Taceo quo plausu: qua

En
 Videre chri-
 stū

Dei genitri-
 cem

Sāctorum
 multitudi-
 nem

2
Gusta &
exulta

immensa læticia parentes ipsos: filios: fra-
tres: nepotes: necessarios: carosq; nostros
uisuri sumus. Tantę rei uerba deficiunt. Sa-
tius id tuę tacitę cogitationi relinquo. Sa-
poribus uero q̄ suauibus: q̄q; multiplici-
bus sãctorũ gustus pfundi crediderimus.
Nemo diffidat sensũ istum ppria opatiõne
atq; optimo suo bono uacuũ in ~~sc~~ scriptũ
sit. Beati q̄ uocari sũt ad cenã nuptiarum
agni. Itẽq; beati qui esuritis quoniam satu-
rabimini. Et rurũ. Amẽ dico uobis: Faciet
pater familias seruos suos discũbere: & pre-
cinget se: & trãsiẽs ministrabit illis. Hic ue-
ro tu cogita q̄ exq̄litas epulas: q̄ lautas:
q̄ opiparas apponet pater iste familiã. An
putas huius temporis dapes & cõdimẽta:
Vitulum saginatũ: Capreã: leporẽ: anserẽ:
anarẽ: turturẽ: turdũ: ficedulã? An pretiosa
illa genera pisciũ: murenã: rĩbũ: accipẽserẽ:
mulũ: lupũ iter duos põtes Tiberis captũ:
troã: carpionẽq; benaci lacus? An pulmẽta
suauissima: sorbiciũculas: & mella cãnarũ/
miris cõfecta modis? An famosa illa uina
phalemũ: maluaticũ: mulsũ? An q̄cqd oĩo
excogitauit gulę libido: & pdiga rerũ Lu-
xuries puo nũq̄ cõtẽta paratu: Et q̄sitorũ
terra/pelagoq; ciborũ Ambitiosa fames: &

lautę gloria mēse. An quod solent poete
 canere: Nectar & ābrostā/ latices/epulasq;
 deorū; Lōge absit ab hac heresi nostra co
 gitatio/ cōrestāte p̄ferim Apostolo: Nō
 esse regnum dei escā & potū. Sine patinis
 atq; calicibus plena saporū erunt guttura
 ueneranda sanctorū. Inhærebit. n. palatis
 coniuncta uis quedā & continuata suaui
 simę sapiditatis: nō ab alimēto ipso. quod
 tunc nullum erit/ effluens: sed admirabili
 quadā dei p̄uidētia genita. Potro celestis
 etiā odor: qui se se sāctorū naribus diuini
 tus insinuabit/ tātus ille erit: s̄ut nullis uer
 bis enarrari queat. Cōparari ei thura mor
 taliū: thimiamata: muscū: cinamomum: &
 quicquid sudant balsama ipsa/ & spirāt/ ac
 redolent cynama: tale quippe est: quale si
 cenosi gurgitis putredinē cū optimis atq;
 supremis cōferamus odonibus. Tangendi
 uero sensus/ ut est ī uita multo acrior atq;
 uehemērior cæteris affectionibus/ & titila
 tionibus corporis: ita & ī patria erit multo
 delectabilior. Hic ī utroq; sexu/ in mēbris
 singulis/ secreta omni libidine/ ac fēditare
 omnimodā sentiet uim delectationis/ atq;
 dulcedinem: nō qualis nūc p̄ insanam libi

Ouidius

55. apls

Odora pa
rump

Defensu
tactus

Auriū uo
luptas

DAVID

Apocalypsis

Ex humāis
suspicare
diuina

dinem ex contactu alieni corporis capiē:
sed qualē nullus omnino sermo ualeat ex
plicare. Aures quoq; multo plures & po
tiores uoluptates capiēt: q̄ etiam indicari
queāt. Nunq̄. n. desinēt uoces illæ canore
exultatiōis & salutis ī tabernaculis iusto
nū/ut Propheta īdicat: nec exultatiōes dei
in faucibus eorū. Exultabūt deo adiutori
suo: iubilabūt deo Iacob: sument psalmū:
& dabūt tympanū psalteriū iucundū cū ci
thara Buccinabūt ī neomenia tuba ī īsigni
die solēnitatis eorum. Ibi cherubin & Sera
phim. Sanctus: Sāctus. Sāctus. penni uoce
clamātia. Ibi sonitus tubarū multarū ī apo
calysī. Laus & uirtus deo nostro in secula
& aleluya clangentiū: Ibi uox illa cithare
dorū cithanzantiū in citharis suis: & can
tantium cāticum nouū: quod nemo dice
re potest: nisi illa centū q̄dragīta quattuor
milia: qui empti sunt de terris primitiē deo
& agno: & uirgines secunē illum quocūq;
ient. Sed tātus hic sonus & tā suauissimus
cantus: q̄ dulcissime sāctorū aures demul
ceat tā satis suspicari possumus ex harmo
nia & numens inuētis humanitus. Nam si
ictus aeris & neruorū concentus: si uocum

uarietas / & circūflexio: si liræ: citharæ: tubæ
 cimbala: organa: oīa quidē hominū inuen
 ta & manufacta / tam suavi sono & melli
 fluis modis aures implent: & sæpe ad inti
 mum sensum penetrāt: & animorū motus
 concitāt atq; impellunt: quēadmodū a Ti
 motheo musico Alexādrum in conuiuio
 cātu phrygio ita excitatū legimus: ut epu
 lis relictis arma caperet: moxq; mutata mu
 fica eundem ad sodales / epulasq; remissū.
 Et iussu Pythagoræ tibicinē harmonia mu
 rata petulantiores iuuenes ī domū pudicā
 atq; ī genuā irruentes composuisse. Et si fa
 bulis ē aliquid dandū. Orpheū lira sopisse
 īferos: cū inde reduceret Eurydicē cōiugē.
 Et Syrenas marinas musicum melos imita
 tas suavi p̄nultis extitisse naufragio: qua
 les illas modulationes fore arbitremur:
 quæ non fidibus: nō gre: non hominū aut
 auium spiritu fiēt: sed āgelonū / hominūq;
 sanctissimorū incorruptibilibus uocibus?
 Age uero q̄ erit quisq; fandi dulcissimus?
 Quætæ iucūditatis / nitidissimiq; cādoris
 felicissimorū labionū ubertas illa erit: qua
 referent ante actæ uitæ labores: picula: stu
 dia: curas: profusas quotidie lachrymas:

Timotheus
 Alexāder

Pythagoras

Orpheus
 Eurydices
 Syrenæ

q̄ dulcis
 erit sermo
 sanctorum

suspiria: gemitus: qua uis gratias ager: qui
bus precantibus aut comonētibus adiuti
sunt: ut in celum ascenderent: qua aduersus
carnis illecebras: & infestissima Diaboli re-
la uictorias psequuntur suas: Aut obstupe-
scētes de his loquentur: que reperint: atq;
intuebunt esse multo maiora: q̄ putarant
adhuc circūsepti hac mortali & densa cali-
gine. SER A. Deus bone: qualem reliquā
beatitudinem sanctorum fore arbitremur:
& eam maxime: qua felices animi erunt: si
quæ sensibus corporis capiunt: tanta ameni-
tate oculos pascet: fragrantia nares: suauita-
te gustū: lenitudine tactū: sono & harmo-
nia auditū. MA. Ita sane esse: nulli dubiū
est: ut animorū felicitas: corporū felicitatē
q̄ maxime excellat: atq; illud etiā nobis fa-
rendū est: utraq; imo alterius minimā etiā
partē talem pfecto tantāq; esse: ut nulla rā
effluēs: rā uenusta: tā sublimis: tamq; gran-
diloqua facūdia unq̄ extiterit etiā eorum:
q̄bus uehemēs & ppheticū ingeniū fuit:
que a rei magnitudine submissa nō sit atq;
pstrata. Quid. n. aliud est p hominē huius
modi ista enarrari: q̄ si uelimus Solonis
sententias: & delphica oracula infantulo

aptare: imo (ut uerius dicam) quadrupedi
 Quod cum ita sit: hic iam complicatis uelis por-
 tum puppis nostra recipiat: & anchora iacta
 firme. Addatque nobis pauca ista quae di-
 ximus: in mensum calcar ad ea pringenda: de quibus
 est utrumque dixerimus: fuit iucundissimus
 sermo: ardeamusque iis gaudis interesse: qui-
 bus cor & caro nostra exulter propter uis seculi
 deo optimo nostro: ubi letemur: ut scri-
 ptum est: sicut qui laetantur in messe: sicut exul-
 rant uictores capta praeda. Quod ut assequi
 certe possimus: nobis faue Iesu christe rex
 sanctorum: & princeps illius regni. Tuque uir-
 ginum splendor: & humane spei Mater. Amen

Oro deuotissimè qd

MATTHAEI
 BOSSI VERONENSIS
 CANONICI REGULARIS
 VERA
 ET
 SALVTARIA ANIMI
 GAVDIA
 FINIUNT

Deo gratias. Semp. Amen

¶ T IMotheus Veronensis Mattheo Cōcanonico
 Reg. & Cōpatriote uenerando, & suauissi-
 mo. Sal. i dnō plu. Quę mihi dicasti tua ue-
 ra, & salutaria aī gaudia. M. dudū fili carissi-
 me: iam uero summis tuis uirtutibus, & sa-
 pientia pater: ea (nimirum) q̄ præclara, & pre-
 ciosa mihi extiterint: nullis plane uerbis af-
 sequi possum. Vincit illa uoluptas, & quam
 maximam cepi, ea cum p̄tinus legi: & quę
 augeat̄ semp̄ cum relego (testis est mihi ue-
 ritas ipsa) existimationem omēm, & fidē.
 ¶ Vnde pie, & maxime Deus inuētio ipsa tā
 digna, tamq; blāde lectorem alliciens: Vn-
 de & illa tātarum rerum ubertas, atq; uarie-
 tas: Vnde tandem perpetua sermonis, & ar-
 gura, & candida dignitas, ipsum etiam sen-
 tentiarum pondus cum eloquentia quaq;
 coniunctū: nisi singulari ab ingenio, ac bo-
 nis artibus culto: nisi de secreto, & abdito
 quodā diuinorum gustu: conscientia, ani-
 miq; nitore. Visus ē mihi isēdisse tibi ori:
 & p̄ te affatus omnium doctor, & artifex,
 sacer spiritus dei: ubi p̄ illam uel maxime:
 (quę iam triumphat p̄enni gloria) cælestem
 Hierusalē latus icedis, ac puagaris, athleta-
 rum, & ciuium dei gaudia sempiterna plu-

strans / futurus & tu. M. diuino munere: ut
 quod auguror) cum illis aliquādo beatus
 si modo qcqd sapias & potes: ut te effecit
 se mihi semp persuasi: in eum retulens pa-
 trem luminum: qui nos erudit omnes ad
 agnitionem / atq; iustitiam. Accepi & pau-
 lo ante libellum de pferēdis aduersis: quē
 ad Iohānem philippum fratrem / & elegan-
 ter / & christiane scripsisti. In quo mihi uisū
 est / non te equidem legere: sed concionan-
 tem audire ea suauitate / atq; uehementia:
 qua soles ad populum loq; quē licet pro
 tua prudētia ad fratrem dederis: simul exi-
 stimo / & mei solandi causa abs te fuisse cō-
 positum: quem ita complector / & seruo: ut
 nulla uideat̃ res mihi peculiarior esse / atq;
 iucūdiior. Quā obrem (q̃tum sane possum)
 te horror in domino: ut ab studiis liberalis-
 simis his / atq; sanctissimis: ad quæ uideat̃ te
 ipsa benigna genuisse natura: nulla omnio
 cā desistas: nisi te quatenus auocat pietas:
 cultus: cerimoniaq; diuina: quo multis p-
 sis / tū cōmunem parentem exornes meritis
 ac laudibus tuis. Vale

d. nō nob̃ dñe nō m̃
 s̃ nōi tuo da gloria

para. 9.

no

foelix illo q. p nob
 pependit i cruce ligno.

100
 re. ma. 1112

... Contra Eutychem et
Nestorium in Libro de duabus naturis et vna persona chri-
sti. quasi in fine dicit.

Hec sunt que ad te de fidei mee credulitate scripsi.
-Qua in re si quid perperam dictum est non ita sum ama-
tor mei. Et ea (que semel effuderim) meliori scietie
Anteferre contendam. Si enim nichil est ex nobis boni
nichil est quod in nostris sententis amare debeamus.
quod si ex illo cuncta sunt bona quod solus est bonus illud potius
bonum esse credendum est quod illa incommutabilis bonitas
atque omnium bonorum causa perscribit ^{perfecte nobis scribit}
_{impedit et representat / et}
_{determinat}

.IMPRESSIT.

FLORENTIAE

Ser Franciscus Bonaccur

sius. Anno Salutis

M. CCCC.

.LXXXI.

Sexto Idus

FEBRUARII.

R E G I S T R V M

a
Primū uacat
Angelus
Matthei
nihil

b
animum
aliena
deamus
genere

c
nobis
lo ex rapinis
nem oibus
illud ideo

d
formidabit
nores atq;
lo rei
miniam

e
ut pessima
mum
rubore
gorum

f
magis
templari
non
cōtinētius

g
dicendo
rentes
minimāq;
nas

h
uiri
dines
fir quo
tor siue

i
corporibus
leonis
ad corpora
septuagīraq;

k
corporalem
pendente
tio &
heus tu

l
ret inferni
& æquatis
humanum
plius sunt
lautæ

x
l
o
g
a
e
m
s
u
e